

ဟူရိုန် တီချော့သးထီကို

လိာ်စိာ်စု
၂၀၂၀-၂၀၂၁

လံာ်ခိၣ်တီၤလၢတၢ်ကွၢ်ယုအီၤ

- ၁. လံာ်ခိၣ်တီၤလၢ တၢ်ကွၢ်ယုအီၤ ၁-၃
- ၂. တၢ်ကစီၣ်လၢကွၢ်ခိၣ်.....၄
- ၃. တၢ်တီၢ်ကျဲၤ, တၢ်ထံၣ်စိ, ဒီး တၢ်လၢပနၢ်တဖၣ် ၅
- ၄. ပုၤမၤတၢ်ဖိ အမံၤအသၢ်အလံာ်.....၆-၉
  - ၄.၁. ဟူရိၣ်ကွၢ်ကမံးတံာ်
  - ၄.၂. ကီၢ်ရၢၣ်လီၢ်ကဝီၤ ပုၤပၤဆုၤရၢၣ်ကျဲၤတၢ်တဖၣ်
  - ၄.၃. တီၤထီၣ်ကွၢ် ပုၤမၤတၢ်ဖိတဖၣ် အပုၤမၤတၢ်ဖိတဖၣ်
- ၅. လံာ်န့ၣ်လံာ်လၢ.....၁၀
- ၆. တၢ်တဲဖျါထီၣ် တၢ်ခွဲးတၢ်ယၢ် အဂ့ၢ်အကျိၤတဖၣ် ၁၁-၁၉
  - ၆.၁. အဲးဖံအံအၢ်ရၢၣ်ဖံၣ်အ့ၣ်(FERPA) တၢ်ဘိးဘၣ်သ့ၣ်ညါ
  - ၆.၂. တၢ်ခွဲးတၢ်ယၢ်လၢ တၢ်တကွၢ်တလီၤပုၤနီၣ်တဂၤ
  - ၆.၃. အကူၣ် ၅၀၄ အမဲရကၤ က့ကွၢ် တၢ်ဖံးတၢ်မၤ
  - ၆.၄. ပုၤက့ပုၤကွၢ် အတၢ်ခွဲးတၢ်ယၢ်
  - ၆.၅. မိၢ်ပၢ်, ပုၤကွၢ်ထွဲတၢ်, မ့တမ့ၢ် ပုၤကွၢ်ဖိ အတၢ်ခွဲးတၢ်ယၢ် လၢအကၤတြီယၢ် တၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤ လၢတၢ်တဲဖျါထီၣ်အီၤ
  - ၆.၆. ပုၤကွၢ်ဖိ အတၢ်ကွဲးနီၣ်ကွဲးယါ တၢ်သိၣ်တၢ်သီသန့
  - ၆.၇. ကမုၢ် တၢ်ဟးဆါတၢ်လၢ ကွၢ်ပုၤ
  - ၆.၈. ပုၤအဲၣ်ဒီးလီၤတၢ်, တၢ်သိၣ်လိ အတၢ်ပိးတၢ်လိတဖၣ်
    - ၆.၈.၁. ယုၢ်အဲးစံးအ့ၣ်-USDA- အတၢ်န့ၣ်ကျဲ
  - ၆.၉. ဖိးသဲး တၢ်ခွဲးတၢ်ယၢ် အကျိၤအကျဲ
- ၇. တၢ်ဟဲတုၤဆူကွၢ်အဂ့ၢ်အကျိၤ.....၁၉-၂၀
  - ၇.၁. တၢ်ဟဲတုၤဆူကွၢ် ဒီး ဟါခီကွၢ်ပျါ
  - ၇.၂. တၢ်တဲဖျါထီၣ် တၢ်တဟဲထီၣ်ကွၢ် ဒီး တၢ်ဟံးန့ၣ်မူဒါလၢ တၢ်မၤဝံၤက့ၤလံာ် ခိၣ်ဖျိ တၢ်တဟဲထီၣ်ကွၢ်တဖၣ်
    - ၇.၂.၁ တၢ်တဟဲထီၣ်ကွၢ်, တၢ်ယုခွဲး ဒီး တၢ်တယုခွဲး
    - ၇.၂.၂ တၢ်ဟဲထီၣ်ကွၢ်စၢ်ခံ
  - ၈.၂. ပုၤကွၢ်ဖိ ဟးထီၣ်ကွၢ်ကွၢ်, လဲၤထီၣ်ကွၢ်ဆူ တၢ်လီၢ်အဂၤ
- ၈. လံာ်လံာ် တၢ်ဖံးလိမၤဒီး.....၂၀-၂၁
  - ၈.၁. တၢ်မၤန့ၣ်လံာ်မး အကျိၤအကျဲ
    - ၈.၁.၁. တၢ်မၤန့ၣ် လံာ်မးပတီၢ်
    - ၈.၂.၂. တလၢတပုၤ တဝံၤ (၁) မးပတီၢ်
  - ၈.၂. အၢ်စံၣ်ယုၢ်-ICU
  - ၈.၃. ဖျိထီၣ်ကွၢ် အိၣ်ဒီးတၢ်လၢကပိၤ
  - ၈.၄. လံာ်မးပာ်ဖျါ, တၢ်လဲၤထီၣ်လဲၤထီ တၢ်ပာ်ဖျါ

၉. တာ်လၢအဘၣ်ထွဲဒီး တာ်အိၣ်ဆူၣ်အိၣ်ချ့တဖၣ်.....၂၂

၁၀.တာ်သိၣ်တာ်သီသနူ ဒီး တာ်မၤအကျိၤအကွၢ်.....၂၂-၂၅

၁၀.၁. တာ်အံးထွဲကွၢ်ထွဲ ကွၢ်အတာ်စုလီၢ်ခိၣ်ခိၣ်

၁၁.၁.၁. လံာ်မိၢ်ပှၢ်

၁၁.၁.၂. တာ်ဘူးတာ်လဲ, စ့အိၣ်လိး, ဒီး စ့တယၢ်

၁၀.၂. လီမ့ၣ်အူ ဝဲဖိကဟၣ် တာ်ပိးတာ်လီ

၁၁.၂.၁. ခိၣ်ဖျူထၢၣ်, အါဖဲး ဒီး တာ်သူအူထၢၣ်နဲး

၁၁.၂.၂. ပှၢ်ကွၢ်ဖိ လီပရၢ

၁၀.၃. စိၤထးဆိထူၣ်တဖၣ်

၁၀.၄. တာ်ပူၤတာ်ဖျဲးတဖၣ်

၁၀.၄.၁. ဟ့ၣ်တာ်သိၣ်လီ

၁၀.၄.၂. ကွၢ်အပၤကီၢ်-ပလံး

၁၀.၅. စတြး-S.T.R.I.P.E.S

၁၀.၆. လီတဲစိ ဒီး တာ်ကစိၣ်

၁၀.၇. ပှၢ်ဖဲးဟးဆူကွၢ်တဖၣ်

၁၀.၈. တာ်ဘိးဘၣ်ရၤလီၤ မူခိၣ်ကလံၤသိၣ်ဂီၤ အဂ့ၢ်အကျိၤ

၁၁.တာ်ပၤဆုၤတာ် ဒီး တာ်သိၣ်ဂ့ၤသီဘၣ်တာ် အပတီၢ် ၂၅-၃၁

၁၁.၁. တာ်ကူတာ်သိး အတာ်သိၣ်တာ်သီ

၁၁.၂. နီၣ်ခိတာ်ကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သူ အတာ်ကူတာ်သိး

၁၁.၃. တာ်ဒီသဒၢ တာ်စုလီၢ်ခိၣ်ခိၣ်

၁၁.၄. တာ်အိၣ် ဒီး တာ်ဆၢကိၣ်လိၣ်

၁၁.၅. တာ်ဆၢကတီၢ် ဒီး တာ်လီၢ်လၢ တာ်ကဘၣ်ဒိကနာ် တာ်သိၣ်တာ်သီတဖၣ်

၁၁.၆. တာ်တဲဖျါထီၣ် တာ်သိၣ်ဂ့ၤသီဘၣ် အခိပညီ ဒီး တာ်ပၤဆုၤတာ် အတာ်တိာ်ကျဲၤ

၁၁.၆.၁. တာ်ဒူးအိၣ်ယံာ်ထီၣ်တာ်

၁၁.၆.၂. တာ်သိၣ်ဂ့ၤသီဘၣ် အတာ်ဟူးတာ်ဂဲၤ

၁၁.၇. တာ်မၤဆၢကဒါက့ၤ လုလၢ်သကဲာ်ပဝးလၢအတဂ့ၤ တဖၣ်

၁၁.၈. သံး, ညါသူး, ဒီး တာ်မူၤတာ်ဘိးအဂ့ၢ်အဂၤတဖၣ်

၁၁.၉. သိလ့ၣ်တာ်လဲၤတာ်က့ၤ.. သိလ့ၣ်ဘး, တာ်ဟံးလီၤတာ်, ဒီး တာ်ဟံးသိလ့ၣ်လီၤ

၁၁.၉.၁. လ့ၣ်ယီၢ်

၁၁.၉.၂. သိလ့ၣ်ဘး တာ်သိၣ်တာ်သီ ဒီး တာ်လၢအပိာ်ထွဲထီၣ်အခံတဖၣ်

၁၁.၉.၃. ပှၢ်ကွၢ်ဖိ လၢအနီၤသိလ့ၣ်တဖၣ်

၁၁.၉.၄. မိၢ်ပာ် ဖဲဟံးလီၤ ကွၢ်ဖိ ဒီး ဖဲဟံးန့ၣ်က့ၤကွၢ်ဖိ

၁၂. ပုၤကိၤဖိ တၢ်ဖံးတၢ်မၤ ဒီး တၢ်ဟူးတၢ်ဂဲၤတဖၣ် ၃၁-၃၅

၁၂.၁. တၢ်ဟူးတၢ်ဂဲၤတဖၣ်

၁၂.၁.၁. တၢ်ပၢ်ဖိၣ်မၤသကိးတၢ် တၢ်တြီၤယၣ်တၢ်, တၢ်န့ၣ်ဘၣ်တၢ်ခွဲးတၢ်ယၢ်

၁၂.၁.၂. တၢ်ကဲထီၣ်သတူၢ်ကလၢ် တၢ်အုၣ်ကီၤ

၁၂.၁.၃. သရိၣ်အမုၢ်နၤ

၁၂.၁.၄ တၢ်ဆၢကတီၢ် လံာ်ပျဲက့ၤ ဒီး တၢ်ပျဲန့ၣ်လီၤတၢ်

၁၂.၁.၄.၁. ကိၤအတၢ်ဂဲၤလီၢ်ကွဲးတဖၣ် ဒီး တၢ်ဟဲတုၤဆူကိၤအဂ့ၢ်အကျိၤ

၁၂.၁.၄.၂. တၢ်သ့ၣ်ဝံၣ်သးဆၢ

၁၂.၁.၅ တၢ်ဟူးတၢ်ဂဲၤ တၢ်သ့ၣ်ညါပၢ်ပနီၣ်တၢ်

၁၂.၁.၆ တၢ်ဂဲၤကလံာ် ဒီး တၢ်ရဲလိာ်မုၢ်လိာ် အတၢ်ဟူးတၢ်ဂဲၤ အဂ့ၢ်အဂၤတဖၣ်

၁၂.၂. ကမ့ၢ် တၢ်ကစီၣ်အလီၢ်

၁၂.၃. ပုၤဟ့ၣ်ကူၣ်တၢ်အလီၢ်

၁၂.၄. ကိၤတၢ်အိၣ်န့ၣ်ဂံၢ်န့ၣ်ဘါ

၁၃. တၢ်ဂ့ၢ်ပိာ်ထွဲ က အၣ်စံၣ်ယူၢ် တၢ်စိတၢ်ကမီၤ ၃၆

၁၄. တၢ်ဂ့ၢ်ပိာ်ထွဲ ခ ဟူရိၣ်တီၤခၢၣ်သးကိၤ ဝးၣ် အါဖဲးတၢ်သိၣ်တၢ်သီ ၃၇-၃၉

၁၅. တၢ်ဂ့ၢ်ပိာ်ထွဲ ဂ တၢ်သိၣ်ဂ့ၤသီဘၣ် တၢ်ပၤဆုၤတၢ် အတၢ်တီၢ်ကျဲၤ ၄၀-၄၁

ပတူလိာ်မုာ်နုာ်ဆူဟူရိာ်တီၤခါးသးကိာ်အံၤန့ၣ်လီၤ “ဘီၣ်သိာ်အဟံၣ်တဖၣ်”

1045 18th St. SW, Huron, SD 57350
Office: (605) 353-6900 Fax: (605) 353-6913
Website: www.huron.k12.sd.us

ဂ့ၤဒိာ်မးလီၤ-နမၤလိာ်ဘၣ်တၢ်ဖဲ တီၤခါးသးကိာ်အံၤန့ၣ်လီၤ.အဲၤမ့ၢ်တၢ်သ့ၣ်ဖဲသးညီအဆၢကတီၢ်တခါ လၢအမၤပနီၣ်ဝဲ တၢ်ဖဲတၢ်မၤအသိ လၢအကစးထီၣ်အသးလၢနတၢ်ကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့ ဒီးနနီၣ်ကစၢ်တၢ်ဒိာ်ထီၣ်ထီၣ်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.ပအိၣ်ဒီးတၢ်သ့ၣ်ပိာ်သးဝးဒိာ်မးလၢ ပကမၤသကိးဘၣ်တၢ်ဒီးနၤ အယိန့ၣ်လီၤ.ပလံာ်ညီၣ်သိာ်ဒိာ်အကျိၤအကျဲ ကမ့ၢ်တၢ်တခါလၢ အတၢ်တၢ်ဒီးနၤ လၢနကတူၤထီၣ်ဆူ တၢ်အပတီၢ်လၢအထီ လၢအသိသ့ၣ်တဖၣ်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.နကအိၣ်အါထီၣ်ဒီး ကိာ်အတၢ်ဟူးတၢ်ဂဲၤ လၢနဟံၣ်ဖိာ်မၤသကိးတၢ်ဒီးအဲၤသ့ၣ် သ့ၣ်သ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ. အဲၤအံၤမ့ၢ်တၢ်ဆၢကတီၢ်လၢ နကစးထီၣ်ဆိကမိာ်ဘၣ်ယး တၢ်ဖဲတၢ်မၤဆူညါလၢနတၢ်အိၣ်မူအပူၤသ့ၣ်တဖၣ်.တၢ်အိၣ်မူအတၢ်ယုထၢသ့ၣ်တဖၣ်.ဒီးနသကိးသ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ.ပဟ့ၣ်ဂံၢ်ဟ့ၣ်ဘါနၤလၢ နကကုာ်ကျဲးစးဆူညါ ဒီးတၢ်ပိာ်ဝဲသကိးတၢ်ဒီး ပုၤလၢအမၤစၢၤနၤသ့ၣ်တဖၣ်တက့ၢ်.မိာ်ပာ်ကိးဂၤဒဲးသ့ၣ်ညါဝဲ “တ” သၢဖျါလၢအရဒိာ် လၢအမ့ၢ်ဝဲ တၢ်ဖးလံာ်,တၢ်ကွဲးလံာ်,ဒီးတၢ်ဂံၢ်တၢ်ဒူးသ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ. ဘၣ်ဆၣ်ဖဲအံၤ “တ” အိၣ်အါထီၣ်ကဒီးတဖျါ-ပုၤထီၣ်လွံၤဖျါလၢအမ့ၢ်ဝဲ တၢ်သ့ၣ်ဟံးန့ၣ်မူဒါ- ဒီးအဲၤအံၤမ့ၢ်ဂံၢ်ခိၣ်ထံး လၢတၢ်မၤလိာ်အဂီၢ် န့ၣ်လီၤ.တုၤမ့ၢ်န့ၣ်ညါလၢ နကဘၣ်မၤလိာ်လဲၣ်,သးကျဲၤပၤဆုၤနတၢ်ဆၢကတီၢ်လဲၣ်,ကဘၣ်ဘျါတၢ်ဂံၢ်ကိာ်လဲၣ်,ဒီးကဘၣ်ရူမူရူသကိးလဲၣ်လဲၣ်န့ၣ် နကမ့ၢ်ပုၤလၢအမၤနၤတၢ် န့ၣ်လီၤ.ပတၢ်ပညီၣ်အကျိၤတခါ မ့ၢ်ဝဲဒဲးသိးပကထံၣ်ဘၣ်လၢ ပုၤကိာ်ဖိးမိာ်ပာ်ပုၤကွၢ်ထွဲတၢ်သ့ၣ်တဖၣ် ကတူၢ်ဘၣ်ဝဲဒၣ်လၢ ဟူရိာ်တီၤခါးသးကိာ်အံၤ လီၤကံၤဒၣ်အဟံၣ်အသိးအဂီၢ် န့ၣ်လီၤ.လၢတၢ်ကမၤလၢထီၣ်ပုၤထီၣ် တၢ်ဝဲအံၤကသ့အဂီၢ်,ပယုကညးနၤလၢ နကမၤသကိးတၢ်ဒီးပုၤ ဒီးဖဲဟးအိၣ်သကိးပုၤ ဝဲအံၤဝဲအံၤ န့ၣ်လီၤ. ဝံသးစူၤမၤလီၤတၢ်လၢ နကဖးဟူရိာ်တီၤခါးသးကိာ် အလံာ်စိာ်စုအဲၤအံၤ,ဒီးကွၢ်ကဒါက့ၤအီၤ ဘၣ်ဆၢဘၣ်ကတီၢ်တက့ၢ်. ပနၢ်လၢတၢ်ဆဲးကျိးပိးလီၤအဲၤအံၤ ကဆုၤပုၤဆူကိာ်အနီၣ်လၢအအိၣ်ဒီး တၢ်မၤန့ၣ်မၤနၤ န့ၣ်လီၤ.သ့ၣ်နီၣ်လၢ,တီၤခါးသးကိာ်မ့ၢ်ဝဲ တၢ်ဆၢကတီၢ်လၢအဆိတလဲတခါ န့ၣ်တက့ၢ်. တၢ်ဖဲတၢ်မၤအတၢ်ရဲၣ်တၢ်ကျဲၤ ဒီးတၢ်မၤယုလိာ်ဖိးလိာ်က့ၤပုၤတဝၢတဖၣ် မ့ၢ်တၢ်လၢအဒိာ်ဝဲဒိာ်မး န့ၣ်လီၤ.ဟူရိာ်တီၤခါးသးကိာ်ဆၢမ့ၢ်လၢလၢနကဖဲထီၣ်ကိာ်ဘၣ်ဆၢ ဘၣ်ကတီၢ်,မၤဝံၤမူဒါလၢအလီၤဘၣ်နၤသ့ၣ်တဖၣ်,အိၣ်ဒီးတၢ်ပာ်သ့ၣ်ပာ်သးလၢအကြးဝဲဘၣ်ဝဲ,ဒီးယုးယိာ်ပးကဲပုၤဂၤ,ဒီးလိာ်ဖျါထီၣ်လုာ်သကဲာ်ပဝးလၢအဂ့ၤ ဒီဖျါအိၣ်မူမၤထွဲ တၢ်သိာ်တၢ်သိသ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ.အိၣ်ကတဲာ်ကတီၢ်နသးလၢ န့ၣ်လၢအလုာ်ဒိာ်ပုၤဒိာ်ဝဲအံၤအဂီၢ်တက့ၢ်.ပဆၢမ့ၢ်လၢလၢနကထံၣ်န့ၣ် မုၢ်နံၤ,နံၤ,ဒီးလၢသ့ၣ်တဖၣ်လၢအဂ့ၤလၢအအိၣ်ကတဲာ်ကတီၢ်အသးလၢနမဲၣ်ညါ ဒဲးသိးနကမ့ၢ်ပုၤလၢအအိၣ်ဒီးတၢ်ပာ်သ့ၣ်ပာ်သးလၢအဂ့ၤ ဒီးဒီးန့ၣ် ဘၣ်ကဒါက့ၤ တၢ်ကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့အတၢ်လဲၤဒီဖျါလၢအဂ့ၤ သ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ.

မၤလၢအဂ့ၤကတၢ် ဖဲတၢ်ဆၢကတီၢ်အံၤအခါ လၢတၢ်လဲၤလိာ်အဂီၢ်တက့ၢ်.
လီၤရၣ်ဝဲလဲၣ်,ကိာ်ခိၣ်
လုာ်ဒံၣ် ဟၢစၢၣ်, ကိာ်ခိၣ်ခံ

တၢ်ဆၢဂ့ၤဆၢဝါလၢ တၢ်ပၤတၢ်ဆုၤ/တၢ်ဟ့ၣ်ကူၣ်ဟ့ၣ်ဖးကရၢ

ပအိၣ်ဒီးတၢ်သ့ၣ်ပိာ်သးဝးဒိာ်မးလၢ ပကထံၣ်ဘၣ်သ့တဂၤဘၣ်တဂၤ န့ၣ်လီၤ.ပတၢ်ဖဲတၢ်မၤအတၢ်ပညီၣ်မ့ၢ်ဝဲ ပကမၤစၢၤဒီး ဟံးထီၣ်ဖိာ်ထီၣ်စၢၤ ပုၤကိာ်ဖိးအနီၣ်တဂၤတၢ်လိာ်ဘၣ်, အတၢ်ရူလိာ်မုာ်လိာ်, အတၢ်ကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့,ဒီးအတၢ်ဖဲတၢ်မၤ သ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ.ပထံၣ်လၢ တၢ်ဆၢကတီၢ်လၢအဆိတလဲအသး ဒီးတၢ်အိၣ်မူအတၢ်ဟူးတၢ်ဂဲၤ လၢအမၤအသးလၢကိာ်အချၢသ့ၣ်တဖၣ် ငးအိၣ်ထီၣ်ဝဲတၢ်လၢပနၢ်ပာ်အီၤကီ သ့ၣ်တဖၣ်သ့ဝဲ လၢအဘၣ်တၢ်မၤစၢၤအီၤလၢ တီၤသရၣ်တဖၣ်တသ့ဝဲဒၣ်ဘၣ်န့ၣ် အိၣ်ဝဲအါမၤန့ၣ်လီၤ.လၢတၢ်န့ၣ်အယိ,အဲၤအံၤ မ့ၢ်ပတၢ်ပညီၣ်လၢ ပကမၤသကိးတၢ်ဒီးပုၤကိာ်ဖိး,မိာ်ပာ်,ဒီးပုၤမၤတၢ်ဖိသ့ၣ်တဖၣ် လၢပကမၤစၢၤ ငးအိၣ်ထီၣ်တၢ်လၢကိာ်သးပုၤနီၣ်ဝဲတသ့ သ့ၣ်တဖၣ်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.မဲနအိၣ်ဒီးဘျီတီၢ်လၢအဂ့ၤ ဖဲဟူရိာ်တီၤခါးသးကိာ်အံၤ တက့ၢ်.

ဟံးသၢာ် ဝဲၣ်, ကိာ်အပုၤဟ့ၣ်ကူၣ်တၢ်

ကိုအတတ်သးဝံ့

ပမ္မာပုလုလုအသးတိဒီးနု၊ ဟူရိၣ်လုအတိၣ်ထီၣ်၊
ပမ္မာပုလုလုအကူကတၢ်ဘိဒီးသု၊ ဟူရိၣ်လုအတိၣ်ထီၣ်၊
ပအိၣ်ဆၢထၢၣ်လုနလီၢ်ခံဒီးဟ့ၣ်ဂံၢ်ဟ့ၣ်ဘါနု၊
မၤဆူၣ်ဆူၣ်ဒ်သိးနကကဲထီၣ်တၢ်လီၢ်လုအဂ့ၢ်ကတၢ်၊
ပသ့ၣ်ညါနမ့ၢ်တၢ်လီၢ်လုအအိၣ်ဒီးတၢ်ကဟ့ၣ်ညိၣ်၊ ဟူရိၣ်လုအတိၣ်ထီၣ်၊
(ရါ! ရါ!)

လုတၢ်န့ၣ်အယိ၊ လဲၤမၤနုၤကွံၣ်တၢ်ဂဲၤလီၢ်ကွဲၤအန့ၣ်တဖုတက့ၢ်၊ ဟူရိၣ်လုအတိၣ်ထီၣ်၊
ပဝဲခဲလၢၣ်ဆၢထၢၣ်လုနလီၢ်ခံဒီးဟ့ၣ်ဂံၢ်ဟ့ၣ်ဘါနု၊ ဟူရိၣ်လုအတိၣ်ထီၣ်၊
ပုလုအဒိသဒေပကဂ့ၢ်အိၣ်ဒီးတၢ်မံၤဟူသ့ၣ်ဖျါ--ဘိၣ်သိၣ်
လုတၢ်န့ၣ်အယိ၊ ပဆၢထံၣ်လုနကအိၣ်ဒီးတၢ်မၤနုၤ၊ ဟူရိၣ်လုအတိၣ်ထီၣ်၊

တၢ်တဲဖျါထီၣ် တၢ်တိၣ်က့ၢ်

ပုမၤလိတၢ်လုအသးသမူဒိစိတဖၣ် ဘၣ်တၢ်ထီၣ်ဟူးထီၣ်ဂဲၤထီၣ်အိၣ် ဒီး မၤဒိၣ်ထီၣ်ထီၣ်အိၣ်ခိဖျါ တၢ်သိၣ်လိလု အအိၣ်ဒီး
ခိၣ်ယၤတၢ်ဘၣ်တၢ်ဘိဒီးတၢ်အံးထွဲကွၢ်ထွဲတၢ် န့ၣ်လီၤ.

တၢ်တဲဖျါထီၣ် တၢ်ထံၣ်စိ

တၢ်ယုးယိၣ်ပးကဲ - တၢ်ဟံၣ်ကဖၢလုသး - တၢ်အကံၢ်အစိ ဂ့ၢ်ကတၢ် လုပုလုကိးဂၤဒဲးအဂီၢ်

တၢ်တဲဖျါထီၣ် ဟူရိၣ်တိၣ်ခၢၣ်သးကွဲၤ တၢ်န့ၣ်တဖၣ်

ပန့ၣ်လု.....

၁. ပုဖိသ့ၣ်ကိးဂၤဒဲးမၤလိန့ၣ်တၢ်သ့, ဒိၣ်ထီၣ်ထီၣ်သ့, မၤန့ၣ်မၤနုၤတၢ်သ့ လုလံၣ်လဲၤ ဒီး တၢ်ရူလိၣ်မုၢ်လိၣ် ခံခါလိၣ် န့ၣ်လီၤ.
၂. တၢ်မုၢ်လုလုအထီၣ်ဒုးအိၣ်ထီၣ်ပုမၤနုၤတၢ်ဖိလုအဒိၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ.
၃. ပကိၣ်ကတဲၣ်ကတိၣ်န့ၣ် တၢ်ခွဲးတၢ်ယၢ်ဒီး တၢ်ဟ့ၣ်ဆူၣ်ထီၣ်သးလု ကတၢ်တၢ်ဒီး ပုမၤလိတၢ်ဖိတဂၤဘၣ်တဂၤ ဒ်သိး အကမၤဒိၣ်ထီၣ် အဝဲသ့ၣ်အကံၢ်အစိ န့ၣ်လီၤ.
၄. တၢ်ဟံးန့ၣ်မူဒါလု တၢ်ကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့အဂီၢ် အဂံၢ်ခိၣ်ထံးန့ၣ် စးထီၣ်အသးလုဟံၣ်လုလံၣ် ဒီး ဘၣ်တၢ်ဟ့ၣ်ခိဟ့ၣ်နီၤ အီၤလု ပုမၤလိတၢ်ဖိ, ဟံၣ်ဖိယိဖိ, ကွဲၤဒီးပုတတၢ်တဖၣ် န့ၣ်လီၤ.
၅. ပကိၣ် အတၢ်မၤလဲၤထီၣ်လဲၤထီၣ် တၢ်သ့တၢ်ဘၣ်ဒီး တၢ်လုအိၣ်နီၢ်ခိသးသမူ တၢ်သ့တၢ်ဘၣ်တဖၣ် ကဒုးအိၣ်ထီၣ် ပုပု တတၢ် ကရၢဖိတဖၣ် အတၢ်သ့တၢ်ဘၣ် အကံၢ်အစိလုအဂ့ၢ် န့ၣ်လီၤ.
၆. တၢ်ကမၤလုထီၣ်ပုၤထီၣ် တၢ်ဘျါခိၣ်သ့ၣ်န့ၣ် မ့ၢ်ဂံၢ်ခိၣ်ထံး ဝံၤဒီး ထံဖိကိၢ်ဖိကအိၣ်ဒီး တၢ်ကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့ ဒီး ဟံၣ်ဖိၣ် မၤသကိးန့ၣ် မ့ၢ်တၢ်လုအရူဒိၣ်နီၢ်မး လုပုတတၢ်တၢ်သ့ဘျါအဂီၢ် န့ၣ်လီၤ.
၇. နီၢ်တဂၤ အတၢ်တိတၢ်လီၤ, ထံဖိကိၢ်ဖိ အလုအပုၤ, ဒီး တၢ်ပတၢ်ဆုၢ်တၢ်လုအဂ့ၢ် အတၢ်ဘၣ်ထွဲလိၣ်အသး ယၢ်ခိ ယၢ်ခိတဖၣ် န့ၣ်လီၤ.
၈. ကွဲၤအတၢ်ပုၤတၢ်ဖျါး မ့ၢ်တၢ်အရူဒိၣ် ဒိၣ်မးတခါလု ပုကွဲၤဖိအတၢ်ဖံးလိမၤဒီးအဂီၢ်, ဒီး ကွဲၤဒီးပုတတၢ် ကဘၣ်ဟံးန့ၣ်မူ ဒါ န့ၣ်လီၤ.

ပျားမာတင်ဖိ အမံအသန် အလံာ်

ဟူရိုက်ကိုကမ်းတံာ် ဒီး ကီာ်ရူာ် ပျားမာတင်ဖိကျဲာ်တံာ်တဖန်

ကားရဲး ဘူးစခီး
ကရဲးခိန်

ရဲးလံာ် စံမိစမန်
ကရဲးဖိ

ထု ဘဲ ဘာခါန်
ကရဲးခိန်ခံ

မြူးလံ
ကရဲးဖိ

ဒုဘူး ဝံလာ်
ကရဲးဖိ

ဘုကထိရဲယာ် လးစါန်
ကိုဖိကမ်းတံာ် ကရဲးဖိ

ထဲရိုက် နဲဘာန်စူး
ကူာ်သုခိန်
လီတဲစိ .. ၆၀၅.၃၅၃.၆၉၀၀

150 5th Street SW
Huron, SD 57350

ခဲလံာ် မြူးစတိဖါန်စါန်
မုာ်ကျိာ်ကွာ် မူဒါခိန်
လီတဲစိ .. ၆၀၅.၃၅၃.၆၉၉၅

150 5th Street SW
Huron, SD 57350

လုဒန် ဖံး
လံာ်ညိုာ်သိန်ဒိန်ပျားနဲတံာ်, တံာ်သိန်လိနဲလိ, ဒီး
တံာ်ဒီးစဲး, ဒီး တံာ်ဂုာ်ခိန်တီ ၉ (Title IX)
လီတဲစိ .. ၆၀၅.၃၅၃.၆၉၉၂

150 5th Street SW
Huron, SD 57350

ကိုလံ ခိန်နူးခွံန်နံန်
အံအဲးစံအဲလံ ပျားနဲတံာ်, ကီာ်စါဖိုန် တံာ်ရဲာ်တံာ်
ကျဲာ် ဒီး ပျားအိန်ဒီးမူဒါ, ဒီး စံာ်ထံာ်အံ (CTE)
လီတဲစိ .. ၆၀၅.၃၅၃.၈၆၆၀

150 5th Street SW
Huron, SD 57350

ရဲးလံာ်နာ် ရှုလုာ်
တံာ်ကူာ်ဘန်ကူာ်သုလီဆီ ပျားနဲတံာ်
လီတဲစိ .. ၆၀၅.၃၅၃.၆၉၉၇

150 5th Street SW
Huron, SD 57350

မး ရဲးကံာ်
တီထီ ကိုခိန်
လီတဲစိ .. ၆၀၅.၃၅၃.၇၈၀၀

701 18th St. SW
Huron, SD 57350

လီရိုက် ဝဲလဲစဲာ်
တီထီသးကိုခိန်
လီတဲစိ .. ၆၀၅.၃၅၃.၆၉၀၀

1045 10th St. SW
Huron, SD 57350

ရိးနံာ် မုဒိန်စတဲး
တီထီ ကိုခိန် ခံ
လီတဲစိ .. ၆၀၅.၃၅၃.၇၈၀၀

701 18th St. SW
Huron, SD 57350

လါဒ် ဟာစာ
တီးခါးသး ကိုခိန်ခံ
လိတ်စိ .. ၆၀၅.၃၅၃.၆၉၀၀

1045 18th Street SW
Huron, SD 57350

ဟဲသာ ခိန်ခဲလ်
မဲးဒုစာ ကိုခိန်
လိတ်စိ .. ၆၀၅.၃၅၃.၇၈၈၅

1680 Idaho Ave SW
Huron, SD 57350

ရီကွာ ခိလ်
မဲးဖီကဟာပိညါ ပုနဲနဲတံ
လိတ်စိ .. ၆၀၅.၃၅၃.၇၈၀၀

701 18th Street SW
Huron, SD 57350

ကို ဟိဘဲး
တံသုန်ထီန် ဒီး ဟိန်ခိန်လီ ပုနဲနဲတံ
လိတ်စိ .. ၆၀၅.၃၅၃.၇၈၆၇

150 5th St. SW
Huron, SD 57350

မဲသံ ဘီးစကြီး
ပံစိတ်တီဆု ပုနဲနဲတံ
လိတ်စိ .. ၆၀၅.၃၅၃.၆၉၈၉

700 Lincoln Ave NE
Huron, SD 57350

မဲကံ ဟး
ဘျူနဲခဲန် ကိုခိန်
လိတ်စိ .. ၆၀၅.၃၅၃.၇၈၇၅

555 Mellette SW
Huron, SD 57350

မဲရံ ဟးခါ
ဝးရံတံ ကိုခိန်, ခိလန် ကိုခိန်
လိတ်စိ .. ၆၀၅.၃၅၃.၇၈၉၅

1451 McClellan Drive
Huron, SD 57350

ထဲရံ ရီးထာ
တံဟူးတံဂဲ ပုနဲနဲတံ ဒီး အရံနံ မူဒါခိန်
လိတ်စိ .. ၆၀၅.၃၅၃.၆၉၇၃

150 5th Street SW
Huron, SD 57350

အမဲဒ် ရှူမဲခါ
ကိုတံအိန် ပုနဲနဲတံ
လိတ်စိ .. ၆၀၅.၃၅၃.၆၉၀၉

1045 18th St. SW
Huron, SD 57350

ဘာ်သုန်သုန်, နအဲဒ်ဒီး ဒီးနဲဘာ် တံဘီးဘာ်သုန်ညါလီတံ ဒီး တံဂံတံကျိတဖာ် လာအရူဒိန် လာတီးခါးသးကိုအိန်
ခိဖျိ လီပရါနဲ နဲလီ. လာနကဆဲးလီနမံအဂီ လဲနဲလီဆူ...www.k12.sd.us/Listserv/HuronMiddleSchoolInfo.htm
ဒီး မဲဒ်တံနဲကျိအိန်အသီး တက့. နတံသံကွဲမံအိန်တမံမံ, ဆဲကျိး တီးခါးသးကိုဝဲဒါး တက့.

ဟူရိုက်တီချော်သးကို ပှၤမၤတၢ်ဖိတဖၣ်

ဖိတီၤ		
လံၤဇၢ် ခၢ်	လံၤကိၤလၢ	Lisa.carr@k12.sd.us
ထံၣ်ရှၢ် ကို	အံၤအဲးအဲ, ပှၤတၢ်တၢ်မၤလိလံၣ်	Trisha.jons@k12.sd.us
ထြၢ်ဘူး လဲၣ်န့ၣ်	လံၤကိၤလၢ	Travis.ladwig@k12.sd.us
ကြွးစလံၣ် ကို	လံၤစဲအူၣ်	Gracelyn.jones@k12.sd.us
ခြွး ရိုၣ်ဖဲ	လံၤတၢ်ဒူး	Chris.rozell@k12.sd.us
မၤကၢ် ရှမ့း	လံၤစဲအူၣ်	Michael.schmitz@k12.sd.us
ခြွးရှၢ် စမိ	ပှၤတၢ်တၢ်မၤလိလံၣ်	Christian.small@k12.sd.us
မဲလဲၣ် ဝူး-ထီၣ်တြး	လံၤတၢ်ဒူး	Melody.witte-trowbridge@k12.sd.us
ဂူတီၤ		
ဟ့ၣ်နီၣ် ဘျူ	လံၤစဲအူၣ် ဒီး လံၤဟီၣ်ခိၣ်ဂီၤ	Heidi.blue@k12.sd.us
လံၤယၢ် ဩၣ်နီၣ်	လံၤတၢ်ဒူး	Leah.branough@k12.sd.us
ရှၢ်ရိုၣ် အံၤကိၤဟး	လံၤတၢ်ဒူး ဒီး လံၤဟီၣ်ခိၣ်ဂီၤ	Sharon.engelhart@k12.sd.us
မၤရဲၣ် ဟီလထီၣ်	လံၤကိၤလၢ	Myranda.holtrop@k12.sd.us
ခိးထံၣ်နီၣ် ချါး	လံၤတၢ်ဒူး	Courtney.clarke@k12.sd.us
ခြွးစတံၣ် ဝုကၢ်	လံၤကိၤလၢ	Kristi.winegar@k12.sd.us
စတီၤ		
ရှဲရိုၣ် လိး	လံၤကိၤလၢ	Shari.lord@k12.sd.us
ကို ဘၢကၢ်စၢ်	လံၤတၢ်ဒူး ဒီး အဲလက့ၣ်တြၢ် ၁	Joel.bergeson@k12.sd.us
ဘူးကထိရံၤယၢ် အၢဝု	လံၤကိၤလၢ	Victoria.erwin@k12.sd.us
လံၤဇၢ် ခူးစနၢ်	လံၤတၢ်ဒူး	Lisa.kissner@k12.sd.us
အးရှလံၣ် အါမစထီၣ်	လံၤစဲအူၣ်	Ashley.armstrong@k12.sd.us
အဲၣ်ဖြူ ရဲၣ်	လံၤတၢ်စံၣ်စိၤ	Andrew.raml@k12.sd.us
တၢ်ကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့လီၤဆီတီၤ		
ကူမံၣ် ဟိး	တၢ်ကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့လီၤဆီတီၤ	Jamie.hoek@k12.sd.us
ဒဲးစတံၣ်နီၣ် ကၢးထၢၣ်	ဖိတီၤ တၢ်ကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့လီၤဆီတီၤ	Destine.girton@k12.sd.us
ထါအု ဘၢဒဲးဟဲကၢ်	ဖိတီၤ တၢ်ကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့လီၤဆီတီၤ	Tyann.buddenhagen@k12.sd.us
ထြၢ်မဲ ဝူးဖရံၣ်	ဂူတီၤ တၢ်ကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့လီၤဆီတီၤ	Truman.savery@k12.sd.us
မၤကၢ် စကိး	စတီၤ တၢ်ကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့လီၤဆီတီၤ	Michael.scott@k12.sd.us

တၢ်ဃုသ့ၣ်ညါတၢ် ပုၤမၤတၢ်ဖိတဖၣ်		
ထဲမံၣ် ဘါနဲး	၆တၢ် ဝီၢ်သြ့, ၇တၢ် တၢ်ကွဲး, ၈တၢ် တၢ်ဖဲးတၢ်မၤ	Tammy.barnes@k12.sd.us
ထု ဘၢဒဲးဟဲကါ	၆-၈တၢ် ဖံၣ်အံၣ် သရၣ်	Tim.buddenhagen@k12.sd.us
မရဲ ကိုၣ်စၢၣ်	၆-၈တၢ် ပုၤတ့ၢ်တၢ်ဂီၤ သရၣ်	Michelle.johnson@k12.sd.us
ကူၤလံၣ် ခု	၆-၈တၢ် ဖံၣ်အံၣ် သရၣ်	Julie.king@k12.sd.us
ကွဲးစံးခၢၣ် ရီၤဒဲးခၢၣ်	၆-၈တၢ် တၢ်ဖိအိၣ်တ့ၢ်အိၣ် သရၣ်	Jessica.rodacker@k12.sd.us
ထံၣ်စၢၣ် စမံး	၆-၇တၢ် တၢ်ဒုတၢ်အူထီၣ်ရီၤ, ၆-၈တၢ် တၢ်သးဝံၣ်	
တၢ်သ့ၣ်ဝံၣ်သးဆၢ ပုၤမၤတၢ်ဖိ		
ကူၤလံၣ် ဘၢကၢၢ်	၆-၈တၢ် သံကျဲကူၢ် ဒီး သံကျဲကူၢ်ဒီဖု သရၣ်	Julie.berger@k12.sd.us
ဘဲး နူးစၢၣ်	၆-၈တၢ် ပံၣ်ကွဲးသံကျဲကူၢ် သရၣ်	Beth.neitzert@k12.sd.us
ပုၤမၤတၢ်ဖိတၢ် ပုၤမၤတၢ်ဖိ		
ဟဲသၢၣ် စံၣ်	ကိုပုၤဟ့ၣ်ကူၢ်တၢ်	Heather.sieh@k12.sd.us
ဖဲး ရဲးဇၢၣ်	ဖဲးဖိကဟ့ၣ်ပိညါ	Zach.retzer@k12.sd.us
ရီၤလုၣ် လးစၢၢ်	ကိုကသံၣ်သရၣ်မုၢ်ဖိ	Raleigh.larson@k12.sd.us
အု ဖဲးစကံၣ်	တၢ်ခၢၣ်သးကို နံၣ်ရဲၣ်	Ann.fenske@k12.sd.us
ရဲၣ် ဖဲးစခၢၣ်	တၢ်ခၢၣ်သးကို နံၣ်ရဲၣ်	Randi.papka@k12.sd.us
အမဲးဒၣ် ဒံၣ်ကို	သရၣ်နံၣ်တၢ်	Amanda.dejong@k12.sd.us

ကို လံာ်နံာ်လံာ်လါ

လါအိကား ၁၈..... ဟါခိ ၅-၇နံာ်ရံာ် ကိုအိးထိာ်အမူး
လါအိကား ၂၄..... ကိုထိာ်အခိာ်ထံးကတားတသီ
လါစးပထုဘာ် ၂..... ကိုပျါဆိ
လါစးပထုဘာ် ၃-၇ ကိုတထိာ်..... ကိာ်စဲာ်မူးသးဖံ ခိး ပုၤမၤတၢ်ဖိမုာ်နံၤ
လါစးပထုဘာ် ၁၈သီ ..... ကိုတၢ်ရုလိာ်မုာ်လိာ်
လါအိးကထိဘာ် ၇သီ..... ကိုပျါဆိ
လါအိးကထိဘာ် ၁၂သီ ကိုတထိာ်ဘာ်..... အမဲရကၤ ပုၤထူလံၤဖိမုာ်နံၤ
လါနိာ်ဝုဘာ် ၄သီ ..... ကိုပျါဆိ
လါနိာ်ဝုဘာ် ၉-၁၀..... ကိုဖိမိာ်ပာ်တၢ်အိာ်ဖိာ်
လါနိာ်ဝုဘာ် ၁၁သီ ကိုတထိာ်ဘာ် ..... သးဖိလိာ်လံၤမုာ်နံၤ
လါနိာ်ဝုဘာ် ၂၅သီ ..... ကိုပျါဆိ
လါနိာ်ဝုဘာ် ၂၆-၂၇ ..... တၢ်စံးဘျးစံးဖိာ်နံၤသဘျ့
လါဒံာ်စ့ဘာ် ၃သီ ..... ကိုပျါဆိ
လါဒံာ်စ့ဘာ် ၂၃သီ ..... ကိုပျါဆိ
လါဒံာ်စ့ဘာ် ၂၄သီ-လါယနူၤအါရံာ် ၁သီ ကိုတထိာ်ဘာ် ..... ခရံာ်အိာ်ဖျါာ် နံၤသဘျ့
လါယနူၤအါရံာ် ၁၃သီ ..... ကိုပျါဆိ
လါယနူၤအါရံာ် ၁၈သီ ကိုတထိာ်ဘာ် ..... မးတုာ်လူသၢ် အမုာ်နံၤ
လါဖုတြၢၤအါရံာ် ၃သီ ..... ကိုပျါဆိ
လါဖုတြၢၤအါရံာ် ၁၅သီ ကိုတထိာ်ဘာ်..... ကိာ်ခိာ်မုာ်နံၤ
လါမးရှၢ် ၃သီ..... ကိုပျါဆိ
လါမးရှၢ် ၁၂သီ ကိုတထိာ်ဘာ်..... တၢ်ကိာ်ထိာ်သီ ကိုပျါကသုာ်
လါမးရှၢ် ၁၉သီ ကိုတထိာ်ဘာ်..... တၢ်ကိာ်ထိာ်သီ ကိုပျါကသုာ်
လါမးရှၢ် ၂၂သီ-၂၃သီ..... ကိုဖိမိာ်ပာ် တၢ်အိာ်ဖိာ်
လါအုဖျါာ် ၂သီ-၅သီ ကိုတထိာ်ဘာ် ..... ခရံာ်ဂဲၤဆၢထၢာ်သမူထိာ်က့ၤ ကိုပျါကသုာ်
လါအုဖျါာ် ၁၄သီ ..... ကိုပျါဆိ
လါမုၤ ၅သီ ..... ကိုပျါဆိ
လါမုၤ ၁၈သီ ..... တၢ်ဟ့ာ်လၢဟ့ာ်ကပိၤ ပုၤဂတိၤဖိ ဟါခိ ၇နံာ်ရံာ် ဖဲတိၤထီကိုဘျါာ်ခိာ်ပုၤ
လါမုၤ ၂၀သီ..... ကိုထိာ်လါခံကတားတသီ

တၢ်တဲဖျါထီၣ် တၢ်ခွဲးတၢ်ယၢ် အဂီၢ်အကျိၤတဖၣ်

ပုၤမၤလိတၢ်ဖိဖဲ ဟူၣ်ရိၣ်တၢ်ခၢၣ်သးကွီၣ်တဖၣ် အိၣ်ဒီးဂံၢ်ခိၣ်ထံး တၢ်ခွဲးတၢ်ယၢ် အတၢ်သိၣ်တၢ်ဘျါသ့ၣ်တဖၣ် လၢအအုၣ်ကိၤအသး လၢအဝဲသ့ၣ်ခဲလၢၢ်အဂီၢ် န့ၣ်လီၤ. လၢတၢ်ကမၤလၢထီၣ်ပုၤထီၣ် တၢ်ခွဲးတၢ်ယၢ်ဝဲအံၤအဂီၢ်, ပုၤမၤလိတၢ်ဖိတဖၣ် အိၣ်ဒီးမူၤဒါလၢ အကဘၣ်ယုးယိၣ်ပးကဲ ဂံၢ်ခိၣ်ထံး တၢ်ခွဲးတၢ်ယၢ် အတၢ်သိၣ်တၢ်ဘျါလၢ ပုၤခဲလၢၢ်အဂီၢ်တဖၣ် န့ၣ်လီၤ. ကွီၣ်အတၢ်ပညိၣ် အိၣ်ဒ် ကတၢ်မ့ၢ်ဝဲ ကဟ့ၣ်ဂံၢ်ဟ့ၣ်ဘါဝဲ တၢ်ဟံးန့ၣ်မူၤဒါလၢ တၢ်သ့ၣ်တၢ်ခွဲးတၢ်ယၢ်အဝဲအံၤ, ဒီးတၢ်မၤဂုၤထီၣ်ပသီထီၣ် ပုၤကွီၣ်ဖိသ့ၣ်တဖၣ် လၢတၢ်ကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့ၣ်အတၢ်ကွီၣ်အပူၤ သ့ၣ်တဖၣ် န့ၣ်လီၤ. တၢ်လၢကွီၣ်န့ၣ် မ့ၢ်ဝဲပုၤတတၢ်တခါ ဒီး ကွီၣ်အတၢ်သိၣ်တၢ်သီန့ၣ် မ့ၢ် ဝဲပုၤတတၢ်အတၢ်သိၣ်တၢ်ဘျါ သ့ၣ်တဖၣ် န့ၣ်လီၤ. လၢတၢ်ကမၤလၢ သးခုဘၣ်လၢ ပုၤကွီၣ်ဖိအတၢ်ခွဲးတၢ်ယၢ် လၢကွီၣ်သ့ၣ်တဖၣ်အဂီၢ်, ပုၤမၤလိတၢ်ဖိတဖၣ် ကဘၣ်တူၢ်လိာ်စ့ၢ်ကိး အတၢ်ဟံးန့ၣ်မူၤဒါသ့ၣ်တဖၣ် န့ၣ်လီၤ.

တၢ်ခွဲးတၢ်ယၢ် အတၢ်ဘိးဘၣ်သ့ၣ်ညါ ဒ်အဖျါလၢ ဟံၣ်ဖိယိဖိ တၢ်ကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့ တၢ်ခွဲးတၢ်ယၢ် ဒီး တၢ်ဘၣ်တၢ်ဘၢ တၢ်မၤ(FERPA) လၢတၢ်ဖျါကွီၣ် ဒီး တၢ်ထီၣ်ကွီၣ် တဖၣ်အဂီၢ်

ဟံၣ်ဖိယိဖိတၢ်ကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့တၢ်ခွဲးတၢ်ယၢ်ဒီးတၢ်ဘၣ်တၢ်ဘၢတၢ်မၤ(FERPA)ဟ့ၣ်ဝဲမိၢ်ပၢ်ဒီးပုၤကွီၣ်ဖိလၢအသးနံၣ်အိၣ် ၁၈နံၣ် ဒီးအါန့ၣ် ၁၈နံၣ်တဖၣ်(ပုၤကွီၣ်ဖိလၢအကြားဝဲဘၣ်ဝဲ)အတၢ်ခွဲးတၢ်ယၢ်လၢလၢပုၤပုၤလၢအအိၣ်ယုၣ်ဒီးတၢ်ယုးယိၣ်ပးကဲပုၤကွီၣ်ဖိအတၢ်ကွဲးနီၣ်ကွဲးယါသ့ၣ်တဖၣ်လၢအပၢ်ယုၣ်ဒီးတၢ်ခွဲးတၢ်ယၢ်လၢတၢ်ကမၤန့ၣ်တၢ်ကွဲးနီၣ်ကွဲးယါအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.တၢ်ခွဲးတၢ်ယၢ်တဖၣ် အံၤ မ့ၢ်ဝဲ.....

- ၁. အိၣ်ဒီးတၢ်ခွဲးတၢ်ယၢ်လၢ ကသမံသမိးဒီးကွၢ်ကဒါက့ၤ ပုၤကွီၣ်ဖိအတၢ်ကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့တၢ်ကွဲးနီၣ်ကွဲးယါ ဖဲကွီၣ်ဒီးန့ၣ်လံာ် ပတံထီၣ် လၢတၢ်ကတူၢ်လိာ်အီၤ ဝံၤအလီၢ်ခံ ၄၅သီ အတီၢ်ပူၤန့ၣ်လီၤ.

မိၢ်ပၢ်မ့တမ့ၢ်ပုၤကွီၣ်ဖိလၢအကြားဝဲဘၣ်ဝဲတဖၣ်ကြားကွဲးဆုၢ်ထီၣ်လံာ်ဆူကွီၣ်ခိၣ်အအိၣ်ဒီးတဲဘၣ်အီၤလၢအအိၣ်ဒီးသမံသမိး ကွၢ်တၢ်ကွဲးနီၣ်ကွဲးယါန့ၣ်လီၤ.ကွီၣ်အပုၤဘၣ်မူဘၣ်ဒါကရဲၣ်ကျဲၤတၢ်ဆၢကတီၢ်ဒီးတၢ်လီၢ်တၢ်ကျဲၤဝဲၤ ကဒုးသ့ၣ်ညါကဒါက့ၤ မိၢ်ပၢ်မ့တမ့ၢ်ပုၤကွီၣ်ဖိလၢအကြားဝဲဘၣ်ဝဲတဖၣ် လၢတၢ်ဆၢကတီၢ်ဒီးတၢ်လီၢ်လၢတၢ်ကသမံသမိး မိးကွၢ် တၢ်ကွဲးနီၣ်ကွဲးယါအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.

- ၂. အိၣ်ဒီးတၢ်ခွဲးတၢ်ယၢ်လၢ ကပတံထီၣ်တၢ်ဘျီဘၣ်က့ၤပုၤကွီၣ်ဖိအတၢ်ကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့တၢ်ကွဲးနီၣ်ကွဲးယါတဖၣ်လၢ မိၢ်ပၢ်မ့တမ့ၢ်ပုၤကွီၣ်ဖိလၢအကြားဝဲဘၣ်ဝဲန့ၣ်လီၤ. မ့ၢ်တၢ်ကွဲးနီၣ်ကွဲးယါလၢ အတလီၤတံၢ်လီၤဆဲး, မ့ၢ်တၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤလၢ အကမၢ်, မ့တမ့ၢ် မ့ၢ်တၢ်လၢအမၤတရီၤတပါပုၤကွီၣ်ဖိအတၢ်ဘၣ်တၢ်ဘၢတၢ်ခွဲးတၢ်ယၢ်ဒ်အအိၣ်ဖျါလၢအဲးဖဲအံၤအၣ်ရဲၣ်ဖဲအံၤ အပူၤအသိး န့ၣ်လီၤ.

မိၢ်ပၢ်မ့တမ့ၢ်ပုၤကွီၣ်ဖိလၢအကြားဝဲဘၣ်ဝဲတဖၣ်မ့ၢ်အဲၣ်ဒီးဝဲလၢကွီၣ်ကဘျီဘၣ်က့ၤတၢ်ကွဲးနီၣ်ကွဲးယါန့ၣ်, အဝဲသ့ၣ်ကြားကွဲး လံာ်ဆူကွီၣ်ခိၣ်အအိၣ်ဒီးတဲဘၣ်အီၤလီၢ်တံၢ်လီၤဆဲး ဘၣ်ယးတၢ်ကွဲးနီၣ်ဖဲလဲၣ်တခါလၢအအဲၣ်ဒီးဆိတလဲဝဲ, ဒီးဘၣ်မနုၤအ ယိတၢ်ကဘၣ်ဆိတလဲအီၤလဲၣ်န့ၣ်လီၤ.ကွီၣ်မ့ၢ်ဆၢတံာ်ဝဲဒၣ်လၢအတဆိတလဲတၢ်ကွဲးနီၣ်ကွဲးယါလၢမိၢ်ပၢ်မ့တမ့ၢ်ပုၤကွီၣ်ဖိလၢ အကြားဝဲဘၣ်ဝဲပတံထီၣ်ဘၣ်န့ၣ်.ကွီၣ်ကဒုးသ့ၣ်ညါမိၢ်ပၢ်မ့တမ့ၢ်ပုၤကွီၣ်ဖိလၢအကြားဝဲဘၣ်ဝဲ လၢအဘၣ်ထွဲဒီးတၢ်ဆၢတံာ်ဒီး အဝဲသ့ၣ်အတၢ်ခွဲးတၢ်ယၢ်လၢအကပတံထီၣ်တၢ်လိာ်ဘၢလိာ်ကွီၢ်လၢအဘၣ်ထွဲဒီးတၢ်ဆိတလဲမၤဘၣ်က့ၤပုၤကွီၣ်ဖိအတၢ် ကွဲးနီၣ်ကွဲးယါအံၤန့ၣ်လီၤ.တၢ်ဂ့ၢ်အိၣ်လီၤတံာ်အဂုၢ်အဂၤလၢအဘၣ်ထွဲဒီး တၢ်ပတံထီၣ်တၢ်လိာ်ဘၢလိာ်ကွီၢ်အကျိၤအကျဲ သ့ၣ်တဖၣ် ကဘၣ်တၢ်ဟ့ၣ်လီၤအီၤဆူမိၢ်ပၢ် မ့တမ့ၢ်ပုၤကွီၣ်ဖိလၢအကြားဝဲဘၣ်ဝဲတဖၣ်အအိၣ် ဖဲတၢ်ပၢ်ဖျါ ထီၣ်တၢ်ခွဲးတၢ် ယၢ်ဆူ ကွီၢ်ဘျီတၢ်အိၣ်ဖိၣ်အဆၢကတီၢ်န့ၣ်လီၤ.

- ၃. အိုင်ဒီအီးတစ်ခွဲတစ်ယက်လှာ ကဒီးနဲ့လံာ်တင်အာ်လီဟုာ်အခွဲး တချူးလှာ ကိုဟ်ဖျါထီၣ်နီၣ်တဂါအဂ့ၢ်အကျိၤ(PII)လှာပှာ ကိုဖိအတၢ်ကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့တၢ်ကွဲးနီၣ်ကွဲးယါအပူၤ,မ့တမ့ၢ်လှာ တၢ်မၤထီထီၣ်တၢ်ခီဖျိ အဲးဖဲအံၤအာ်ရဲဖဲအံၤအာ် ဟ့ၣ်ဖိဟ့ၣ် ကမိၤဝဲတၢ်ဟ်ဖျါထီၣ်တၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤလှာတလီၢ်အိုင်ဒီအီးတၢ်အာ်လီဟုာ်အခွဲးဘၣ်န့ၣ်လီၤ.

တၢ်လၢတၢ်ကွၢ်ကဟ်ကွံာ်အီၤ သ့ၣ်ထဲတခါမ့ၢ်ဝဲ,တၢ်ဂ့ၢ်လၢတၢ်ဟ့ၣ်အခွဲးလၢတၢ်ကဟ်ဖျါထီၣ်အီၤလၢတအိုင်ဒီအီးတၢ်အာ် လီၤဟ့ၣ်အခွဲးဘၣ်န့ၣ်,ကဘၣ်မ့ၢ်ဒၣ်ထဲတၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤလှာတၢ်ဟ်ဖျါထီၣ်အီၤဆူကိုအပှာဘၣ်မူဘၣ်ဒါအအိုင်လၢအယူယီၣ် လီၤပလီၣ်လီၣ်အသးဒီးတၢ်သိၣ်တၢ်သီအသးန့ၣ်လီၤ.ကိုအပှာဘၣ်မူဘၣ်ဒါစံးတၢ်န့ၣ်ကဘၣ်မ့ၢ်ဝဲကိုအပှာမၤတၢ်ဖိဒ်အမ့ၢ် ကိုအပှာပၤဆှာရဲၣ်ကျဲၤတၢ်,ပၤဆှာတၢ်မူဒါခိၣ်,ပှာသိၣ်လီၤနဲၣ်ယုၤတၢ်,မ့တမ့ၢ် ပှာမၤစၢၤတၢ်ဖိ(လၢအဟ်ယုာ်ဒီး ကိုတၢ်အိုင် ဆူၣ်အိုင်ချ့ပှာမၤတၢ်ဖိ,ကိုပၤကီၢ်)မ့တမ့ၢ်ကိုကမံးတံာ် တဖၣ်န့ၣ်လီၤ.ကိုအပှာဘၣ်မူဘၣ်ဒါစံးတၢ်န့ၣ်ဟ်ယုာ်စ့ၢ်ကီးဒီးမ့ၢ် သးပှာမၤကလီတၢ်သ့ၣ်တဖၣ်,ပှာတဖၣ်လၢအအိုင်လၢကိုအပှာဘၣ်မူဘၣ်ဒါအတၢ်ရဲၣ်တၢ်ကျဲၤအဖိလၢဒီးမၤန့ၣ်ခၢၣ်စး တၢ်လၢကိုအဂီၢ်ခီဖျိသ့မ့တမ့ၢ်ရဲၣ်သဲကတီၤဝဲနီၣ်တဂါတၢ်ကွၢ်နီၣ်ကွၢ်ယါတၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤ(PII)လှာတၢ်ကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့အတၢ် ကွဲးနီၣ်ကွဲးယါအပူၤ,ဒ်အမ့ၢ် ပီၢ်ရီ,ပှာသမံသမိးစရီပတီၢ်,ကသံၣ်သရၣ်ဖးဒိၣ်,မ့တမ့ၢ် ပှာကူၤစါယါဘျါတၢ်,မ့တမ့ၢ် မိၢ်ပာ် မ့တမ့ၢ် ပှာကိုဖိ လၢအမုာ်သးမၤကလီတၢ်လၢ ကမၤတၢ်လၢ ကိုအပှာဘၣ်မူဘၣ်ဒါကမံးတံာ်အကျိၤ,ဒ်အမ့ၢ် ပှာသိၣ်ဂ့ၢ်သီ ဘၣ်က့ၤတၢ် မ့တမ့ၢ် ပှာမၤစၢၤပှာပတံထီၣ်တၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤကမံးတံာ်,မ့တမ့ၢ် မိၢ်ပာ်,ပှာကိုဖိ မ့တမ့ၢ် ပှာမုာ်သးမၤကလီတၢ် လၢ အမၤစၢၤကိုအဂါအပှာဘၣ်မူဘၣ်ဒါ ဒ်မူဒါလၢအလီၤဘၣ်အီၤသ့ၣ်တဖၣ် အသးန့ၣ်လီၤ.ကိုအပှာဘၣ်မူဘၣ်ဒါတဖၣ် အိုင်ဒီအီးဖိးသဲးတၢ်ကူၣ်ဘၣ်အဂ့ၢ်အကျိၤဖဲအဝဲသ့ၣ်အလီၢ်မ့ၢ်အိုင်လၢကကွၢ်ကဒါက့ၤတၢ်ကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့အတၢ်ကွဲးနီၣ်ကွဲး ယါဒ်သိးအကမၤလၢပှာအမူအဒါလၢအလီၤဘၣ်အီၤသ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ.

(တၢ်ယုထၢ) မိၢ်ပာ်မ့တမ့ၢ်ပှာကိုဖိ မ့ၢ်ယုထီၣ်ဝဲ တၢ်ကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့အတၢ်ကွဲးနီၣ်ကွဲးယါခီဖျိ ပှာကိုဖိကလဲၤဆဲးလီၤအမံၤ ဆူကိုအဂါတဖျါ မ့တမ့ၢ် လဲၤဆဲးလီၤတၢ်လံအမံၤန့ၣ်,ကိုတဲဖျါထီၣ် တၢ်ကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့ အတၢ်ကွဲးနီၣ်ကွဲးယါ လၢအ တအိုင်ဒီး တၢ်အာ်လီဟုာ်အခွဲးဆူ ကိုအဂါလၢ ပှာကိုဖိကလဲၤဆဲးလီၤအမံၤ မ့တမ့ၢ် ဆဲးလီၤတၢ်လံအမံၤ အပှာဘၣ်မူ ဘၣ်ဒါအအိုင် သ့ဝဲန့ၣ်လီၤ. (တၢ်မၤနီၣ်) မ့တမ့ၢ်လၢ တၢ်ကွဲးနီၣ်ကွဲးယါ ဟ်ဖျါထီၣ်ဝဲဒၣ်လၢ လၢတၢ်နီၣ်တဘျီတၢ်ဘိး ဘၣ်သ့ၣ်ညါအပူၤ တၢ်အာ်လီအိုင်ဝဲဒၣ်လၢ တၢ်ကဆုၤထီၣ် တၢ်ကွဲးနီၣ်ကွဲးယါ ဖဲတၢ်ယုထီၣ်အီၤအခါ မ့တမ့ၢ် မိၢ်ပာ် မ့ တမ့ၢ် ကိုဖိလၢအသးန့ၣ်ပှာထီၣ်ဆံးယိးန့ၣ်ကွဲးစဲလီၤတၢ်အမံၤ လၢလံာ်ဘိးဘၣ်ဟ်ဖျါထီၣ်တၢ်အပူၤဘၣ်န့ၣ်, အဲးဖဲအံၤအာ် ရဲဖဲအံၤအာ် လီၢ်ဘၣ်ကို မ့တမ့ၢ် ကီၢ်ရၢၣ်လီၢ်ကဝီၤကိုလၢ အကဒုးသ့ၣ်ညါမိၢ်ပာ် မ့တမ့ၢ် ပှာကိုဖိ လၢအသးန့ၣ်ပှာထီၣ် ၁၈ နံၣ် တဖၣ် ဖဲတၢ်မ့ၢ်ယုထီၣ် ပှာကိုဖိအတၢ်ကွဲးနီၣ်ကွဲးယါအဆၢကတီၢ် န့ၣ်လီၤ.

- ၄. အိုင်ဒီအီးတစ်ခွဲတစ်ယက်လှာ ကဆိုးထီၣ်တၢ်လီၢ်ဘၢလီၢ်ကီၢ်ဆူ အမဲရကၤတၢ်ကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့ဝဲကျိၤအအိုင် ဖဲဟူရီၣ်ကီၢ် ရၢၣ်လီၢ်ကဝီၤကိုမ့ၢ်တမၤလၢပှာတၢ်လၢ အဲးဖဲအံၤအာ်ရဲဖဲအံၤအာ် လီၢ်ဘၣ်ဝဲသ့ၣ်တဖၣ်အခါန့ၣ်လီၤ.တၢ်လီၢ်တၢ်ကျဲၤအမံၤဒီး တၢ်အိုင်တၢ်ဆိးလီၢ်ကျဲၤလၢ တၢ်ပၤဆှာအဲးဖဲအံၤအာ်ရဲဖဲအံၤအာ် မ့ၢ်လၢအံၤအသးန့ၣ်လီၤ.

Family Policy Compliance Office
 U.S. Department of Education
 400 Maryland Avenue, SW
 Washington, DC 20202

တၢ်သံကွၢ်တမံၤဂ့ၢ်တမံၤဂ့ၢ် လၢအဘၣ်ထွဲဒီး ၅၀၄ မ့တမ့ၢ် အမဲရကၤဖိ က့က့ၣ် တၢ်ဖဲးတၢ်မၤ ကြးဘၣ်တၢ်ဆဲးကျိးအီၤ လီၤလီၤဆူ နဖိအကိုပှာဘၣ်မူဘၣ်ဒါအအိုင် န့ၣ်လီၤ.

ဟံဉ်ဖိဃီဖိ တၢ်ကူဉ်ဘၣ်ကူဉ်သ့ တၢ်ခွဲးတၢ်ယၢ် ဒီး တၢ်ဘၣ်တၢ်ဘၢ တၢ်မၤ(FERPA),ကီၢ်စၢဖိဉ်တၢ်သိဉ်တၢ်သီ,လီၤဘၣ်ဝဲဒၣ်လၢ ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤ သ့ၣ်တဖၣ်အဂီၢ်

ဟံဉ်ဖိဃီဖိ တၢ်ကူဉ်ဘၣ်ကူဉ်သ့ တၢ်ခွဲးတၢ်ယၢ် ဒီး တၢ်ဘၣ်တၢ်ဘၢ တၢ်မၤ(FERPA),ကီၢ်စၢဖိဉ်တၢ်သိဉ်တၢ်သီ,လီၤဘၣ်ဝဲဒၣ်လၢ ဟူရိၣ်ကီၢ်ရၣ်လီၤကဝီၤကွီၤ ကဘၣ်မၤန့ၣ်ဆိ နတၢ်အၢၣ်လီၤဟ့ၣ်ဆိအခွဲးအလံာ် တချုးလၢအဘိးဘၣ်ဟ်ဖျါထီၣ် နီၢ်တဂၤအဂ့ၢ်အ ကျိၤ တၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤ လၢအအိၣ်လၢ နဖိအတၢ်ကွဲးနီၣ်ကွဲးယါအပူၤသ့ၣ်တဖၣ်, အိၣ်ယုာ်ဒီး တၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤလီၤတၢ်လီၤဆဲး, န့ၣ် လီၤ. နီၣ်လဲၣ်ဂ့ၢ်ဂ့ၢ်, မ့တမ့ၢ်ဘၣ်လၢ နဘိးဘၣ်သ့ၣ်ညါတ့ၢ် ကီၢ်ရၣ်လီၤကဝီၤ လၢတၢ်ဂ့ၢ်ထီၣ်လီၤသးတမံၤမံၤအဂီၢ် လၢအယုယိာ် လီၤပလီၤလီၤအသးဒီး ကီၢ်ရၣ်တၢ်မၤအကျိၣ်အကွၢ် ဘၣ်န့ၣ်, ဟူရိၣ်ကီၢ်ရၣ်လီၤကဝီၤကွီၤ,ဒ်အကြၢးဝဲဘၣ်ဝဲအသိး, ကဘိးဘၣ် ဟ်ဖျါထီၣ်ဝဲ “လံာ်န့ၣ်ဒိတၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤ” လၢအဘၣ် တၢ်ဒုးအိၣ်ထီၣ်အိၣ်သ့ၣ်တဖၣ် လၢအတအိၣ်ယုာ်ဒီး လံာ်တၢ်အၢၣ်လီၤဟ့ၣ်ဆိ အခွဲးဘၣ် န့ၣ်လီၤ. ဂံၢ်ခိၣ်ထံးတၢ်ပညိၣ်လၢ လံာ်န့ၣ်ဒိတၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤအဂီၢ်မ့ၢ်ဝဲ ဒ်သိးကဟ့ၣ်ဝဲ ဟူရိၣ်ကီၢ်ရၣ်လီၤကဝီၤကွီၤ အခွဲးလၢ ကဒုးဟ်ယုာ်ဝဲ တၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤသ့ၣ်တဖၣ်အံၤ လၢနဖိအတၢ်ကူဉ်ဘၣ်ကူဉ်သ့ တၢ်ကွဲးနီၣ်ကွဲးယါ လၢကွီၤလၢအမၤလိတၢ်တဖျါအ ပူၤ အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်အဒိဟ်ယုာ်ဒီး....

- တၢ်ဘိးဘၣ်ရၤလီၤလၢတၢ်ဒုးန့ၣ်အဂီၢ်, ဒုးန့ၣ်ဝဲနဖိအမူအဒါလၢ တၢ်ဂဲၤပူၤလၢတၢ်ဒုးအိၣ်ထီၣ်အိၣ်တခါအပူၤ,
- တနံၣ်တဘျီအလံာ်ဟ်ဖျါ,
- တၢ်ဟ့ၣ်လၢဟ့ၣ်ကဝီၤ မ့တမ့ၢ် တၢ်သ့ၣ်ညါပးကဲအမံၤသ့ၣ်စရိ အဂ့ၢ်အဂၤတဖၣ်
- တၢ်ဖျါထီၣ်ကွီၤတၢ်ရဲၣ်တၢ်ကျိၤတဖၣ်, ဒီး
- တၢ်ဂဲၤလိာ်ကွဲးအလံာ်ကဘျးတဖၣ်,ဒ်အမ့ၢ် လံာ်ကဘျးလၢတၢ်ကနီၣ်လိာ်သးအဂီၢ်, ဒုးန့ၣ်ဖျါထီၣ် ပုၤဂဲၤလိာ်ကွဲးဖိ အစီၤယၢ် ဒီးအထီ

လံာ်န့ၣ်ဒိတၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤ,လၢအမ့ၢ်ဝဲတၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤလၢ ညိၣ်န့ၣ် တဘၣ်တၢ်ဟ်ပနီၣ်အိၣ်ဒ်အမ့ၢ် တၢ်မၤဆူးမၤဆါတၢ် မ့တမ့ၢ် တၢ်န့ၣ် လီၤမၤဟးဂီၢ်တၢ်ဘၣ်တၢ်ဘၢ ဝဲတၢ်မ့ၢ်ထုးထီၣ်ရၤလီၤအိၣ်အခါ, ဒီးဘၣ်တၢ်ဘိးဘၣ်ဟ်ဖျါထီၣ်အိၣ်ဆူ တၢ်ကရၢကရိလၢတၢ်ချၢသ့ၣ် တဖၣ် လၢအတအိၣ်ယုာ်ဒီးမိာ်ပၢ်အတၢ်အၢၣ်လီၤဟ့ၣ်ဆိအခွဲးဘၣ် သ့ၣ်န့ၣ်လီၤ.တၢ်ကရၢကရိလၢ တၢ်ချၢဟ်ယုာ်ဒီး ခိပန့ၣ်တဖၣ် လၢ အဒုးအိၣ်ထီၣ် တီၤအပသး မ့တမ့ၢ် တနံၣ်တဘျီလံာ်ဟ်ဖျါတဖၣ်,ဘၣ်ဆၣ်ခိပန့ၣ်အဂ့ၢ်အဂၤအိၣ်ဒ်အါမးန့ၣ်လီၤ.အါန့ၣ်အ န့ၣ်, မ့တမ့ၢ်ဘၣ်လၢ မိာ်ပၢ်တဖၣ်ဘိးဘၣ်သ့ၣ်ညါဆိတ့ၢ် လီၤကဝီၤတၢ်ကူဉ်ဘၣ်ကူဉ်သ့ၣ်ခါစးကရၢလၢ အတအဲၣ်ဒီးလၢအဖိအ တၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤဘၣ်တၢ်ဘိးဘၣ်သ့ၣ်ညါထီၣ်အိၣ် လၢအတအိၣ်ဒီး တၢ် အၢၣ်လီၤဟ့ၣ်ဆိအခွဲးဘၣ်န့ၣ်, ကီၢ်စၢဖိဉ်တၢ်သိဉ်တၢ်သီခံ ခါ လီၤဘၣ်ဝဲဒၣ်လၢ လီၤကဝီၤတၢ်ကူဉ်ဘၣ်ကူဉ်သ့ၣ်ခါစးကရၢတဖၣ်(LEAs) လၢအဒီးန့ၣ်ဘၣ်တၢ်တိစၢၤမၤစၢၤ ဒ်အအိၣ်ဖျါလၢ ၁၉၆၅တီၤဖုာ်ဒီးတီၤထီတၢ်ကူဉ်ဘၣ်ကူဉ်သ့ၣ်တၢ်မၤ(ESEA)အပူၤတဖၣ် ကကတဲာ်ကတီၤန့ၣ် ပုၤလၢအထၢအါထီၣ်ပုၤသုးဖိအနီၣ် ဂံၢ်တဖၣ်, လၢတၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤလၢလံာ်သ့ၣ်တဖၣ်အံၤ **ပုၤမံၤ, အိၣ်ဆိးလီၤကျဲ** ဒီး**လီၤတဲာ်နီၣ်ဂံၢ်** ဝဲတၢ်ယုထီၣ်အိၣ်အခါ န့ၣ်လီၤ.

နမ့ၢ်တအဲၣ်ဒီးလၢ ဟူရိၣ်ကီၢ်ရၣ်လီၤကဝီၤကွီၤ ဘိးဘၣ်ဟ်ဖျါထီၣ်လံာ်န့ၣ်ဒိတၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤ လၢအအိၣ်လၢနဖိအတၢ်ကူဉ်ဘၣ်ကူဉ် သ့တၢ်ကွဲးနီၣ်ကွဲးယါအပူၤ လၢအတအိၣ်ဒီးနတၢ်အၢၣ်လီၤဟ့ၣ်ဆိအခွဲးဘၣ်န့ၣ်, နကဘၣ်ကွဲးဒုးသ့ၣ်ညါကီၢ် ရၣ်လၢတၢ်ဂ့ၢ်အဝဲ အံၤ န့ၣ်လီၤ. ဟူရိၣ်ကီၢ်ရၣ်လီၤကဝီၤကွီၤ ဒုးအိၣ်ထီၣ်တၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤလၢလံာ်သ့ၣ်တဖၣ်အံၤဒ်အမ့ၢ် လံာ်န့ၣ်ဒိတၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤသ့ၣ်တ ဖၣ်န့ၣ်လီၤ.

(တၢ်မၤနီၣ်..လီၤကဝီၤတၢ်ကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့ၣ်ခၢၣ်စးကရၢ ကးဖးဟ်ဃုာ် တၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤလၢ တၢ်ရဲၣ်လီၤအီၤလၢလၢသ့ၣ်တဖၣ်အံၤ ခဲလၢန့ၣ်လီၤ,ဘၣ်ဆၣ် တၢ်လီၤတၢ်မၤထွဲအီၤသ့ၣ်ပုၤကတၢၢ်ဘၣ်.)

- ပုၤကူၣ်ဖိအမံၤ
- အိၣ်ဆိးလီၤကျဲ
- လီၤတဲစိနီၣ်ဂံၢ်
- လီၤပရၢနီၣ်ဂံၢ်
- တၢ်ဂီၤ
- အိၣ်ဖျၢၣ်မုၢ်နံၤဒီးတၢ်လီၤတၢ်ကျဲ
- လံာ်လၢအရူၣ်နီၣ်လၢအမၤလိဝဲတဖၣ်
- မုၢ်နံၤမုၢ်သီလၢအထီၣ်ကိၣ်
- မၤလိအတီၤ
- ဟ်ဖျိၣ်မၤသကိးတၢ်လၢတၢ်ဟူးတၢ်ဂဲၤဒီး တၢ်ဂဲၤလီၤကွဲသ့ၣ်တဖၣ်အပူၤ
- ပုၤဂဲၤလီၤကွဲဖိတဖၣ်အစိၤဃၢဒီးအနီၣ်ထီ
- လံာ်အုၣ်သး,တၢ်လၢကဝီၤ,တၢ်ဒီးန့ၣ်တၢ်ဟ့ၣ်လၢကဝီၤ
- တၢ်ကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့ၣ်ခၢၣ်စးကရၢ မ့တမ့ၢ်ဖျၢၣ်မိၤကိၣ် လၢခဲအံၤအလဲၤထီၣ်ဝဲတဖျၢၣ်

ပုၤကူၣ်ဖိခိၣ်ဂီၤနီၣ်ဂံၢ်, ပုၤသ့တၢ်ဖိအခိၣ်ဂီၤ,မ့တမ့ၢ် နီၣ်တဂၤအဂ့ၢ်အကျိၤလၢတၢ်သ့အီၤလၢ တၢ်ဆဲးကျိးအကျိၤအကျဲအဂီၢ် လၢတၢ်သ့အီၤလၢ တၢ်မၤန့ၣ်တၢ်ကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့အတၢ်ကွဲးနီၣ်ကွဲးဃါ တသ့လၢအတအိၣ်ဃုာ်ဒီး နီၣ်ဂံၢ်မုၢ်သ့ၣ်တဖၣ် န့ၣ်လီၤ . (ပုၤကူၣ်ဖိ အပုၤတဝၢတၢ်ဘၣ်တၢ်ဘၢနီၣ်ဂံၢ်,ခဲလၢာ် မ့တမ့ၢ်တနီၤ ဘၣ်တၢ်သ့အီၤ လၢတၢ်ပညိၣ်ဝဲအံၤအဂီၢ်တသ့ဘၣ်)

ကွၢ် တၢ်ဘိးဘၣ်ဟ်ဖျိၣ်ထီၣ်တၢ်အမံၤသ့ၣ်စရီၤလၢတၢ်ရဲၣ်လီၤအီၤလၢလၢသ့ၣ်တဖၣ်အံၤ လၢတီၤဖျၢၣ်ဒီးတီၤထီၣ်ကိၣ်တဖၣ် ကမၤတၢ်အဝဲအံၤ လၢအတအိၣ်ဒီးတၢ်အၢၣ်လီၤဟ့ၣ်အခွဲး ဘၣ်န့ၣ်လီၤ.

ဟံၣ်ဖိဃီတၢ်ကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့တၢ်ခွဲးတၢ်ယၢ်ဒီးတၢ်ဘၣ်တၢ်ဘၢတၢ်မၤ ဟ့ၣ်အခွဲးလၢ တၢ်ကဟ်ဖျိၣ်ထီၣ်နီၣ်တဂၤအဂ့ၢ်အကျိၤတၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤ(PII) လၢအအိၣ်လၢ ပုၤကူၣ်ဖိအတၢ်ကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့တၢ်ကွဲးနီၣ်ကွဲးဃါအပူၤ,လၢအတအိၣ်ဃုာ်ဒီးမိၢ်ပၢ်မ့တမ့ၢ်ပုၤကူၣ်ဖိလၢအကြၢးဝဲဘၣ်ဝဲအတၢ်အၢၣ်လီၤဟ့ၣ်အခွဲး, ဖဲတၢ်ဘိးဘၣ်ဟ်ဖျိၣ်ထီၣ်တၢ်မုၢ်ဃုာ်ဃိာ်လီၤပလိာ်လိာ်အသးဒီး တၢ်အိၣ်သးလၢအဘၣ်တၢ်ထံၣ်န့ၣ်အီၤလၢ အဲးဖဲအံၤအၢၣ်ရဲၣ်ဖဲအုၣ်အတၢ်သိၣ်တၢ်သီ §99.31 အပူၤအခါန့ၣ်လီၤ. မ့တမ့ၢ်ဘၣ် လၢတၢ်ဘိးဘၣ်ဟ်ဖျိၣ်ထီၣ်မုၢ်ဒ်လၢကိၣ်အပုၤဘၣ်မုၢ်ဘၣ်ဒါအဂီၢ်ဘၣ်န့ၣ်, တၢ်ဘိးဘၣ် ဟ်ဖျိၣ်လၢအဘၣ်ထွဲဒီးတၢ်စံၣ်ညိၣ်ပိတုၤအဂ့ၢ်အကျိၤ မ့တမ့ၢ် ကွၢ်ဘျီအတၢ်ဟ့ၣ်လီၤတၢ်ကလုာ်လၢဖိးသဲးတၢ်ဂ့ၢ် တၢ်ကျိၤတဖၣ်,တၢ်ဘိးဘၣ်ဟ်ဖျိၣ်ထီၣ်လံာ်န့ၣ်ဒီးတၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤသ့ၣ်တဖၣ်,ဒီးတၢ်ဘိးဘၣ်ဟ်ဖျိၣ်ထီၣ်ဆူမိၢ်ပၢ်မ့တမ့ၢ် ပုၤကူၣ်ဖိလၢအကြၢးဝဲဘၣ်ဝဲအအိၣ်တဖၣ်န့ၣ်,အဲးဖဲအံၤအၢၣ်ရဲၣ်ဖဲအုၣ်အတၢ်သိၣ်တၢ်သီ §99.32 လီၤဘၣ်ဝဲဒ်လၢ ကိၣ်ကဘၣ်ကွဲးနီၣ်ကွဲးဃါဝဲ တၢ်ဘိးဘၣ်ဟ်ဖျိၣ်ထီၣ် သ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ. မိၢ်ပၢ်ဒီးပုၤကူၣ်ဖိလၢအကြၢးဝဲဘၣ်ဝဲတဖၣ် အိၣ်ဒီးတၢ်ခွဲးတၢ်ယၢ်လၢ ကသမံၤသမိးဒီးကွၢ်ကဒါက့ၤ တၢ်ဘိးဘၣ်ဟ်ဖျိၣ်ထီၣ်တၢ်အတၢ်ကွဲးနီၣ်ကွဲးဃါသ့ၣ်တဖၣ် န့ၣ်လီၤ. ကိၣ်ဟ်ဖျိၣ်ထီၣ်နီၣ်တဂၤအဂ့ၢ်အကျိၤတၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤ(PII) လၢအအိၣ်လၢပုၤကူၣ်ဖိအတၢ်ကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့တၢ်ကွဲးနီၣ်ကွဲးဃါအပူၤ လၢအတအိၣ်ဃုာ်ဒီး တၢ်မၤန့ၣ်ဆိမိၢ်ပၢ်မ့တမ့ၢ်ပုၤကူၣ်ဖိလၢအကြၢးဝဲဘၣ်ဝဲအတၢ်အၢၣ်လီၤဟ့ၣ်အခွဲး-

- လၢ ကိၣ်အဂၤအပုၤဘၣ်မုၢ်ဘၣ်ဒါသ့ၣ်တဖၣ်အဂီၢ်, လၢအဟ်ဃုာ်ဒီးကိၣ်သရၣ်,ဃုာ်ဒီးတၢ်ကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့ ခၢၣ်စးကရၢ မ့တမ့ၢ် ဖျၢၣ်မိၤကိၣ်လၢ ကိၣ်ဆၢတၢ်တၢ်ဝဲဒ်လၢ အကအိၣ်ဒီး ဖိးသဲးတၢ်ကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့ တၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤ သ့ၣ်တဖၣ်အအိၣ် သ့ၣ်န့ၣ်လီၤ. အဝဲအံၤဟ်ဃုာ်ဒီး ပုၤဟံးလံာ်ဃံးဃုာ်လၢတၢ်မၤအဂီၢ်,ပုၤဟ့ၣ်ကူၣ်တၢ်, ပုၤမုၢ်သးမၤကလိတၢ်, မ့တမ့ၢ် ဟ်တံာ်အဂၤလၢ ကိၣ်ဒီးလဲအီၤလၢတၢ်ချါလၢတၢ်ဖဲးတၢ်မၤအဂီၢ် န့ၣ်လီၤ. တၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤလၢတၢ်ဟ့ၣ်လီၤအီၤသ့ၣ်တဖၣ်အံၤအိၣ်ဖျါလၢ §99.31(a)(1)(i)(B)(1) - (a)(1)(i)(B)(2) အပူၤ ဒီးဃုာ်ဃိာ်လီၤပလိာ်လိာ်အသးဒီး (§99.31(a)(1)) န့ၣ်လီၤ.

တၢ်သိၣ်တၢ်သီတဖၣ်မုၢ်ဝဲ.. အကူၣ် ၉၅၂၈ တီၤဖျၢၣ်ဒီးတီၤထီၣ်ကိၣ်တၢ်ကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့တၢ်မၤ(20 U.S.C. § 7908) ဒီး 10 U.S.C. § 503(c). န့ၣ်လီၤ.

- လာ ကိုအဂါအပူဘက်မူဘက်ဒါအဂါ, ကိုအတတ်ဖဲးတတ်မအကျိအကျဲ, မုတမုာ် တါဒိန်တုန်ကိုလုပုကိဖိကလဲထီၣ် ဆဲးလီၤအမံၤတဖျါ, မုတမုာ်တတ်လီၤဖဲ ပုကိဖိလဲၤဆဲးလီၤတုၢ်လံအမံၤ ဖဲတတ်ဘိးဘက်ပာ်ဖျါ ထီၣ်အံၤအတတ်ပညိၣ်မုာ်ဘက် ထွဲလိာ်အသးဒီး ပုကိဖိအတတ်ဆဲးလီၤအမံၤအသုာ် မုတမုာ် အတတ်အိၣ်ဆိတလဲၣ်, လုအဒီးသန့ထီၣ်အသးလု §99.34. (§99.31(a)(2)) တတ်လီၤဘက်အဖိခိၣ်အသိး သုဝဲန့ၣ်လီၤ.
- လု တတ်ဟ့ၣ်စိဟ့ၣ်ကမိၤဝဲ ယုာ်အဲးစံပာ်ဆုာ်တတ်ခိၣ်ကျါအခါၣ်စး,ယုာ်အဲးစံပီၤရီခိၣ်ကျါ,ယုာ်အဲးစံတတ်ကုၣ်ဘက်ကုၣ်သု နဲၣ်ရဲၣ်,မုတမုာ် ကိာ်စဲၣ်ဒီးလီၤကဝီၤတတ်ကုၣ်ဘက်ကုၣ်သုပုဘက်မူဘက်ဒါတဖျါ, ဒ်အမုာ် ကိာ် စဲၣ်တတ်ကုၣ်ဘက်ကုၣ်သုခါၣ် စးလုမိာ်ပာ် မုတမုာ် ပုကိဖိလုအကြားဝဲဘက်ဝဲတဖျါ အကိာ်စဲၣ်(SEA)တဖျါအဂါန့ၣ်လီၤ.တတ်ဘိးဘက်ပာ်ဖျါထီၣ်တတ် ဒ် အအိၣ်ဖျါလုသဲးစးတတ်ဘျါသ့ၣ်တဖျါ အံၤအပူန့ၣ် ဘက်သ့ၣ်သ့ၣ်ကဘက်တတ်မအီၤ, ဒ်အဒီးသန့ထီၣ်အသးလု §99.35 တတ်လီၤဘက်အသိး, လုအဘျးစဲလိာ်အသး ဒီးတတ်သမံသမိးစရီ မုတမုာ် ကိာ်စဲၣ်အတတ်သမံသမိးတတ်- မုတမုာ် ကိာ်စဲၣ်တတ်တိၤမၤစၢၤတတ်ကုၣ်ဘက်ကုၣ်သုတတ်ရဲၣ်တတ်ကျဲၤ, မုတမုာ် လုတတ်မၤလုထီၣ်ပုၤထီၣ်တတ်သိၣ်တတ်သိၣ်အဂါမုတ မုာ် တတ်လုပိာ်မၤထွဲ ကိာ်စဲၣ်ဖိးသဲးစးတတ်လီၤဘက်တဖျါ လုအဘက်ထွဲလိာ်အသးဒီး တတ်ရဲၣ်တတ်ကျဲၤအဝဲအံၤသ့ၣ်တဖျါ န့ၣ်လီၤ.တတ်ကရုကရိတခါဘက်တခါအဝဲအံၤ ဘိးဘက်ပာ်ဖျါထီၣ်ကဒီး နီၣ်တဂၤအဂုၢ်အကျိတတ်ဂုၢ်တတ်ကျိၤသ့ၣ်တဖျါအံၤ ဆူညါ ဆူတတ်ကရုကရိလုတတ်ချါသ့ၣ်တဖျါအအိၣ် လုအဘက်တတ်ဒုး အိၣ်ထီၣ်အီၤ လုအဝဲသ့ၣ် ဒ်အဝဲသ့ၣ်အတတ်ဟ့ၣ် စိဟ့ၣ်ကမိၤအဝဲသ့ၣ်အသိး လုအကမၤဝဲတတ်သမံသမိးစရီပတီၢ်,တတ်သမံသမိးတတ်,မုတမုာ်တတ်မၤလုထီၣ်ပုၤထီၣ်တတ်သိၣ် တတ်သိၣ် မုတမုာ် တတ်လုပိာ်မၤထွဲ တတ်ဟူးတတ်ဂဲၤလုအဝဲသ့ၣ်အခါၣ်စးအဂါ သုဝဲစုာ်ကိးန့ၣ်လီၤ. §99.31(a)(3) ဒီး §99.35
- လုအဘျးစဲလိာ်အသးဒီး ကျိာ်စုတတ်ဆိၣ်ထွဲမၤစၢၤ လုပုကိဖိပတံထီၣ်တုာ်ဝဲ မုတမုာ် ပုကိဖိဒီးန့ၣ်တုာ်လဲဝဲ, ဖဲအလီၢ် အိၣ်လုတတ်ကဘက်ဆၢတတ်ဂုၢ်တတ်ကျိၤလုတတ်ကဒီးန့ၣ်ကျိာ်စု စုဆိၣ်ထွဲအဂါ,ဆၢတတ်လု တတ်ကဘက်ဒီးန့ၣ်ကျိာ်စု စု ဆိၣ်ထွဲဆဲးအါ,ဆၢတတ်ကျိာ်စု စုဆိၣ်ထွဲတဖျါအတတ်အိၣ်သး,မုတမုာ် လုပိာ်မၤထွဲကျိာ်စု စုဆိၣ်ထွဲ အတတ်ပာ်ပနီၣ်တတ်အ ကတီၢ် ဒီး တတ်ဂုၢ်တတ်ကျိၤသ့ၣ်တဖျါ အဂါန့ၣ်လီၤ.§99.31(a)(4)
- လု ကိာ်စဲၣ်ဒီးလီၤကဝီၤပုဘက်မူဘက်ဒါသ့ၣ်တဖျါအဂါ မုတမုာ် ပုလုကိာ်စဲၣ်ဟ့ၣ်စိဟ့ၣ်ကမိၤအီၤလု အကပာ်ဖျါထီၣ် မုတမုာ်ဘိးဘက်ပာ်ဖျါထီၣ်တတ်ဂုၢ်တတ်ကျိၤ လုအဘက်ထွဲလိာ်အသးဒီး ဖိသုတတ်တိတတ်တြါအကျိအကျဲ ဒီး တတ်ဖဲးတတ်မၤ အကျိအကျဲအတတ်သ့တတ်ဘက်လုကမၤတတ်တုၤလီၤတီၤလီၤ,တတ်စံၣ်ညိၣ်ဆၢ တတ်ဆိတတ်,ပုကိဖိလုအတတ်ကွဲးနီၣ်ကွဲးယါ ကဘက်တတ်ဘိးဘက်ရုလီၤအီၤတဂၤ,လုအဒီးသန့ထီၣ်အ သးလု §99.38. §99.31(a)(5) အသိးန့ၣ်လီၤ.
- လု တတ်ကရုကရိတဖျါလု အမၤဝဲတတ်သိၣ်လိနဲၣ်လိ,မုတမုာ် အမၤခါၣ်စးန့ၣ်တတ်,လုကိအဂါ, လုအ (က)မၤလဲၤ ထီၣ်လဲၤထီၣ်, မၤဂါမၤကျါတတ်, မုတမုာ် ရဲၣ်ကျဲၤဆိတတ်ဒီးစးတဖျါ (ခ) ပာ်ဆုာ်ပုကိဖိ ကျိာ်စု စုဆိၣ်ထွဲတတ်ရဲၣ်တတ် ကျဲၤတဖျါ,မုတမုာ် (ဂ) မၤလဲၤထီၣ်လဲၤထီၣ်သိၣ်လိနဲၣ်လိ အဂါန့ၣ်လီၤ. (§99.31(a)(6))
- လု တတ်ကရုကရိလုအဘက်တတ်ဆုာ်လီၤအီၤ လုအကမၤလုထီၣ်ပုၤထီၣ်ဝဲအမူအဒါလု တတ်မၤလီၤအီၤ သ့ၣ်တဖျါ အ ဂါန့ၣ်လီၤ.(§99.31(a)(7))
- လု မိာ်ပာ်ဒီးပုကိဖိလုအကြားဝဲဘက်ဝဲတဖျါအိၣ် ဖဲပုကိဖိမုာ်ဒီးသန့အသးလုအမိာ်အပာ်အအိၣ် ဖဲအဝဲသ့ၣ်ဒူးအိၣ် တတ်ခိတတ်သ့အခါ အဂါန့ၣ်လီၤ. (§99.31(a)(8))
- လု တတ်ကလုပိာ်မၤထွဲ စံၣ်ညိၣ်ပိတုတတ်န့ၣ်လီၤ မုတမုာ် ကိာ်ဘျိၣ်အတတ်ဟ့ၣ်လီၤတတ်ကလုလုလုဖိးသဲးစး တတ်ဂုၢ်တတ်ကျိၤတ ဖျါ အဂါန့ၣ်လီၤ. (§99.31(a)(9))

- လာ ပုၤဘၣ်မူဘၣ်ဒါလၢ အဘၣ်ထွဲလိာ်အသးဒီး တၢ်အိၣ်ဆူၣ်အိၣ်ချ့ မ့တမ့ၢ် ဂ့ၢ်ဂီၢ်အူတၢ်ပူၤတၢ်ဖျးၤလၢအဒီးသန့ၤထီၣ်အသးလၢ §99.36. (§99.31(a)(10) အပူၤ အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.
- လၢ တၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤလၢကျိၤဒုးအိၣ်ထီၣ်တၢ်အိၣ်အမ့ၢ်“လံာ်န့ၣ်ဒိတၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤ” ဒ်အဖျါလၢ §99.37. (§99.31(a)(11) အပူၤအသိး အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.

တၢ်ခွဲးတၢ်ယၢ်လၢ တၢ်တက့ၢ်တလီၤ ပုၤနီတဂၤ

ဟူရိၣ် ကီၢ်ရူၣ်လီၢ်ကဝီၤကိၤ တက့ၢ်တလီၤ အပူၤမၤတၢ်ဖိ တၢ်သိၣ်တၢ်သီသန့ ဒီး အတၢ်ဖံးတၢ်မၤ, မ့တမ့ၢ် အတၢ်ကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့ တၢ်ရဲၣ်တၢ်ကျိၤတဖၣ် မ့တမ့ၢ် တၢ်ဟူးတၢ်ဂဲၤတဖၣ် ဒိဖျိ စၢၤသ့ၣ်, ဖံးဘၣ်အလွဲၢ်, တၢ်လၢ ပုၤန့ၣ်အိၣ်သ့ၣ်တဖၣ်, တၢ်ဘူၣ်တၢ်ဘါ, သးအနံၣ်အလၢ,တၢ်ဆီဟံၣ်ဆီယီ, မုၢ်ခွါ, က့က့ၣ်, ထံကီၢ်လၢအိၣ်ဖျါထီၣ်, မ့တမ့ၢ် တၢ်လီၤစၢၤလီၤသ့ၣ် နီတမံၤဘၣ် န့ၣ်လီၤ. မ့ၢ်အဲၣ်ဒီး သံက့ၢ်အါထီၣ် တၢ်ဂ့ၢ်ဘၣ်ထွဲဒီး တၢ်ဂ့ၢ်ခိၣ်တီ ဖိ **Title VI** မ့တမ့ၢ် တၢ်ဂ့ၢ်ခိၣ်တီ ဇ **Title IX**,န့ၣ်, ဆဲးကျိးဘၣ် က့ၢ်လံ ခနးခွံၣ်နံၣ် မ့တမ့ၢ် လုဒ် ဖံး လၢအမ့ၢ်ဖိးမံမူဒါခိၣ်တဖၣ် ဖဲဟူရိၣ်ကီၢ်ရူၣ်လီၢ်ကဝီၤကိၤ, ဟူရိၣ်, အဲးစံးၣ် ၅၇၃၅၀ (၆၀၅-၃၅၃-၆၉၉၂) မ့တမ့ၢ် ယူၢ်အဲး ကူၣ်သ့ဆဲးလၢဝဲၤကျိၤ, ဝဲၤဒေးလၢ ထံလီၢ်ကီၢ်ပူၤတၢ်ခွဲးတၢ်ယၢ်အဂီၢ်,ပုၤပူၤတၢ်ဖိအတၢ်ဖံး တၢ်မၤအကဂူၢ်ဖဲ **U.S. Dept. of Education, Office of Civil Rights, Customer Service Team, 400 Maryland Ave. SW, Washington, DC 20202-1100** တက့ၢ်.လီၤတဲစိနီၢ်ဂံၢ် (၈၀၀)-၄၂၁-၃၄၈၁, စဲးကွဲးဒိဆုၤလံာ် (၂၀၂-၂၄၅-၆၈၄၀, **TDD** (၈၇၇)၅၂၁-၂၁၂၂, လီၤပရၢနီၢ်ဂံၢ် OCR@ed.gov တက့ၢ်.

အကူၣ် ၅၀၄ ပုၤအမဲရကၤဖိ က့က့ၣ် တၢ်ဖံးတၢ်မၤ

အဆၢ၅၀၄ တၢ်မၤယူမၤဖိးတၢ်အံၤ မၤစၢၤဝဲ ပုၤကိၤဖိလ အနီၣ်ခိက့ၢ်ဂီၤ မ့တမ့ၢ် အခိၣ်န့ၣ်တဘၣ်လီၢ်ဘၣ်စးတဖၣ် လၢညီန့ၢ်ကဲ ထီၣ်တၢ်ကီၢ်တၢ်ခဲလၢ ပုၤကိၤဖိကမၤလိန့ၣ် တၢ်ကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့အဂီၢ် န့ၣ်သ့ဝဲ လီၤ. တၢ်အိၣ်သးသ့ၣ်တဖၣ်အံၤ ဒီးသန့ၤထီၣ်အသး လၢ နီတဂၤတၢ်လီၢ်ဘၣ် အဖိခိၣ် န့ၣ်လီၤ. လၢတၢ်ကမၤပဲၤ လီၤလံာ်က့ၤလၢ ကဒီးန့ၣ်ဘၣ်တၢ်မၤစၢၤအဂီၢ်, ဝံသးစူၤဆဲးကျိးဘၣ် ရူၤလံာ်န့ၣ် ရှလ့, ဖိးမံမူဒါခိၣ် လၢအလီၤတဲစိနီၢ်ဂံၢ်မုၢ်ဝဲ (၃၅၃-၆၉၉၇)မ့တမ့ၢ် တီၤထီၣ်ကိၤ (၃၅၃-၇၈၀၀)န့ၣ်တက့ၢ်.

ပုၤက့ပုၤက့ၣ် အတၢ်ခွဲးတၢ်ယၢ်

ပုၤကိၤဖိလၢ အကဲပုၤက့ပုၤက့ၣ်ကိးဂၤဒဲး လၢအမၤလိတၢ်လၢ ဟူရိၣ်ကီၢ်ရူၣ်လီၢ်ကဝီၤကိၤတဖၣ် အိၣ်ဒီးတၢ်စိတၢ်ကမိၤလၢ အကဒီး န့ၣ်ဘၣ် တၢ်ကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့ အတၢ်န့ၢ်ဘျး လၢအကလီ, လၢအကြားဝဲဘၣ်ဝဲ တဖၣ်န့ၣ်လီၤ. လၢနကသ့ၣ်ညါအါထီၣ် တၢ်ဂ့ၢ်တၢ် ကျိၤလၢလၢပဲၤပဲၤ ဘၣ်ထွဲဒီး ပုၤလၢတၢ်ကြားယုထၢအီၤ ဒီး တၢ်ဖံးတၢ်မၤတဖၣ်အဂီၢ်, ဝံသးစူၤ ဆဲးကျိးဘၣ် တၢ်ကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့ လီၤဆီ ပုၤန့ၣ်တၢ်, ရူၤလံာ်န့ၣ် ရှလ့ ဖဲ ၃၅၃-၆၉၉၇ တက့ၢ်.

မိဂ်ပာ်,ပှၤကွၢ်ထွဲတၢ်,မ့တမ့ၢ် ပှၤကွၢ်ဖိတဖၣ် အတၢ်ခွဲးတၢ်ယၢ် လၢအကကြီယၢ်တၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤ လၢတၢ်တဲဖျါထီၣ်အီၤတဖၣ်

မိဂ်ပာ်, ပှၤကွၢ်ထွဲတၢ်, မ့တမ့ၢ် ပှၤကွၢ်ဖိလၢအသးန့ၣ်အိၣ် ၁၈န့ၣ် ဆူအဖိခိၣ်တဖၣ် ဂ့ၢ်လိာ်ဝဲလၢ အကကြီယၢ် တၢ်တဲဖျါထီၣ် လံာ်န့ၣ်ဒိ အတၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤတဖၣ် သ့ဝဲခိဖျါ ကွဲးလီၤလံာ်ဆူ ပှၤကွၢ်ဖိအကွၢ်ခိၣ်အအိၣ် ဒီးဒုးသ့ၣ်ညါအီၤဘၣ်ယး တၢ်တကြးတဲဖျါထီၣ် လံာ်န့ၣ်ဒိအတၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤ လၢထးသ့ၣ်တဖၣ်အံၤ လၢတၢ်ယုးယိၣ်ပးကဲ ပှၤကွၢ်ဖိအဂီၢ် သ့ဝဲန့ၣ်လီၤ. တၢ်ဘိးဘၣ်သ့ၣ်ညါ ဒ်အံၤတကလုာ် တၢ်မၤအီၤတဘျီဂ့ၢ်တဘျီဂ့ၢ် သ့ဝဲဒၣ် န့ၣ်လီၤ.

ပှၤမၤလိတၢ်ဖိ အတၢ်ကွဲးနီၣ်ကွဲးယါ တၢ်ဘျါသနူ

တၢ်ကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့ အပှၤဘၣ်မူဘၣ်ဒါတဖၣ် အိၣ်ဒီးတၢ်ကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့ အတၢ်ကွဲးနီၣ်ကွဲးယါ တၢ်ဘျါသနူသ့ၣ်တဖၣ် န့ၣ်လီၤ. လၢတၢ်ကမၤဖျါထီၣ် တၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤဝဲအံၤ အသုအသၣ်အဂီၢ်, တၢ်ဘျါသနူအဝဲအံၤ ကြးဘၣ်တၢ်ကွၢ်ထံ ဆိကမိၣ်အီၤ န့ၣ်လီၤ. တၢ်ဘျါသနူအဝဲအံၤ အိၣ်ဝဲဒၣ်လၢ လံာ်တြိာ်အပူၤ လၢတီၤခၢၣ်သးကွၢ်အဝဲဒၣ်အပူၤ န့ၣ်လီၤ.

ကမျါတၢ်ဆါတၢ်ပှၤ လၢကွၢ်တဖၣ်အပူၤ (ကွၢ် တၢ်သိၣ်တၢ်သီသနူ လံာ်တၢ်န့ၣ်ကျဲ ကျဲ KI)

မ့တမ့ၢ်လၢ တၢ်သ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ် ဘၣ်တၢ်ဟ့ၣ်အီၤအခွဲးလၢ ကီၢ်ရၢၣ်လီၢ်ကဝီၤ ပှၤပၤဆုာ်တၢ် ဒီး မ့တမ့ၢ် ကွၢ်ကမံးတံာ်ဘၣ်န့ၣ်, ပှၤနီၤလီၤ, ပှၤဆါ, မ့တမ့ၢ် ပှၤအဲၣ်ဒီးဆါ တၢ်ဖိတၢ်လံာ် တမံၤမံၤ မ့တမ့ၢ် တၢ်ဖဲးတၢ်မၤ တခါခါ လၢကွၢ်ပှၤ မ့တမ့ၢ် ကွၢ်ကရၢၢ်အပူၤ တသ့ နီတဂၤဘၣ် န့ၣ်လီၤ.

ပှၤအဲၣ်ဒီးလီၤဆိတၢ်, တၢ်သိၣ်လိန့ၣ်ကျဲ အတၢ်ပိးတၢ်လိတဖၣ်

ဒ်ကီၢ်စၢ်ဖိၣ် အတၢ်ကွဲးဒိခွဲးယၢ် တၢ်သိၣ်တၢ်သီ(911AK/KFA) (MPAA MOVIES AND VIDEOS)အိၣ်ဝဲအသိး, ဟူၣ်ရိၣ်ကီၢ်ရၢၣ်လီၢ်ကဝီၤကွၢ် ၂-၂စ့ၢ်ကိး အိၣ်တၢ်လံာ်ဒီးအတၢ်ဂီၤမူ တၢ်သိၣ်တၢ်ဘျါ, လၢအကြိဝဲ တၢ်မၤလိတီၤဒေးသ့ၣ်တဖၣ် လၢအကဒုးန့ၣ်ဝဲ ဟံၣ်ယိတၢ်ဂီၤမူတဖၣ် လၢအတအိၣ်ဒီး တီၤဒေးအတၢ်န့ၣ်ကျဲ အတၢ်ပညိၣ်သ့ၣ်တဖၣ် ဘၣ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်ဂီၤမူ, ဘၣ်ဒံၣ်အိၣ် လီလုာ်ကွၢ်တၢ်ဂီၤမူ ဒီးတၢ်ကလုာ် အတၢ်ပိးအတၢ်လိ အဂုၢ်အဂၤသ့ၣ်တဖၣ် ဘၣ်သ့ၣ်သ့ၣ် ကဘၣ်တၢ်သုအီၤလၢ တၢ်မၤလိအတီၤပှၤ ဒ်ကွၢ်အတၢ်ဘျါသနူအိၣ်ဝဲအသိး န့ၣ်လီၤ. တၢ်သမံသမိး တၢ်သိၣ်တၢ်သီသနူအဝဲအံၤ ဖဲကွၢ်ခိၣ်အဝဲဒၣ်အပူၤ မ့တမ့ၢ် ဖဲလံာ်ညိၣ်သိၣ်ဒိၣ်အဝဲဒၣ်အပူၤ ဖဲ ၃၅၃-၆၉၉၂ သ့ဝဲန့ၣ်လီၤ.

ကိုးကွယ်ရကတတ်သူတို့အားပေးပို့ရန်- USDA- အတတ်ပညာရေး

တစ်နိုင်ငံ ဦး တစ်နိုင်ငံနှင့်အညီအတတ်ပညာရေး(FNS)အတတ်ပညာရေးနှင့်အညီ တစ်နိုင်ငံအားပေးပို့ရန်၊ ကိုယ်တိုင်အားပေးပို့ရန်၊ ချစ် ဝမ်းကရ၊ ဦး အပေးပို့ရန်အားပေးပို့ရန်၊ ကတတ်ပညာရေးအားပေးပို့ရန်၊ လက်ခံရရှိရန်၊ လာလတ်သွင်းတင် အားပေးပို့ရန်။

ဒ်အမျိုးမျိုး ကိုယ်တိုင် ပေးပို့ရန်အားပေးပို့ရန် တစ်နိုင်ငံအားပေးပို့ရန် ဦး ကိုယ်တိုင်အားပေးပို့ရန် (USDA) ပေးပို့ရန်အားပေးပို့ရန် တစ်နိုင်ငံအားပေးပို့ရန် ဦး သနားတင် အပေးပို့ရန်အားပေးပို့ရန်၊ ယူအားပေးပို့ရန်အားပေးပို့ရန် အခက်ခဲကတတ်ပညာရေး၊ အပေးပို့ရန်အားပေးပို့ရန်၊ ဦး အပေးပို့ရန်အားပေးပို့ရန်၊ ဦး တစ်နိုင်ငံအားပေးပို့ရန် အပေးပို့ရန်အားပေးပို့ရန် မှတစ်နိုင်ငံအားပေးပို့ရန် ပေးပို့ရန်အားပေးပို့ရန် ယူအားပေးပို့ရန်အားပေးပို့ရန် အတတ်ပညာရေး ကျင့်အပေးပို့ရန်အားပေးပို့ရန် ဘတ်တင်အားပေးပို့ရန်အားပေးပို့ရန် အကတတ်ပညာရေးအားပေးပို့ရန်၊ ခံယူ ကလတ်ပေးပို့ရန်၊ ဖုံးညှပ်အားပေးပို့ရန်၊ ထံကိုယ်တိုင်အားပေးပို့ရန်အားပေးပို့ရန် တို့၊ မှတ်တမ်း၊ ကတတ်ပညာရေး၊ သနားတင်၊ မေးခွန်းတင်အားပေးပို့ရန် မှတစ်နိုင်ငံအားပေးပို့ရန် လာအပေးပို့ရန်အားပေးပို့ရန် လာပေးပို့ရန်အားပေးပို့ရန် တစ်နိုင်ငံအားပေးပို့ရန် အတတ်ပညာရေး တစ်နိုင်ငံအားပေးပို့ရန် လာအဘတ်တင်အားပေးပို့ရန် မှတစ်နိုင်ငံအားပေးပို့ရန် ဆိုအားပေးပို့ရန်အားပေးပို့ရန် ယူအားပေးပို့ရန်အားပေးပို့ရန် တင်အားပေးပို့ရန်အားပေးပို့ရန်။

ပေးပို့ရန်အားပေးပို့ရန် ကိုယ်တိုင်အားပေးပို့ရန် လာအတတ်ပညာရေးအားပေးပို့ရန် အတတ်ပညာရေးအားပေးပို့ရန် (အပေးပို့ရန် ပေးပို့ရန်အားပေးပို့ရန်၊ လက်ခံရရှိရန်အားပေးပို့ရန်၊ တစ်နိုင်ငံအားပေးပို့ရန်အားပေးပို့ရန်၊ အပေးပို့ရန်အားပေးပို့ရန်၊ အပေးပို့ရန်အားပေးပို့ရန်) ကြားအားပေးပို့ရန် ချစ်ဝမ်းကရ(ကိုယ်တိုင်အားပေးပို့ရန်) တစ်နိုင်ငံအားပေးပို့ရန် အပေးပို့ရန်အားပေးပို့ရန် နှင့်အားပေးပို့ရန်။ ပေးပို့ရန်အားပေးပို့ရန် တင်အားပေးပို့ရန်အားပေးပို့ရန် မှတစ်နိုင်ငံအားပေးပို့ရန် ကြားအားပေးပို့ရန် ယူအားပေးပို့ရန်အားပေးပို့ရန် ခံယူ ကိုယ်တိုင်အားပေးပို့ရန်အားပေးပို့ရန် ၈၀၀-၈၇၇-၈၃၃၉ နှင့်အားပေးပို့ရန်အားပေးပို့ရန်၊ တစ်နိုင်ငံအားပေးပို့ရန် အတတ်ပညာရေးအားပေးပို့ရန် ဘတ်သွင်းအားပေးပို့ရန် လာကလတ်ပေးပို့ရန်အားပေးပို့ရန် တစ်နိုင်ငံအားပေးပို့ရန် လာအတတ်ပညာရေး နှင့်အားပေးပို့ရန်။

လာတင်အားပေးပို့ရန် တစ်နိုင်ငံအားပေးပို့ရန် လာအတတ်ပညာရေးအားပေးပို့ရန် အတတ်ပညာရေးအားပေးပို့ရန် , မေးပို့ရန်အားပေးပို့ရန် တစ်နိုင်ငံအားပေးပို့ရန် ကွယ်တင်အားပေးပို့ရန်-လက်ခံရရှိရန် တစ်နိုင်ငံအားပေးပို့ရန်အားပေးပို့ရန် အပေးပို့ရန်အားပေးပို့ရန် (AD-3027) ဦးဘတ်တင်အားပေးပို့ရန်အားပေးပို့ရန် ပေးပို့ရန်အားပေးပို့ရန်...

http://www.ascr.usda.gov/complaint_filing_cust.htm1, ဦးဘတ်တင်အားပေးပို့ရန်အားပေးပို့ရန် အပေးပို့ရန်အားပေးပို့ရန် ပေးပို့ရန်အားပေးပို့ရန် မှတစ်နိုင်ငံအားပေးပို့ရန် ယူအားပေးပို့ရန်အားပေးပို့ရန် လာအတတ်ပညာရေးအားပေးပို့ရန် အလားအညီ လာတင်အားပေးပို့ရန်အားပေးပို့ရန် တင်အားပေးပို့ရန်အားပေးပို့ရန်။ လာ နကတတ်ပညာရေး လက်ခံရရှိရန် တစ်နိုင်ငံအားပေးပို့ရန်အားပေးပို့ရန်၊ ကို (866)-632-9920 တင်အားပေးပို့ရန်။ ချစ်အားပေးပို့ရန်အားပေးပို့ရန် လာအတတ်ပညာရေး မှတစ်နိုင်ငံအားပေးပို့ရန် လာအတတ်ပညာရေးအားပေးပို့ရန်...

Mail: U.S. Department of Agriculture
Office of the Assistant Secretary for Civil Rights
1400 Independence Avenue, SW
Washington, D.C. 20250-9410
Fax: (202) 690-7442; or
Email: program.intake@usda.gov.

တစ်နိုင်ငံအားပေးပို့ရန်အားပေးပို့ရန် မှတစ်နိုင်ငံအားပေးပို့ရန်အားပေးပို့ရန် အတတ်ပညာရေးအားပေးပို့ရန်အားပေးပို့ရန်။

ဖိးသဲစး တၢ်ခွဲးတၢ်ယၢ် အကျိၤအကျဲ

ဖိးသဲစး တၢ်ခွဲးတၢ်ယၢ် ဘၣ်တၢ်ဟံးဖျါထီၣ် အဓိပညီ ယိယိဖိ န်အံၤ .. တၢ်ကဘၣ်မူမၤထွဲ တၢ်သိၣ်တၢ်သီတၢ်ဘျါခဲလၢ် လၢသဲစး ဟံးလီၤဝဲ လၢတၢ်ကမၤလီၤတံၢ်ဝဲဒ်သိး ပှၤကွဲၤဖိအတၢ်ခွဲးတၢ်ယၢ် ဒီး တၢ်ခွဲးတၢ်ယၢ်လီၤဆိတဖၣ် ကဘၣ်တၢ်ဒိသဒါအီၤ ဝဲ အလီၢ် အိၣ်လၢ တၢ်သိၣ်ဂ့ၤသီဘၣ်အတၢ်ဟူးတၢ်ဂဲၤ ကြးဘၣ်တၢ်မၤအီၤအခါ န့ၣ်လီၤ. ဖိးသဲစး တၢ်ခွဲးတၢ်ယၢ် အကျိၤအကျဲ မ့ၢ်ဝဲဒ်လၢ် အံၤအသိး န့ၣ်လီၤ.

- တၢ်အိၣ်ဖိၣ် မ့ၢ်ဆ့ၣ်မ့ၢ်ဂီၤ ကဘၣ်တၢ်မၤအီၤ လၢပှၤပှၤဆုၢ်တၢ် ဒီး ပှၤကွဲၤဖိအဘၣ်စၢၤ န့ၣ်လီၤ.
- ပှၤကွဲၤဖိ ကဘၣ်တၢ်ဒုးသ့ၣ်ညါအီၤလၢ တၢ်လၢအကဘၣ်ဟံးန့ၣ်မူဒါတဖၣ် န့ၣ်လီၤ.
- ပှၤကွဲၤဖိ ကဘၣ်တၢ်ဟ့ၣ်အီၤအခွဲးလၢ အကတဲဖျါထီၣ် အတၢ်ထံၣ်တၢ်ဆိကမိၣ် ဘၣ်ထွဲဒီး အတၢ်အိၣ်သးတဖၣ် န့ၣ်လီၤ.
- ပှၤပှၤဆုၢ်တၢ် ကဘၣ်မၤဝဲ တၢ်စံၣ်ညီၣ်ဆၢတဲာ် လၢခံကတၢ် န့ၣ်လီၤ.

တၢ်န့ၣ်ကျဲ, ဒ်အဖျါလၢ SDCL 13-32-9 အပူၤတဖၣ်, လၢတၢ် ကဘၣ်တၢ်မၤထွဲအီၤဝဲ တၢ်ဆိကတီၢ်တၢ်မိကီၢ်,မ့တမ့ၢ် တၢ်နီၤ ဟးထီၣ်ကွံာ်တၢ် အဆၢကတီၢ်တဖၣ် အိၣ်ဝဲလၢလံာ်တြံာ်အပူၤ လၢကွဲၤခိၣ်အဝဲဒါဒေးအပူၤ န့ၣ်လီၤ.

တၢ်ဟဲထီၣ်ကွဲၤ အဂ့ၢ်အကျိၤ

ပှၤကွဲၤဖိမ့ၢ်တဟဲထီၣ်ကွဲၤန့ၣ်, အမိၢ်အပၢ် ကဘၣ်ကွဲးန့ၣ်အီၤလံာ်လၢ အအိၣ်ဒီးမ့ၢ်န့ၣ်မ့ၢ်သီ ဒီး တၢ်ဂ့ၢ်လၢ ဘၣ်မနုၤအယိ အဖိတဟဲ ထီၣ်ကွဲၤလဲၣ် န့ၣ်လီၤ. မိၢ်ပၢ်ကိးလိတဲစိ ၃၅၃-၆၉၀၀ တဘျီဂ့ၢ်တဘျီဂ့ၢ် လၢအကယုန့ၣ်အဖိအခွဲး လၢကွဲၤသ့ဝဲဒ်စ့ၢ်ကိး န့ၣ်လီၤ.

မိၢ်ပၢ် ကဘၣ်တၢ်ဆဲးကျိးအီၤ ဒိဖျိ လံာ်ပရၢ ဝဲအဖိတဟဲထီၣ်ကွဲၤပှၤထီၣ် လွံာ်ဘျီ, ယိးဘျီ, ဒီး ဆံခံဘျီ, ဒီး ကွဲၤဖိမိၢ်ပၢ်တၢ်အိၣ်ဖိၣ် ကဘၣ်တၢ်မၤအီၤ ဝဲပှၤကွဲၤဖိ တဟဲထီၣ်ကွဲၤပှၤထီၣ် ဆံခံဘျီ ဝဲအလီၢ်ခံ န့ၣ်လီၤ. တၢ်မ့ၢ်ဆၢတဲာ်လၢ ပှၤကွဲၤဖိမ့ၢ် ပှၤလၢ အယုာ်ကွဲၤ န့ၣ်, ကီၢ်ရုၣ်လီၢ်ကဝီၤကွဲၤ အပှၤယုာ်ကွဲၤပၤကီၢ် မ့တမ့ၢ် ကီၢ်စံၣ်အပီၢ်ရီၤ ကဘၣ်တၢ်ဆဲးကျိးအီၤ န့ၣ်လီၤ. ဟူရီၣ်ကီၢ်ရုၣ်လီၢ်ကဝီၤကွဲၤ ကမံးတံာ် နၢ်ဝဲဒ်လၢ တၢ်ထီၣ်ကွဲၤဘၣ်ဆၢဘၣ်ကတီၢ် မ့ၢ်တၢ်အရူၤဒိၣ်မးလၢ ပှၤကွဲၤဖိအတၢ်ဖိးလိမၤဒီး တၢ်လဲၤထီၣ်လဲၤထီၣ်အဂီၢ် ဒီး အဝဲသ့ၣ် ဟံးလီၤတၢ်ပညီၣ်လၢ ပှၤကွဲၤဖိ ကဘၣ်ထီၣ်ကွဲၤ ၉၀% (တနံၣ် ပှၤကွဲၤဖိကဘၣ် ပွဲးကွဲၤ ၁၀သီ ဆူအဖိလၢ်) န့ၣ်လီၤ.

ကွဲးထီၣ် ဂီၤခိ ၈:၀၅ ဒီး ကွဲၤပျါဖဲဟါခိ ၃:၂၀ နၢ်ရံၣ် န့ၣ်လီၤ.

တၢ်မၤဝဲက့ၢ်တၢ်ဖိးတၢ်မၤလၢတၢ်တမၤဝဲတၢ်အီၤသ့ၣ်တဖၣ်

ပှၤကွဲၤဖိတဖၣ် မၤဝဲက့ၢ်ဒါက့ၢ် အတၢ်ဖိးတၢ်မၤလၢ အတမၤဝဲတၢ်ဝဲ ဒိဖျိ အတဟဲထီၣ်ကွဲၤသ့ၣ်တဖၣ်သ့ ဒိဖျိကျိၤကျဲဒ်လၢ်အံၤအ သိး န့ၣ်လီၤ.

- တၢ်ယုဆိအခွဲးလၢတၢ်တဟဲထီၣ်ကွဲၤ-မ့ၢ်သ့န့ၣ်,လံာ်လဲၤတဖၣ် တၢ်ကြးမၤဝဲအီၤ ဒီး တိၣ်ထီၣ်အီၤဆူသရၣ်အအိၣ် မ့တ မ့ၢ် တဲဘၣ်သရၣ်လၢ အဲၣ်ဒီးမၤဝဲဆိအလံာ် တချုးလၢ အဟးဒီးဘၣ် န့ၣ်လီၤ.
- လံာ်အဂၤ လၢတၢ်တမၤဝဲအီၤတဖၣ် ကဘၣ်တၢ်ဟ့ၣ်အီၤအခွဲး လၢတၢ်ကမၤဝဲက့ၢ်အီၤ ဒ်အံၤစံၣ်ယုာ်သနူ အိၣ်ဝဲအသိး န့ၣ်လီၤ. (ကွၢ်တၢ်ဂ့ၢ်ပိာ်ထွဲ က တက့ၢ်.)

တၢ်ဂ့ၢ်လၢတၢ်ဟ့ၣ်အခွဲးသ့ဝဲတၢ်တဟဲထီၣ်ကွဲၤ

- ပှၤကွဲၤဖိဆိးက့အယိ(ကသံၣ်သရၣ်အတၢ်ကွဲးနီၣ်ဘၣ်တၢ်လီၢ်ဘၣ်အီၤ) မ့တမ့ၢ် ဟံၣ်ဖိယိဆိအကျိၤတဂၤဂၤ ဆိးက့သတူၢ် ကလၢ် ဒီး လီၢ်ဘၣ်ဝဲလၢ ပှၤကွဲၤဖိကတဟဲထီၣ်ကွဲၤ,
- ဟံၣ်ဖိယိတဂၤဂၤသံအယိ,
- တဲဘၣ်ဆိကွဲၤ လၢပှၤကွဲၤဖိအိၣ်ဒီး အတၢ်လဲၤတၢ်က့ၢ်ဆူတၢ်လီၢ်ဂၤအယိ ဒီး
- တၢ်အိၣ်သးလၢအလီၤဆိသ့ၣ်တဖၣ်

တၢ်ဂ့ၢ်လၢတၢ်ဟ့ၣ်အခွဲးတသ့ဖဲတၢ်တဟဲထီၣ်ကိၣ်အခါ

- ဟါမၢ် ဖဲတၢ်မၤလိအဆၢကတီၢ် မ့တမ့ၢ် ဖဲတၢ်အိၣ်အဆၢကတီၢ် လၢအတအိၣ်ဒီး မိၢ်ပၢ်အတၢ်ဒုးသ့ၣ်ညါ၊
- တယုအခွဲးဖဲအဟးထီၣ်ဆူကိၣ်တၢ်သ့ၣ်ထီၣ်အချၢ ဒီး၊
- ယုၢ်ကိၣ် မ့တမ့ၢ် တၢ်တဟဲထီၣ်ကိၣ်အဂ့ၢ်အဂၤ လၢအတအိၣ်ဒီး တၢ်အဂ့ၢ်အခါးလၢအလိၤတၢ်လိၤဆဲး တဖၣ်န့ၣ်လီၤ.

တၢ်ဟ့ၣ်အခွဲးလၢတၢ်ဟးထီၣ်ဆူကိၣ်အချၢ

မိၢ်ပၢ်ပုၤကွၢ်ထွဲတၢ်သ့ၣ်တဖၣ် တၢ်လိၤဘၣ်အတၢ်အၢၣ်လိၤဟ့ၣ်အခွဲး လၢအဖိကဟးထီၣ်ဆူကိၣ်ချၢ ဖဲကိၣ်ထီၣ်အဆၢကတီၢ် ဒီး ပုၤကိၣ်ဖိ ကဘၣ်ကွဲးလိၤအမံၤ တဲဘၣ်ကိၣ်အနဲၣ်ချဲၣ် ဖဲကိၣ်အဝဲၤဒေးပုၤ န့ၣ်လီၤ. ပုၤကိၣ်ဖိလၢ အဟဲက့ၤကတၢၢ်က့ၤဆူကိၣ် တနံၤယီၤ ဖဲနံၤအဝဲၤန့ၣ်သ့ၣ်တဖၣ် ကဘၣ်ဟဲန့ၣ်လိၤဆီဆူ ကိၣ်အဝဲၤဒေးအပူၤ လၢကကွဲးစဲလိၤက့ၤအမံၤအဂီၢ် န့ၣ်လီၤ. ပုၤကိၣ်ဖိလၢ အဟးထီၣ်ဆူကိၣ်အချၢ လၢအတအိၣ်ဒီး တၢ်အၢၣ်လိၤဟ့ၣ်အိၣ်အခွဲး မ့တမ့ၢ် မ့ၢ်တလဲၤတဲဘၣ်ပုၤဘၣ်မူဘၣ်ဒါ လၢကိၣ်အဝဲၤဒေးအပူၤ လၢတၢ်နီၣ်တမံၤဘၣ်န့ၣ်, ကဘၣ်တၢ်ဟံၣ်ပနီၣ်အိၣ်အိၣ် အမ့ၢ်ပုၤလၢအယုၢ်ကိၣ် န့ၣ်လီၤ.

တၢ်ဟဲထီၣ်ကိၣ်စဲၤခဲ

ပုၤကိၣ်ဖိတဖၣ် တၢ်ဆၢမ့ၢ်လၢလၢ အကဟဲထီၣ်ကိၣ် ဘၣ်ဆၢဘၣ်ကတီၢ် န့ၣ်လီၤ. ပုၤကိၣ်ဖိ ဟဲထီၣ်ကိၣ်မ့ၢ်စဲၤခဲ သၢဘျီလၢအတအိၣ်ဒီး တၢ်ယုန့ၣ်အိၣ်အခွဲးဘၣ်န့ၣ်, ကဘၣ်တၢ်ဖိၣ်ယၣ်ကယၢ် အိၣ်န့ၣ်လီၤ.

ပုၤကိၣ်ဖိတဖၣ် တၢ်ဆၢမ့ၢ်လၢလၢ အကအိၣ်လၢ အနီၢ်ကစၢ်အလိၣ်ဆုၣ်နီၤအဖိခိၣ် ဟံၣ်ယုၢ်ဒီး တၢ်ပိးတၢ်လိၤလၢ အကြၢးဝဲဘၣ်ဝဲတဖၣ် ဖဲတၢ်မၤလိစးထီၣ်အဆၢကတီၢ် န့ၣ်လီၤ. တၢ်တမၤလၢပုၤ တၢ်လိၤတဖၣ်အံၤ တၢ်ကဂံၢ်အိၣ်အိၣ် တၢ်ဟဲန့ၣ်လိၤစဲၤခဲဆူတီၤပုၤ န့ၣ်လီၤ. တၢ်ဂ့ၢ်လၢအပိၣ်ထွဲထီၣ် တၢ်ဟဲထီၣ်ကိၣ်စဲၤခဲ ကဘၣ်တၢ်ဆၢတၢ်အိၣ်လၢ ကိၣ်သရၣ် န့ၣ်လီၤ.

တၢ်ဟးထီၣ်ကွဲၣ်ကိၣ်

ပုၤကိၣ်ဖိလၢ အကလဲၤအိၣ်ကိၣ်ဆူ တၢ်လိၤအဂၤတဖၣ် ကြၢးလဲၤဟံးန့ၣ် တၢ်နဲၣ်ကျဲတဖၣ် လၢကိၣ်အဝဲၤဒေးအပူၤ ဘၣ်ထွဲဒီး ကျိၤကျဲလၢ အကြၢးဝဲဘၣ်ဝဲတဖၣ် န့ၣ်လီၤ. “တၢ်ဟးထီၣ်ကိၣ်” ကြၢးဘၣ်တၢ်ဒုးသ့ၣ်ညါဆီကိၣ် အစ့ၤကတၢၢ် တသီ န့ၣ်လီၤ. န့ၣ်ကမၣ်ခဲလၢ် လၢကိၣ် ကဘၣ်ကဲထီၣ် တၢ်သ့ၣ်မံၤသးမ့ၢ် တချုးလၢ ပုၤကိၣ်ဖိ အတၢ်ဟးထီၣ်ကိၣ် လၢပုၤ ဒီး အတၢ်ကွဲးနီၣ်ကွဲးယါ ဘၣ်တၢ်ဆၢလိၤဆူ ကိၣ်လၢအလဲၤထီၣ်ဝဲတဖျါၣ် ဒီးဘၣ်န့ၣ်လီၤ.

လံာ်လဲၤတၢ်ဖဲးလိမၤဒီး

မးပတီၢ်နီၣ်ထီၣ်

ဟူရိၣ်တီၤခၢၣ်သးကိၣ် ပိၣ်ထွဲ ကိၣ်ကမံးတံာ်အတၢ်သိၣ်တၢ်သီ ၅၁၂၁ (School Board Policy 5121), လၢအတဲဖျါထီၣ်ဝဲဒၣ် လၢ ပုၤကိၣ်ဖိကမၤန့ၣ်ဝဲအမးပတီၢ်(A-F)န့ၣ်လီၤ. ပုၤကိၣ်ဖိ ကဘၣ်တၢ်ဟ့ၣ်အလံာ်မးပတီၢ် ဒ်လၢအံၤအသိးန့ၣ်လီၤ.

A- 90% - 100%	D- 60% - 69%
B- 80% - 89%	F- Below 59% (၅၉အဖိခိၣ်)
C- 70% - 79%	I - Incomplete (တလၢထီၣ်ပုၤထီၣ်)

တၢ်လၢအဘၣ်ထွဲဒီး တၢ်အိၣ်ဆူၣ်အိၣ်ချ့တဖၣ်

လၢကွီုအံၤ အိၣ်ယုၣ်ဒီး ကသံၣ်သရၣ်မုၢ်ဖိအဝဲၤဒၢး လၢအအိၣ်ဖဲ ကွီုအဝဲၤဒၢးအပူၤ လၢအမၤစၢၤပဲ ပုၤကွီုဖိလၢ အဘၣ်ဒိဘၣ်ထံး မ့တမ့ၢ် ဆိးက့ ဖဲကွီုထီၣ်အဆၢကတီၢ် တဖၣ်န့ၣ်လီၤ. ပုၤကွီုဖိလၢအဆိးက့ မ့တမ့ၢ် ဘၣ်ဒိဘၣ်ထံးသ့ၣ်တဖၣ်ကြၢးဟဲဆူကွီုအဝဲၤ ဒၢး အပူၤန့ၣ်လီၤ. လၢကွီုန့ၣ် ပဟ်ယုၣ်စ့ၢ်ကိး ကသံၣ် အိၣ်ဘၣ်ဖြိၣ်ဖဲ ဒီး ထၣ်လံၣ်နီၤ လၢပုၤကွီုဖိအဂီၢ် န့ၣ်လီၤ. ဘၣ်ဆၣ်ဒီးဒ် လဲၣ်ဂ့ၤဂ့ၤ, အလီၢ်အိၣ်လၢ မိၢ်ပၢ်တဖၣ် ကဘၣ်မၤပုၤလီၤဆိလံၣ်ဒီးကွဲးစဲလီၤအမံၤ ဝံၤဆုၢ်ကဒါက့ၤအီၤဆူကွီု အပုၤဘၣ်မူဘၣ်ဒါ အအိၣ် န့ၣ်လီၤ. နဟဲမၤန့ၣ်လံၣ်အဝဲအံၤ ဖဲဟူရိၣ်တီၤခၢၣ်သးကွီုအဝဲၤဒၢး သ့ၣ်ဒၣ်န့ၣ်လီၤ.

န့ၣ်မ့ၢ်ဘၣ်အိၣ်ကသံၣ် လၢကသံၣ်သရၣ်ဟ့ၣ်လီၤအီၤ ဖဲကွီုထီၣ်အဆၢကတီၢ်န့ၣ်, မိၢ်ပၢ်ဒီးကသံၣ်သရၣ်ခံၣ်လၢကတီၢ် ကဘၣ် ကွဲးစဲ လီၤဆိအမံၤလၢ ကသံၣ်ကသီတၢ်ဟ့ၣ်စိဟ့ၣ်ကမိၤ အလံၣ်ပူၤ တချုးဒီးလၢ တၢ်ဟ့ၣ်ဒုးအီၤအီၤကသံၣ်လၢကွီုဘၣ် န့ၣ်လီၤ. မိၢ်ပၢ် တဖၣ် ကဘၣ်ဟံးန့ၣ်မူဒါလၢ အကဟဲဆုၢ်ကသံၣ်သ့ၣ်တဖၣ် ဆူကွီုန့ၣ်လီၤ. ဖိသ့ၣ်တဖၣ် တၢ်တဟ့ၣ်အခွဲးလၢ အကဟးစိၢ်အီၤဒီး အကသံၣ်ဘၣ်,ဘၣ်ဆၣ် မ့မ့ၢ် တၢ်မၤပူၤဖျဲးအကသံၣ်ဒ်အမ့ၢ် ကသံၣ်နၢ-inhalers, အိၣ်ဖံၣ်ဖဲ-EpipPens, အ့စဲၣ်လဲၣ်-insulin, , ကလူးခၢၣ်ကၢၣ်-glucagon, အဂ့ၢ်အဂၤသ့ၣ်တဖၣ် တၢ်ဟ့ၣ်အခွဲး န့ၣ်လီၤ.

ကသံၣ်ခဲလၢကတီၢ် ကဘၣ်အိၣ်လၢ အနီၢ်ကစၢ်အဒါနီၢ်ကီၢ်အပူၤ န့ၣ်လီၤ. ကသံၣ်လၢ ကသံၣ်သရၣ်ဟ့ၣ်လီၤအီၤတဖၣ် တၢ်လီၢ်ဘၣ် လၢ အကဘၣ်အိၣ်ဒီးအထံလဲ ကျးလီၤအသးလၢ ကဒါအဖိခိၣ် န့ၣ်လီၤ. ကကသံၣ်တဖၣ် တၢ်ကဘၣ်ဟ်အီၤလၢ တလၢသိးယၣ် သးအပူၤ ဒီး ပုၤလၢအဟ့ၣ်လီၤကသံၣ် ကဘၣ်မ့ၢ်ပုၤလၢအထီၣ်ဘၣ်တၢ်မၤလိ ဒ်ကလံၤထံးရဲၣ်ကျဲၤသဲစးတၢ် သိၣ်တၢ်သီ အိၣ်ဝဲ အသိး န့ၣ်လီၤ.

ပုၤကွီုဖိလၢ အတၢ်ကီၢ်ထီၣ်အါန့ၣ် ၁၀၀တဖၣ် ဘၣ်တၢ်မၤအက့ၤဆူဟံၣ် န့ၣ်လီၤ. လၢခံဆံလွံၢ်နၢ်ရံၣ်အတီၢ်ပူၤ အဝဲမ့ၢ်တအိၣ်က သံၣ် ထၣ်လံၣ်နီၤ မ့တမ့ၢ် အၤဘိၣ်ဖြိၣ်ဖဲ ဒီး အတၢ်ကီၢ်မ့ၢ်တထီၣ်လၢမး ဟဲထီၣ်ကဒါက့ၤ ကွီုသ့ၣ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်လၢကွီုကြိယၣ်တၢ် အ ဂ့ၢ်အဂၤခဲလၢကတီၢ် ဘၣ်တၢ်ကွဲးရဲၣ်လီၤအီၤအမံၤလၢ ကွီုအပုၤယဲၤသန့အပူၤ န့ၣ်လီၤ.

ကွီုအကသံၣ်သရၣ်မုၢ်ဖိ အိၣ်လၢကွီုတၢ်သ့ၣ်ထီၣ်အပူၤ ထီၣ်န့ၣ်လီၤ. ပုၤကွီုဖိ ကြၢးသံကွၢ်တၢ်လၢ ကွီုအနဲၣ်ရဲၣ်အအိၣ် လၢတၢ် မၤစၢၤအဂီၢ် ဖဲကွီုအကသံၣ်သရၣ်မုၢ်ဖိ မ့ၢ်တအိၣ်အဆၢကတီၢ် န့ၣ်လီၤ. မိၢ်ပၢ်ဆဲးကျိး ကွီုအကသံၣ်သရၣ်မုၢ်ဖိ ဒီ ဖျိ ကိးကွီုအ လီၤတဲစိ မ့တမ့ၢ် ဆုၢ်လီၤပရၢဆူ raleigh.larson@k12.sd.us အအိၣ်တက့ၢ်.

တၢ်သိၣ်တၢ်သီသန့ ဒီး တၢ်မၤအကျိၤအကွၢ်

တၢ်အံးက့ၤကွၢ်က့ၤ ကွီုအတၢ်ပိးတၢ်လီ

- ▶ လံၣ်မိၢ်ပုၤတဖၣ်
  - ပုၤကွီုဖိလၢ ကွီုဟ့ၣ်လီၤအီၤ လံၣ်မိၢ်ပုၤတဖၣ် တၢ်တမၤအဟ်လီၤဆိစ့ဘၣ်, ဘၣ်ဆၣ် ဖဲပုၤကွီုဖိဟးထီၣ်လၢကွီုအခါ, မ့တမ့ၢ်ဖဲန့ၣ်ကတၢ်ကွီုပျါအခါ ဘၣ်သ့ၣ်သ့ၣ် လံၣ်လၢပုၤကွီုဖိသ့ၣ်တဖၣ် တၢ်ကသမံၤသမိးကွၢ်အီၤ မ့ၢ်ပုၤကွီုဖိမၤဟးဂီၢ် ဝဲ,တမၤဟးဂီၢ်ဝဲလဲၣ်န့ၣ်လီၤ.ပုၤကွီုဖိလၢ အမၤလီၤမၢ် မ့တမ့ၢ်မၤဟးဂီၢ်ကွီုအလံၣ်သ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ် ကဘၣ်ဟ့ၣ်ဝဲအပူၤ န့ၣ်လီၤ.
- ▶ တၢ်အဘူးအလဲ, စ့အိၣ်လိး ဒီး တၢ်ဟ့ၣ်လီၤဆိစ့
  - အါဒၣ်တၢ်တက့ၢ်န့ၣ်, ကွီုတလီၢ်ဘၣ် တၢ်အဘူးအလဲ လၢတၢ်ကဘၣ်ဟ့ၣ်အီၤဘၣ်, ဒ်အပျါလၢလၢအံၤအသိး..
    - လံၣ်တၢ်ရဲၣ်တၢ်ကျဲၤ- ပုၤ ဖဲတီၤဒီးဂုတီၤ ကွီုဖိတဖၣ် အလီၢ်အိၣ်လၢ ကဘၣ်အိၣ်ဒီး လံၣ်တၢ်ရဲၣ်တၢ်ကျဲၤန့ၣ်လီၤ.
    - သံကျဲၤကဂ့ၢ် ပုၤကွီုဖိလၢ အသ့ကွီုအတၢ်ဒုတၢ်အူပိးလီၤသ့ၣ်တဖၣ် ကဘၣ်ဒီးငါဝဲ ဒီးတၢ်မၤလိတကတီၢ်အပူၤ တၢ် အပူၤမ့ၢ်ဝဲ \$10.00 န့ၣ်လီၤ.

လီမုန်အူတံပိးတံလီတဖၣ်

မုတမ့ၢ်ဘၣ်လၢ တံကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့အတံပညိၣ်အဂီၢ် ဒီး ကိုသရၣ်ဟ့ၣ်ဆိအခွဲးဘၣ်န့ၣ်, ပုၤကွီဖိတဖၣ် တဘၣ်သ့ အနီၢ်ကစၢ်အ လီမုန်အူစးဖိကဟၣ် တံပိးတံလီ ဒ်အမ့ၢ် ကလံၤဒၤ,လီယံၤကွီသံကျံပိးလီ(CD players),IPAD, IPOD, MP3 players, ကန့ၣ်ဒၤ,လီတဲစိစိစု,စးဆုၢ်တံကစိၣ်,ပျံၤဂီၤဒၤ(cameras)တဖၣ် လၢတီၤပူၤ ဖဲတံမၤလီအဆၢကတီၢ် ဘၣ်န့ၣ်လီၤ. ကိုသရၣ်ခဲ လၢ် လၢအလီၢ်ဘၣ်,ဟ့ၣ်တံပျဲ လၢတံကသ့ လီတဲစိ မုတမ့ၢ် နီၢ်ကစၢ်အလီမုန်အူစးဖိကဟၣ်တံပိးတံလီ တဖၣ် ကဘၣ်ဒီးန့ၣ် တံပျဲလၢ ကိုအပုၤပၤဆုၢ်ရဲၣ်ကျဲၤတံအအိၣ် န့ၣ်လီၤ.

ကန့ၣ်ဒၤတဖၣ် တကြးဘၣ် တံစိၣ်အီၤ မုတမ့ၢ် ဖၢန့ၣ်အီၤလၢန့ၣ်ပူၤ ဖဲကိုထီၣ်အဆၢကတီၢ် ဘၣ်န့ၣ်လီၤ.

ပုၤကွီဖိတဖၣ် တံမ့ၢ်ထံၣ်ချးန့ၣ်အီၤလၢ အသ့တံဖိတံလံၤ လၢတံဟံၣ်ပနီၣ်အီၤဒ်အဖိခိၣ်တဖၣ် ဖဲကိုထီၣ်တံမၤလီအဆၢကတီၢ်, လၢတအိၣ်ဒီးတံဟ့ၣ်အီၤအခွဲးဘၣ်န့ၣ်, တံဖိတံလံၤတဖၣ်အံၤ ကိုသရၣ်ကဟံးန့ၣ်ကွံၣ်အတံဒီး ဘၣ်သ့ၣ်သ့ၣ် အဝဲကဘၣ်လဲၤ ဟံးန့ၣ်က့ၤဝဲလၢ အကိုသရၣ်အအိၣ် ဖဲဟါခိၣ်ပျံၤအဆၢကတီၢ် န့ၣ်လီၤ. တံမ့ၢ်မၤကမၣ်အါထီၣ် တံသိၣ်တံသီအဝဲအံၤန့ၣ်, တံကဟံၣ်ပနီၣ်အီၤဒ် ပုၤလၢအတဒိကန့ၣ်တံ ဒီး တံဖိတံလံၤအဝဲန့ၣ် တံဟံးကွံၣ်အီၤဒီး တံကဆုၢ်က့ၤတံဖိတံလံၤတခါအံၤ ဆူထဲဒၣ် အမိၢ်အပံၤအိၣ် မုတမ့ၢ် ပုၤကွီထွဲတံအအိၣ်ခိၣ် န့ၣ်လီၤ. ကိုသရၣ်လၢအဟံးန့ၣ်ကွံၣ်ပုၤကွီဖိအတံပိးတံလီတဂၤန့ၣ် ကဆဲးကျိး ပုၤကွီဖိအမိၢ်အပံၤ န့ၣ်လီၤ. တံဆဲးတံမၤကမၣ် လီမုန်အူစးဖိကဟၣ်တံပိးတံလီတံသိၣ်တံသီအဝဲအံၤ ဆုၢ်တုၤဆူ တံထံၣ်လိာ်သးဒီးပုၤပၤဆုၢ်ရဲၣ်ကျဲၤကို သ့ဝဲန့ၣ်လီၤ. တံမၤကမၣ် တံသိၣ်တံသီအဝဲအံၤ မ့ၢ်အါတလၢန့ၣ် တံထုးကွံၣ် ပုၤကွီဖိ အတံခွဲးတံယံၤလၢ အကဟဲစိၣ် အလီတဲစိ ဆူကိုအကရၣ်ပူၤ သ့ဝဲန့ၣ်လီၤ.

ပုၤမၤလီတံဖိလၢ အယုထၢဟဲစိၣ်လီမုန်အူစးဖိကဟၣ်ပိးလီ ဒ်တံကိးထီၣ်အမံၤလၢထးတဖၣ် ဆူကိုန့ၣ်,မ့ၢ်ဒၣ်အဒုးအိၣ်ထီၣ် အ နီၢ်ကစၢ်တံကိတံခဲတံဘၣ်ယိာ် န့ၣ်လီၤ.ကိုတဟံးန့ၣ်မူဒါ လၢလီမုန်အူစးဖိကဟၣ်လၢအလီၢ်မၤ မုတမ့ၢ်တံဟ့ၣ်ကွံၣ်အီၤသ့ၣ်တ ဖၣ်အဂီၢ်ဘၣ် န့ၣ်လီၤ.လုစၢ်(တံဖိတံလံၤလၢ အဒုးအိၣ်ထီၣ်တံကပီၤလၢအဆူၣ်တဖၣ်)တံကပီၤ ဒီးတံဖိတံလံၤလၢအဒုးအိၣ် ထီၣ် တံသ့ၣ်အုန့ၣ်အုန့ၣ်တဖၣ် တံတဟ့ၣ်အခွဲးလၢ တံကဟဲစိၣ်န့ၣ်ဆူတံသ့ၣ်ထီၣ်အပူၤ လုၤတက့ၤနီတဘျီဘၣ် န့ၣ်လီၤ.

တံသ့ၣ်ကိုအခိၣ်ဖျဲထၢၣ်,အါဖဲ, ဒီး အုထၢၣ်နဲး

ပုၤကွီဖိလၢအသ့ၣ်ကိုအခိၣ်ဖျဲထၢၣ်,အါဖဲ, ဒီး ကိုအလီမုန်အူစးဖိကဘၣ် အဂုၢ်အဂၤသ့ၣ်တဖၣ် ကဘၣ်ဟံးန့ၣ်မူဒါလၢ တံသ့ၣ် တဖၣ်န့ၣ် အဖိခိၣ်န့ၣ်လီၤ. ပုၤကွီဖိလၢအမၤဟးဂီၤ,မုတမ့ၢ် သ့ကမၣ်တံဖိတံလံၤသ့ၣ်တဖၣ်အံၤ ကဘၣ်ဟ့ၣ်က့ၤတံအပူၤ ဒီး ဘၣ်သ့ၣ်သ့ၣ် အတံခွဲးတံယံၤအဝဲအံၤ ကဟါမၤန့ၣ်ကွံၣ်အီၤသ့ၣ် န့ၣ်လီၤ. တံသ့ၣ်ကိုအါဖဲ, လံာ်တံအါၣ်လီၤအီၤလီၤ အလၢ အပူၤ ကဘၣ်တံဟ့ၣ်နီၤလီၤအီၤဆူ ပုၤယိးတံၤကိုဖိ ဒီးအမိၢ်အပံၤ ဒီး နယုန့ၣ်အီၤသ့ဝဲန့ၣ်လီၤ. (ကွီတံပိာ်ထွဲ ၁ တက့ၢ်)

ပုၤကွီဖိလၢ အသ့ၣ်ဟူရိၣ်ကီၢ်ရၣ်လီၢ်ကဝီၤကို အအုထၢၣ်နဲးသ့ၣ်တဖၣ် ကဘၣ်လုၤပိာ်မၤထွဲ ကိုအပုၤဘၣ်မူဘၣ်ဒါ,ကီၢ်ရၣ်လီၢ်က ဝီၤ အပုၤမၤတံဖိ,ဒီး ဖိသ့ၣ်အအုထၢၣ်နဲး တံဒီသဒၤ တံဖံးတံမၤ(CIPA)အတံဘျါသန့ သ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ. နမ့ၢ်လီၢ်ဘၣ် တံ ဘျါသန့အလံာ်ကွဲးဒီးန့ၣ် နလဲၤမၤန့ၣ်အီၤလၢ ကိုခိၣ်အအိၣ်သ့ဝဲဒၣ် န့ၣ်လီၤ.

ပုၤကွီဖိတဖၣ် တံကစးထီၣ်ဒုးသ့ၣ်အီၤလၢ ကိုအလီမုန်အူစးဖိကဟၣ် တံဖိတံလံၤတဖၣ် ဖဲအမိၢ်ပံၤ ပုၤကွီထွဲတံ အလံာ်မံၤကွဲး ဖဲ ဘၣ်တံဒီးန့ၣ်အီၤလၢကိုအဝဲဒၤဒီးဝံၤအလီၢ်ခံ န့ၣ်လီၤ.

ပုၤကွီဖိအလီပရၢ

ပုၤကွီဖိလၢ တံၤခါၣ်သးကိုသ့ၣ်တဖၣ် တအိၣ်ဒီးလီပရၢ ဒီး တံတဟ့ၣ်စ့ၢ်ကိးအခွဲးလၢ အကတုထီၣ်အနီၢ်ကစၢ်အလီပရၢလၢကို အလီမုန်အူပိးလီသ့ၣ်တဖၣ်အပူၤဘၣ် န့ၣ်လီၤ. ပုၤယိးတံၤကိုဖိတဖၣ် ဘၣ်သ့ၣ်သ့ၣ် တံကဒုးသ့ၣ်လီၤအီၤလီပရၢ ဖဲကိုထီၣ်အဆၢ ကတီၢ် န့ၣ်လီၤ.

လီတစ် ဇီး တ်ကစီၣ် သ့ၣ်တဖၣ်

လၢက့ၣ်တၢ်အိၣ်လီၤအမဲၣ်ညါန့ၣ် အိၣ်ဇီးလီတစ်တဖျၢၣ် လၢပၤက့ၣ်ဖိကိးဂၤဒဲးသ့ၣ်သ့ န့ၣ်လီၤ. ပၤက့ၣ်ဖိတဖၣ် ကဘၣ်ယုအ ခွဲးလၢ အက့ၣ်သရၣ်အအိၣ် လၢအကသု တီၤပူၤ မ့တမ့ၢ် တီၤဒၤးလီၤကဝီၤ အလီတစ်သ့ၣ်တဖၣ် န့ၣ်လီၤ.တၢ်ကစီၣ်လၢပၤက့ၣ်ဖိအဂီၢ်,လၢ အမ့တမ့ၢ်ဂီၢ်အူဘၣ်န့ၣ်.တၢ်ကဆဲးကျိးဒဲးပၤက့ၣ်ဖိဖဲဟါခိက့ၣ်ပျၢၣ်အဆၢကတီၢ်န့ၣ်လီၤ.

ပၤဟဲဟးအိၣ်သကိးက့ၣ်

တၢ်ဆၢမုၢ်လၢလၢ ပၤလၢအဟဲဟးအိၣ်သကိးက့ၣ်တဂၤလၢလၢ ကဟဲန့ၣ်လီၤဆူ တီၤခၢၣ်သးက့ၣ်အဝဲၤဒၤးအပူၤ ဒ်သိးက့ၣ်အ ပၤဘၣ် မူဘၣ်ဒါသ့ၣ်တဖၣ် ကသ့ၣ်ညါဝဲ ပၤဟဲဆူက့ၣ်လၢတၢ်ဂ့ၢ်မနုၤလဲၣ်အဂီၢ် ကသ့ၣ်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. ကလံၤထံးဒဲၣ်ခိထၣ်တၢ်သိၣ်တၢ်သီ ၁၃-၃၂-၆ (SDCL 13-32-6) အိၣ်ဇီးတၢ်စံးညိၣ်ပၤမၤကမၣ်တၢ်တဆံးတက့ၢ် လၢတၢ်ဟးယဲၤယီၤ မ့တမ့ၢ် မၤတံၢ်တၢ်တၢ်လၢ က့ၣ်အပူၤတဖၣ်အဂီၢ် န့ၣ်လီၤ.က့ၣ်သရၣ်ခၢၣ်စး,မုၢ်သးပၤမၤကလီတၢ်,ဇီးပၤဟဲဟးအိၣ်သကိးက့ၣ်သ့ၣ်တ ဖၣ် ကဟဲဆဲးလီၤအမံၤ လၢက့ၣ်အဝဲၤဒၤးအပူၤ ဇီးတၢ်ကဟ့ၣ်လီၤအီၤလၢ ပၤဟဲဆူက့ၣ်အလံာ်ပျဲက့ၣ် ဇီးအဝဲကဘၣ်လံာ်ယၣ်ဝဲ ဖဲအအိၣ်လၢက့ၣ်တၢ်သ့ၣ်ထီၣ် အပူၤအခါန့ၣ်လီၤ.တၢ်အဝဲအံၤက မၤစၢၤဝဲဒ်သိးပၤက့ၣ်ဖိ ဇီးပၤမၤတၢ်ဖိသ့ၣ်တဖၣ် ကသ့ၣ်ညါအဝဲသ့ၣ် လၢအမ့ၢ်ပၤဟဲဟးအိၣ်သ ကိး က့ၣ် ဇီးကမၤစၢၤအီၤ ဖဲအလီၤအိၣ်အခါ န့ၣ် လီၤ.

တၢ်ဘိးဘၣ်ရၤလီၤ မူခိၣ်ကလံၤသိၣ်ဂီၤ အကစီၣ်

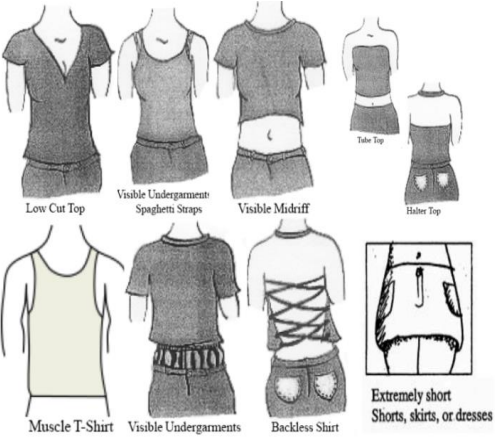
တၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤလၢ အဘၣ်ယးဒိ တၢ်ပတုၣ်က့ၣ် ခိဖျိမူခိၣ်ကလံၤသိၣ်ဂီၤတဂ့ၤ မ့တမ့ၢ် တၢ်ကိတၢ်ခဲလၢအဒိၣ် လၢအဂုၢ်အဂၤသ့ၣ်တ ဖၣ် ကဘၣ်တၢ်ဟ်ပျၢၣ်ထီၣ်အီၤလၢ က့ၣ်သ့ခိၣ်အဖးစံးဘိး အပူၤ ဇီး ဟူရိၣ်ကီၢ်ရုၣ်လီၤကဝီၤက့ၣ် အပုၣ်ယဲၤသန့ အပူၤန့ၣ်လီၤ. တၢ် ဘိးဘၣ်သ့ၣ်ညါလီၤတၢ် ကဘၣ်တၢ်ဘိးဘၣ်သ့ၣ်ညါလီၤအီၤဖဲ ကွဲၤလုၤလီၤသန့ KIJV(1340 AMဒီး 99.1FM) ဒီး KOKK (1210 AM ဒီး 105.1 FM)န့ၣ်လီၤ. လၢတၢ်ကမၤဂ့ၢ်ထီၣ် မိၢ်ပၤဒီးက့ၣ်အတၢ်ဆဲးကျိးအဂီၢ်, က့ၣ်တၢ်ကစီၣ် ကဘၣ်တၢ်သ့ၣ်အီၤ လၢ တၢ်ပညိၣ်ဝဲအံၤအဂီၢ်, ဇီးတၢ်ဂ့ၢ်အဂုၢ်အဂၤ လၢအရ့ဒိၣ် လၢတၢ်အဲၣ်ဒီး နီၤလီၤအီၤသ့ၣ်တဖၣ်စ့ၢ်ကိး န့ၣ် လီၤ. နက့ၢ်ကွဲၤဟူပျၢၣ်သ န့ၣ် လၢအဂၤသ့ၣ်စ့ၢ်ကိး တဘျုးတီၤ ဘၣ်ယးက့ၣ်တထီၣ်အဂ့ၢ်အကျိၤ အံၤန့ၣ်လီၤ.

တၢ်ပၤဆူတၢ် ဇီး တၢ်သိၣ်ဂ့ၢ်သီဘၣ်တၢ် အပတီၢ်

တၢ်ကူတၢ်ကၤတၢ်သိၣ်တၢ်သီ

တၢ်ကူတၢ်ကၤလၢ တၢ်ကွဲးရဲၣ်လီၤအမံၤလၢလၢသ့ၣ်တဖၣ်အံၤ တဟ်ယုၣ်ခဲလၢဒီးဘၣ်, ဘၣ်ဆၣ် မ့ၢ်တၢ်ကူတၢ်ကၤအဒိတနီၤလၢ ပၤက့ၣ်ဖိ တကြၢးကူသိးဝဲဒဲးဘၣ် န့ၣ်လီၤ.

- တၢ်ကူတၢ်ကၤလၢ အဟ်ပျၢၣ်ထီၣ် တၢ်မၤစ့ၤလီၤပၤတဂၤအလၢကပီၤ, လၢ အထီၣ်ဂဲၤထီၣ်တၢ်သးတကဆိ, လၢအဒုးအိၣ်ထီၣ်တၢ်ဆိကမိၣ် ဘၣ်ယး တၢ်ကလုၢ်ကလီၤ, တၢ်ကူတၢ်ကၤလၢအပျၢၣ်ဘူကလၢ, မ့တမ့ၢ် လၢအဘိး ဘၣ်ရၤလီၤ,မၤဂ့ၢ်ထီၣ်တၢ်သ့ၣ်သံးခိၤကိၤခိၤ, ညါသူး မ့တမ့ၢ် တၢ်မူတၢ်ဘိး သ့ၣ်တဖၣ်.
- တၢ်ကူတၢ်ကၤလၢ အလီၤတအိၣ်လၢ အဒုးအိၣ်ထီၣ် တၢ်သ့ၣ်ဒံၣ်သးဒံၣ်ဝီၤ လၢတၢ်မၤလိတီၤပူၤ ဇီးခိၣ်ယၢၤတၢ်မၤလိသ့ၣ်တ ဖၣ် အဂီၢ်.(အဒိ...ဖျိၣ် ခံက့ၣ်, ဖျိၣ်ခံထီၣ်ခိၣ် မ့တမ့ၢ် ဖျိၣ်ခံဖုၣ်ခိၣ်တဖၣ်လၢ ဖဲတၢ်ကူကၤ အီၤအခါ ဖျိၣ်ခံဖိဆူကၤဖိ မ့တမ့ၢ် ဖဲးဘ့ၣ်အိၣ်ပျၢၣ်ထီၣ်တဖၣ်, တၢ်ကူတၢ်ကၤလၢ တၢ်ကျိၣ်ညၣ်,ဖဲးညၣ်,မၤဖျိအီၤ လၢတၢ်လီၤလၢအတ ကြၢးတဘၣ်အလီၤတ ဖၣ် န့ၣ်လီၤ.

- ဖျိန်ခံဖိဆွဲကုသဖို့လော တာကူကုသအိမ်ခံ တာကူကုသသိးအသိးသွန်တဖန်.
- ဆွဲကုသဖို့ခိန်လောအဖုန်တလော လောအတတုလောဖျိန်ခံအကိန်ဘိ မှတမုာ် တာကူကုသသိးတခါဂုတခါဂုလော ဖဲတာကူသိးအိမ် အခါ ပုထံန်ဖျိန်ခံဖိဆွဲကုသဖို့လောတာဖိလန်တကကြာ.
- ဆွဲကုသဖို့ခိန်လော အဟန်ဖျါထိန် နိန်ကစိတ်ဘိန်တာဘာ အါတလောတဖန်. ဆွဲဖျိန်လောတုာ်စုတဖန် အကိန်ဘိက ဘန်အိန် , အစုနုန်အပူကဘန်အိန်, ကဘန်ကးဘာဖဲ ဖျိန်ခံဖိဆွဲကုသဖို့ ခိးဆွဲကုသဖို့အပျံသွန်တဖန် နုန်လီ.စဝဲကဲဒိန်ဆွဲကုသဖို့ တာတတုာ်လိန်အိမ်ဘန်.
- ခိန်ဖျိန်တဖန်, ခိန်ဖျိန်တဖန်, ဆွဲကုသလော လောအအိန်ခိးအခိန်ဖျိန်တဖန် တာတတုာ်လိန်အိမ်လော ကွီအပူ နိတဆာက တိာ်ဘန်နုန်လီ.
- လိန်ထာန်တဖန် တာကဘန်ဟန်အိမ်လော ပုကွီဖိအစိထးဆိထုန်(လိးကါန်)အပူလီ.တာတဟုန်အခွဲလော တာကဘန်ဝဲ အိမ်စိန်အိမ် ဖဲကွီထိန်အဆာကတိာ် ဘန်နုန်လီ.
- ဆွဲကုသခိးတဖန် တာတဘန်ကုသအိမ်လော တိးဒေးပူဘန်နုန်လီ.

ကွီရဲန်ကျဲမလိန်ဆိ တာခွဲတာယာ်လော တာဖိန်ပံးယာ်ပုကွီဖိအတာဟူးတာဂဲ လောတာအိန်သးအဖိခိန် ဖဲပုကွီဖိအတာအိန် ဆုန်အိန်ချ. မှတမုာ် တာပူတာဖျိး မုာ်ဘန်ထွဲလိလိလိန်အသးခိး အတာကူကုသသိးအခါ နုန်လီ. တာကူကုသသိးတဖန် ဘန်တာ စိန်ညိန်ဆာတန်အိမ်လောကွီ ခိးတာကူကုသသိးလော အတကြားတဘန် မှတမုာ် မတိတ်တာလောတိပူတဖန် တာတတုာ်လိန်အိမ် ဘန် နုန်လီ. ပုမလိတာဖိလော အမတရီတပါ တာဘျာသနူအဲအံတဖန် ဘန်သွန်သွန် တာကမာအဆိတလဲကွီအတာကူကု သိး.မှတမုာ် ကဘန်အိန်ခိးတာလောကွီအဝဲဒေးအပူ တုပုနီဒိန်လောအဟံန်တဂဲကဲ ဟဲ ဆုာ်နုန်အတာကူကုသသိး လောအကြားဖဲ ဘန်ဝဲသွန်တဖန် နုန်လီ.

နီခိတာကူဘန်ကူသု(ဖိန်အံ)အတာကူဘန်တာကု

တာကူဘန်တာကုလော အကြားဝဲဘန်ဝဲလော တာဟူးတာဂဲအဂီ ကဘန် တာလိာ်ဘန်အိမ် ကိးနံဒေး လောနီခိတာကူဘန်ကူသု အ တိပူ နုန်လီ. တာအံဟန်ယုန်ခိး တာကူဘန်တာကုလောအဖုန်(တမုာ်ဖျိန်ခံလောတာတိတ်တာဖုန်လီအခိန်ဒုဘန်)ဖျိန်ခံလော, ဆွဲကု သိန်ရှား, ဆွဲကုရှားဖျိန်လော,(တဘန်အိန်ယုန်ခိးတာဂီလောအဘိးဘးရလီသံးခိက်ခိမ်, ညါသူး, ခိးတာ မူတာဘိးအဂုာ်အ ဂဲသွန်တဖန်) နုန်လီ. ခိန်ဖဲထဲနံးရှူးတဖန် တဘန်အိန် ခိးတာပနီအဂုာ်အဂဲသွန်တဖန် မှတမုာ် ဘန်လော အနီကစိန်ပနီ တာပနီဘန် နုန်လီ.

တာခိးသဒေးတာစုလိခိန်ခိန်

ပုကွီဖိတဖန် တာဆာမုာ်လိလော အကသွန်ညါဖဲ ပုမတဖိ,ပုကွီဖိအဂဲ ခိး ကမျာ်အတာစုလိခိန်ခိန် တာခွဲတာယာ် သွန်တ ဖန် ခိဖျိ...

- တာသူတာစုလိခိန်ခိန်(တာပိးတာလိ)ထဲဒန်လော တာပညိန်တိတ်ဟန်အဂီ ခိးတမုာ်လော တာကမာဟးဂီအိမ်အဂီ ဘန်နု နုန်လီ.
- ခိးနုန်ဆိတာအါလိဟုန်အခွဲ လောပုနီကစိတ် တချူးသူပုဂဲအတာစုလိခိန်ခိန်, ခိး
- တဲဘန်ကွီ အပုဘန်မူဘန်ဒါ ဖဲတာစုလိခိန်ခိန်ဟးဂီ, လိမာ်, တာသူကမန်အိမ်အခါ တဘျီယီနုန်တက့ာ်.

တၢ်အိၣ်ဒီးတၢ်ဆၢကိၣ်လိၣ်

တၢ်အိၣ်တၢ်အိၣ်ဒီးတၢ်ထံတၢ်နိသ့ၣ်တဖၣ် ဘၣ်တၢ်ဟ့ၣ်အခွဲးလၢ တၢ်ကဘၣ်အိၣ်ဘၣ်အိၣ်ဒီးအိၣ်ထံထံလၢ ကိၣ်တၢ်အိၣ်အလိၣ် န့ၣ်လီၤ. ပုၤကိၣ်ဖိတဖၣ် တၢ်ဟ့ၣ်အိၣ်အခွဲးလၢ အကစၢ်အိၣ်ထံ -ထံဒၤလၢအအိၣ်ဒီးအခိၣ်ပံး- လၢတီၤပုၤ ဖဲအတီၤသရၣ် မ့ၢ်ဟ့ၣ်အဝဲသ့ၣ် အခွဲး မးန့ၣ်လီၤ.တၢ်ပံာ်ဆၢဒီးတၢ်ဆၢကိၣ်လိၣ်တဖၣ် တၢ်တဟ့ၣ်အိၣ်အခွဲး ဘၣ်န့ၣ်လီၤ.

ဟူရိၣ်တီၤခၢၣ်သးကိၣ် အိၣ်ဒီးမ့ၢ်ထူၣ်ခါတၢ်အိၣ်လၢအကးတံာ်အသး လၢအခိၣ်ပညိမ့ၢ်ဝဲ တၢ်တဟ့ၣ်အခွဲးလၢ ပုၤကိၣ်ဖိ ကဟးထီၣ် ဆူ ကိၣ်ကရၢၣ်အချၢ ဖဲမ့ၢ်ထူၣ်ခါတၢ်အိၣ်အဆၢကတီၢ်ဘၣ် န့ၣ်လီၤ. ပုၤကိၣ်ဖိ မ့ၢ်ဘၣ်ဟးထီၣ်လၢ ကိၣ်အချၢ ဖဲမ့ၢ်ထူၣ်ခါတၢ်အိၣ်အဆၢကတီၢ် သပုၤကတၢ်န့ၣ်, အမိၢ်အပၢ ပုၤလၢအကွၢ်ထွဲအိၣ် ကဘၣ်ပာ်ယုာ်ဝဲ န့ၣ်လီၤ. မိၢ်ပာ်တဖၣ် တၢ်ဟ့ၣ်ဂံၢ်ဘၣ်ဘၢအိၣ်လၢ အကဟဲအိၣ်သကိး တၢ်ဒီးအဖိလၢကိၣ် န့ၣ်လီၤ.

တၢ်ဆၢကတီၢ် ဒီး တၢ်လီၤလၢ တၢ်ကဘၣ်ဒိကနၢ် တၢ်သိၣ်တၢ်သီတဖၣ်

ကိၢ်ရၢၣ်လီၤကဝီၤ လုၢ်လၢသကဲာ်ပဝး အတၢ်ဆၢမ့ၢ်လၢတဖၣ် ဘၣ်တၢ်စူးကါအိၣ်လၢပုၤကိၣ်ဖိအဂီၢ် တဘျီဂ့ၤတဘျီဂ့ၤ ဖဲပုၤကိၣ်ဖိ..

- အိၣ်လၢကိၣ်တဖျၢၣ်ဂ့ၤတဖျၢၣ်ဂ့ၤအပူၤ မ့တမ့ၢ် အိၣ်လၢကိၢ်ရၢၣ်လီၤကဝီၤကိၣ် တၢ်သ့ၣ်ထီၣ်တဖျၢၣ်ဂ့ၤတဖျၢၣ်ဂ့ၤအပူၤ,
- အိၣ်လၢ တၢ်ဟူးတၢ်ဂဲၤလၢကိၣ်တီခိၣ်ရိၣ်မဲၤမၤစၢၤဝဲ,ကမ့ၢ်ဝဲတၢ်လီၤတတီၤဂ့ၤဂ့ၤအပူၤ,
- လဲၤဆူကိၣ် ဟဲက့ၤလၢကိၣ် အဆၢကတီၢ် န့ၣ်လီၤ.

ပုၤလၢအပာ်ဖိၣ်မၤသကိးတၢ်လၢ ကိၢ်ရၢၣ်လီၤကဝီၤ အတၢ်ဟူးတၢ်ဂဲၤတၢ်ရိၣ်တၢ်ကျဲၤအပူၤတဖၣ် ကဘၣ်လူၤပိာ်မၤထွဲ တၢ်သိၣ်တၢ်ဘျၢတဖၣ် ကိးဆၢကတီၢ်ဒီး တနံၤနံၤသီ,တနံၤခံဆံလွံၢ်နၢ်ရိၣ်,ဖဲတၢ်လီၤ တတီၤမ့ၢ်ဂ့ၤတတီၤမ့ၢ်ဂ့ၤ န့ၣ်လီၤ.

တၢ်ဝဲဖျါထီၣ် တၢ်သိၣ်ဂ့ၤသီဘၣ် အခိၣ်ပညိ ဒီး တၢ်ပၢဆုၢ်တၢ် အတၢ်တိာ်ကျဲၤ

ဟူရိၣ်တီၤခၢၣ်သးကိၣ် ဟ့ၣ်လီၤအသးနီၢ်နီၢ် လၢကအံးထွဲကွၢ်ထွဲဝဲ ဒ်သိး တၢ်ဖဲးလိမၤဒီးလီၢ် ကမ့ၢ်တၢ်လီၤတတီၤလၢ တၢ် ဘၣ်သ့ၣ်ဘၣ်သးအိၣ် အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. ပုၤကိၣ်ဖိလၢအအိၣ်ဒီး လုၢ်လၢသကဲာ်ပဝးလၢ အလီၤပျံၤလီၤဖုး.မၤတံာ်တံာ်တၢ်,မ့တမ့ၢ် နၢ်က့ၣ် မ့တမ့ၢ် မၤတံာ်တံာ်ကိၣ်သရၣ် အတၢ်သ့တၢ်ဘၣ်လၢ ကသိၣ်လိတၢ်တုၤလီၤတီၤလီၤ တဖၣ် တဘၣ်တၢ်ဝံသးစူၤ အိၣ်ဘၣ်န့ၣ်လီၤ.

ပုၤကိၣ်ဖိလၢ အမၤကမၣ်တီၤပုၤတၢ်သိၣ်တၢ်ဘျၢ တဆံးတက့ၢ်သ့ၣ်တဖၣ် ကဘၣ်တၢ်ဘျါရဲကွံာ်အိၣ်လၢ အတီၤသရၣ်န့ၣ်လီၤ. ပုၤကိၣ်ဖိ အလုအလၢ မ့ၢ်အိၣ်လၢ “ပနိဘျၢအဖိလၢ” တဖၣ် တၢ်ကဆုၢ်ထီၣ်အမံၤဆူ ကိၣ်အဝဲဒၤဒီး န့ၣ်လီၤ. ပုၤကိၣ်ဖိလၢ တၢ်ဆုၢ်ထီၣ်အမံၤဆူ ကိၣ်အဝဲဒၤဒီးတဖၣ် ကဘၣ်လဲၤဆူ ကိၣ်အဝဲဒၤဒီးပုၤတဘျီယီ ဒီး ကိၣ်ခိၣ်ကဆၢတံာ်ဝဲ တၢ်လၢပုၤကိၣ်ဖိ ကဘၣ်ကွၢ်ဆၢမဲာ်ဝဲ ဒ် အတၢ်ကမၣ် လၢအဘၣ်တၢ်ဟံဖျါထီၣ်အိၣ်လၢ ပုၤကိၣ်ဖိဒီးကိၣ်သရၣ် တၢ်ကဲထီၣ်အသး တၢ်ဟံဖျါ အပူၤ အသိးန့ၣ်လီၤ. (ကွၢ် တၢ်ပိာ်ထွဲ ၈)

တၢ်ဒုးအိၣ်ယံာ်ထီၣ်တၢ်

တၢ်ဒုးအိၣ်ယံာ်ထီၣ်တၢ် ကဘၣ်တၢ်မၤအိၣ်ဖဲ တချုးကိၣ်ထီၣ် မ့တမ့ၢ် ဖဲကိၣ်ပျါဝံၤအလီၢ်ခံ မ့တမ့ၢ် ဖဲမ့ၢ်ထူၣ်ခါတၢ်အိၣ်အဆၢကတီၢ် န့ၣ်လီၤ. ပုၤကိၣ်ဖိတဖၣ် တၢ်ဆၢမ့ၢ်လၢလၢ အကဟဲတုၤဘၣ်ဆၢဘၣ်ကတီၢ် , အိၣ်ဘျးဘျးဘျီဘျီ, မၤအဟံၣ်တၢ် မၤ,မ့တမ့ၢ် ဖးလံာ် န့ၣ်လီၤ. ဖဲတၢ်ဒုးအိၣ်ယံာ်ထီၣ်တၢ်အလီၢ်န့ၣ် တၢ်တဟ့ၣ်အခွဲးလၢ ပုၤကိၣ်ဖိကဲၤဒီး အနီၢ်ကစၢ် အလီၤတဲစိ ဘၣ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်တမၤထွဲ တၢ်လၢတၢ်ဆၢမ့ၢ်လၢအိၣ် သ့ၣ်တဖၣ်အံၤ အဆုၢ်အိၣ်ဆူ တၢ်ကွၢ်ဆၢမဲာ်အိၣ်ထီၣ်တၢ် သ့ဝဲန့ၣ် လီၤ. တၢ်ဒုးအိၣ်ယံာ်ထီၣ်တၢ် အံၤ ကဘၣ်တၢ်မၤအိၣ် ယုာ်ဒီး ကိၣ်သရၣ်လၢတၢ်ဟ့ၣ်မူဟ့ၣ်ဒါအိၣ် န့ၣ်လီၤ. တၢ်ဒုးအိၣ်ယံာ် ထီၣ်တၢ် လၢအဘၣ်တၢ်ဟ့ၣ်မူဟ့ၣ်ဒါ အိၣ်လၢ ဝဲဒၤဒီးအစုပူၤန့ၣ် ကဘၣ်တၢ် အံးထွဲကွၢ်ထွဲအိၣ်လၢ ကိၣ်ခိၣ် န့ၣ်လီၤ.

တၢ်သိၣ်ဂ့ၤသီဘၣ်တၢ် အတၢ်ဟူးတၢ်ဂဲၤ

တၢ်သိၣ်ဂ့ၤသီဘၣ်တၢ် အတၢ်ဟူးတၢ်ဂဲၤ အဂၤတဖၣ် ကပၣ်ယုၣ်ဝဲ, ဘၣ်ဆၣ်အဂၤအိၣ်ဒီးဝဲအါမး...

- လုၤလၢသကၢ်ပဝး တၢ်အၢၣ်လီၤအီၤလီၤ မ့တမ့ၢ် လံာ်လၢ တၢ်ကွဲးလီၤမံၤဖဲ ဟဲန့ၣ် ဒီးဖဲဟးထီၣ်
- ထံၣ်လိာ်သးဒီးကွီၣ်သရၣ်,ပုၤဟ့ၣ်ကူၣ်တၢ်,ဒီး မ့တမ့ၢ် ကွီၣ်ခိၣ်
- တၢ်တြီၤယၣ်တၢ်တစီၤတလီၢ်လၢတီၤပူၤ မ့တမ့ၢ် တီၤတဖၣ်အပူၤ, တၢ်တြီၤယၣ်တၢ်တစီၤတလီၢ်လၢကွီၣ်ပူၤ(ISS) ဘၣ်သ့ၣ် သ့ၣ် ကဘၣ်တၢ်ဟ့ၣ်မူဟ့ၣ်ဒါအီၤလၢ ကွီၣ်အပူၤဘၣ်မူဘၣ်ဒါ ဖဲတၢ်ဖိၣ်ယၣ်တၢ်အဆၢကတီၢ် န့ၣ်လီၤ. ပုၤကွီၣ်ဖိ ကဘၣ်ကွၢ် ဆါမဲၣ် တၢ်တြီၤတၢ်တစီၤတလီၢ်လၢကွီၣ်ပူၤအဝဲအံၤ အါန့ၣ် (၁၀သီ) သ့ဝဲ န့ၣ်လီၤ. တၢ်အိၣ်သးမ့ၢ်ဘၣ်ဖုးလၢ, တၢ်တြီၤ ယၣ်တၢ်တစီၤတလီၢ်လၢကွီၣ်အချၢ(OSS)အါန့ၣ် (၁၀သီ)န့ၣ်, ကဘၣ်တၢ်မၤအီၤန့ၣ်လီၤ.
- ကွီၣ်အတၢ်ခွဲးတၢ်ယၢ်လီၤဆီကလီၤမၤန့ၣ်ကွၢ်အီၤ
- မိၢ်ပၢ်တၢ်အိၣ်ဖိၣ်ယုၣ်ဒီးကွီၣ်ပုၤမၤတၢ်ဖိ
- လဲလိာ် မ့တမ့ၢ် ယုၣ်ထၢ တၢ်ပၢ်လီၤအတီၤအလီၢ်,ကွီၣ်တၢ်ရဲၣ်တၢ်ကျဲၤ
- တၢ်အံးထွဲကွၢ်ထွဲအံၤလၢကွီၣ်ပူၤ
- ဆုၤထီၣ်အမံၤဆူကွီၣ် မ့တမ့ၢ် ပုၤတဝၢ တၢ်တိစၢၤမၤစၢၤတၢ်ဖံးတၢ်မၤအလီၢ်
- ဆုၤထီၣ်အမံၤဆူ ကွီၣ်အပၤကီၢ် (ပလံး)အအိၣ်
- စံၣ်ညီၣ်အိၣ်လိး မ့တမ့ၢ် ဟ့ၣ်စ့အိၣ်လိး
- ထုးထီၣ်ကွၢ်အီၤလၢ တီၤပူၤ
- ထုးထီၣ်ကွၢ်အီၤလၢကွီၣ်

တၢ်မၤဆၢက့ၤလုၤလၢအအဲၣ်ဒီးမၤတရီၤတပါတၢ်သ့ၣ်တဖၣ်

တၢ်အံးက့ၤကွၢ်က့ၤ တၢ်ကီၢ်တၢ်ခဲလၢအပိာ်ထွဲထီၣ်အံၤသ့ၣ်တဖၣ် ကဘၣ်တၢ်အးလီၤအီၤဆူ ကွီၣ်ခိၣ်အစုပူၤ လၢအကမၤ တၢ်ဆၢ တၢ် အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.တၢ်ဂ့ၢ်လၢလၢသ့ၣ်တဖၣ်အံၤ မ့ၢ်တၢ်အဒိတနီၤ ဘၣ်ဆၣ်အဂၤအိၣ်ဒီးအါမး န့ၣ်လီၤ.

- ပုၤကွီၣ်ဖိလၢအအိၣ်ဒီး လုၤလၢလၢ အကမၤဆါလီၤနီၢ်ကစၢ်အသး, မၤဆါပုၤဂၤ, လုၤလၢလၢ မၤပျံၤမၤဖုးတၢ် မ့တမ့ၢ် အ တၢ်ဟူးတၢ်ဂဲၤအိၣ်ဒီးတၢ်စုဆူၣ်ခိၣ်တကး,လၢအပၢ်ယုၣ်ဒီး မၤပျံၤမၤဖုးတၢ်လၢ ကမၤဟးဂီၤကွီၣ်အတၢ်သ့ၣ်ထီၣ် ဒိၣ်ဒိၣ်မ့ၢ် မ့ၢ်တဖၣ် တဘၣ်တၢ်ဝံသးစူၤအီၤဘၣ် ဒီး ဘၣ်သ့ၣ်သ့ၣ် တၢ်ကဒုးဟးထီၣ်ကွၢ်အီၤလၢ တီၤပူၤ မ့တမ့ၢ် လၢတၢ်ဂဲၤလီၢ်ကွဲး အလီၢ် န့ၣ်လီၤ.ပုၤကွီၣ်ဖိ ကဘၣ်တၢ်ပၢ်အီၤလၢ တၢ်အံးကွၢ်မၤဘၣ်က့ၤလုၤလၢသကၢ်ပဝးအလီၢ် ဒ်သိး ကွီၣ်အပူၤပၤဆုၤရဲၣ် ကျဲၤတၢ်, ကွီၣ်အပူၤဟ့ၣ်ကူၣ်တၢ်, ခိၣ်န့ၣ်သရၣ်စၢၤနီၤ မ့တမ့ၢ် ပုၤဂုၢ်ပုၤဂၤ မၤစၢၤအီၤတဘျီယီကသ့ဝဲ အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.
- ကွီၣ်ခိၣ် ကဒုးသ့ၣ်ညါဝဲမိၢ်ပၢ် မ့တမ့ၢ် ပုၤကွၢ်ထွဲတၢ် ဘၣ်ထွဲဒီး ပုၤကွီၣ်ဖိ အတၢ်မၤတရီၤတပါဝဲ တၢ်သိၣ်တၢ်ဘျီအဝဲအံၤန့ၣ် လီၤ.
- ကွီၣ်ခိၣ်ကမၤဝဲတၢ်ဆၢတၢ် ဖဲအလီၢ်မ့ၢ်အိၣ်လၢ ကဘၣ်ဒုးသ့ၣ်ညါ ကွီၣ်အပၤကီၢ် ဒီး ကွီၣ်အကူၣ်သ့ၣ်ခိၣ် န့ၣ်လီၤ.
- ပုၤကွီၣ်ဖိလၢ အဘၣ်တၢ်ထံၣ်န့ၣ်အီၤလၢ အမၤကမၢ်တၢ်ဘျီသနူအဝဲအံၤန့ၣ် ကဘၣ်တၢ်သိၣ်ဂ့ၤဘၣ်က့ၤအီၤ ဒီး ဘၣ်တၢ် ထုးထီၣ်ကွၢ်အီၤလၢကွီၣ် သ့ဝဲန့ၣ်လီၤ. တၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤ ကဘၣ်တၢ်ဆုၤထီၣ်အီၤဆူ ကွီၣ်အပၤကီၢ်အအိၣ် ဖဲ တၢ်လုၤသ့ၣ်ခါပ တၢ်တၢ်သိၣ်တၢ်ဘျီ မ့ၢ်ပၢ်ယုၣ်ဒီး ပုၤကွီၣ်ဖိဖဲစိာ်န့ၣ်,အိၣ်ဒီး,ပၢ်ခူသ့ၣ် မ့တမ့ၢ် သ့ဝဲတၢ်စုကဝဲၤ မ့တမ့ၢ် စုကဝဲၤလၢအမၤ ဟးဂီၤတၢ်သ့ လၢအဘၣ်တၢ်တြီၤအီၤလၢ ကီၢ်စဲၣ် ဒီးကီၢ်စၢၤဖိၣ်တၢ်သိၣ်တၢ်သီ ဒီး ကွီၣ်ကမံး တၢ် အတၢ်သိၣ်တၢ်သီသ့ၣ်တ ဖၣ် န့ၣ်လီၤ.
- တၢ်ကမၤဝဲတၢ်အိၣ်ဖိၣ် လၢအပၢ်ယုၣ်ဒီး ပုၤကွီၣ်ဖိ,ပုၤကွီၣ်ဖိမိၢ်ပၢ် ဒီးပုၤမၤတၢ်ဖိလၢအကြၢးဝဲဘၣ်ဝဲတဖၣ် လၢတၢ်ကဆၢ တၢ်ဝဲ မ့ၢ်တၢ်ကတူၢ်လိာ်ကဒါက့ၤပုၤကွီၣ်ဖိလၢကွီၣ် မ့တမ့ၢ် တၢ်ကနီၤဟးထီၣ်ကွၢ်အီၤလၢကွီၣ် အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.

တၢ်ဟံသ့ၣ်ဟံသးလၢလၢာ်သ့ၣ်တဖၣ်အံၤ ဘၣ်တၢ်ဟံပနီၣ်အိၣ်အမ့ၢ် တၢ်မၤတရီၤတပါတၢ်ဒီးတၢ်ယုအ့ၣ်လိာ်ဆိးက့ၢ်တၢ်န့ၣ်လီၤ

- **တၢ်ပၤဘၣ်အီၤ,တၢ်မၤပျံၤမၤဖးတၢ်,မ့တမ့ၢ်တၢ်သ့တၢ်စုကဝဲၤ..** မ့ၢ်ဝဲစုကဝဲၤတကလုာ်ဂ့ၤတကလုာ်ဂ့ၤ,လၢအအိၣ်ဒီးအကချံၣ် မ့တမ့ၢ် တအိၣ်ဒီးအချံၣ်, တၢ်ပိးတၢ်လီၤ တကလုာ်ဂ့ၤတကလုာ်ဂ့ၤ လၢအဘၣ်တၢ်တ့အိၣ်ဒီးစုကဝဲၤ မ့တမ့ၢ်, တၢ်သ့အိၣ်ဒီးစုကဝဲၤအသိး, လၢအဒုးအိၣ်ထီၣ် တၢ်မၤဆါနီၣ်ခိသ့, မ့တမ့ၢ် တၢ်ပိးတၢ်လီၤမ့တမ့ၢ်တၢ်ဖိတၢ်လံၤ,လၢအဘၣ်တၢ်သ့အီၤလၢတၢ်မၤပျံၤမၤဖးတၢ် မ့တမ့ၢ် တၢ်မၤဆူးမၤဆါနီၣ်ခိက့ၢ်ဂီၤသ့ၣ်တဖၣ် န့ၣ်လီၤ.
- **တၢ်မၤဆူးမၤဆါနီၣ်ခိ..** မ့ၢ်ဝဲတၢ်ဟူးတၢ်ဂဲၤလၢ အမ့ၢ်တၢ်တီၢ်တၢ် မ့တမ့ၢ် တၢ်ထိးဘၣ်ပုၤဂၤ မ့တမ့ၢ် ပုၤတဂၤဂၤအ တၢ်ဖိတၢ်လံၤ လၢအမ့ၢ်အက့ၢ်အဂီၤ မ့တမ့ၢ် တၢ်တခါဂ့ၤတခါဂ့ၤ လၢအဒုးကဲထီၣ်တၢ်ဆူးတၢ်ဆါ ဒီးတၢ်ဘၣ်ဒီးဘၣ်ထံး သ့ၣ်တဖၣ် န့ၣ်လီၤ.
- **တၢ်ကတိၤအကတိၤသီတၢ်..** မ့ၢ်ဝဲတၢ်ဆိၣ်တၢ်ထု,တၢ်ကိးယါတၢ်,တၢ်န့ၣ်စုန့ၣ်ခိၣ်လၢအလီၤသးဘၣ်အၤ,တၢ်ကိးမံၤပီၤသ့ၣ်ပုၤဂၤ,မ့တမ့ၢ် တၢ်ကတိၤပျံၤကတိၤဖး ပုၤနီၣ်တဂၤ မ့တမ့ၢ် အဟံၣ်ဖိယီဖိ မ့တမ့ၢ် အကကုၢ်ကရၢ လၢထး ခိၣ်, လၢလီၤတဲစိအပူၤ,မ့တမ့ၢ် လၢတၢ်ကွဲးအပူၤ သ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ,ဘၣ်ဆၣ် အကုၢ်အဂၤအိၣ်ဒီးဝဲ အါမံၤန့ၣ်လီၤ.
- **တၢ်မၤပျံၤမၤဖးတၢ်/တၢ်မၤဖးမၤပျီၢ်တၢ်/မၤနၢၤမၤယၣ်တၢ်..** မ့ၢ်ဝဲတၢ်မၤလၢ အအိၣ်ဒီးတၢ်ဟံလီၤသး လၢကမၤပျံၤမၤဖးမ့တမ့ၢ် မၤနၢၤမၤယၣ် ပုၤတဂၤဂၤ လၢကအၢၣ်လီၤဒိကန့ၣ်အီၤ မ့တမ့ၢ် စ့ၢ်အကလုာ်အဂီၢ် မ့တမ့ၢ် သ့အနီၣ်ခိ မ့တမ့ၢ် အတၢ်စံးတၢ်ကတိၤ လၢကမၤနၢၤမၤယၣ်ပုၤဂၤ လၢကပၤဘၣ်ပုၤဂၤအဂီၢ် မ့တမ့ၢ် အိၣ်ဒီးလုလၢလၢ အ အိၣ်ဒီး တၢ်သ့ၣ်အၤသးသီ လၢပုၤလၢအဂံၢ်စၢ်ဘါစၢ်န့ၣ်အီၤအဖိခိၣ် န့ၣ်လီၤ. (Policy JFCE)
- **တၢ်ယုအ့ၣ်ယုစိးတၢ်..** မ့ၢ်ဝဲ တၢ်သ့တၢ်ကတိၤ မ့တမ့ၢ် နီၣ်ခိ လၢကမၤနၢၤအိၣ်ယီၣ်တၢ် လၢတၢ်ကဒီးန့ၣ်က့ၢ်စ့ မ့တမ့ၢ် တၢ်ဖိတၢ်လံၤ လၢပုၤဂၤအအိၣ် သ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ.
- **ပုၤတဖုတကရၢ ..** မ့ၢ်ဝဲပုၤသးစၢ်တဖုလၢ အတၢ်န့ၣ်,အလုအလၢ,အတၢ်ကူတၢ်သိး,တၢ်ဟူးတၢ်ဂဲၤလၢအတဖိးသဲးဒီး အတၢ်ဟံသ့ၣ်ဟံသး လၢအထီၣ်ဒါလိာ်အသးဒီး ပုၤတဝၢ,ဒီး မၤသကိးတၢ်တပူၤယီၣ်သိးသိး လၢကဒိသဒါလိာ်သးမ့တမ့ၢ် တၢ်န့ၣ်ဘျူးန့ၣ်ဖိၣ်တမံၤမံၤ အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.
- **မ့ၢ်ခွါသ့ၣ်ထံတၢ်မၤပယု..** မ့ၢ်ဝဲ တၢ်ဟံသ့ၣ်ဟံသး,လၢအဟံသ့ၣ်ဒီး တၢ်တမံၤဂ့ၤတမံၤဂ့ၤလၢပုၤတအဲၣ်ဒီးဝဲ, လၢတၢ်တၢ်တယုမံၤယုဒီးအီၤ,ပုၤလၢအအိၣ်ဒီး လုလၢလၢ ယုမံၤယုဒီးပုၤဂၤ ဖဲအသ့ၣ်ညါ မ့တမ့ၢ် သ့ၣ်ညါဆိကမိၣ်ဝဲဒၣ်လၢ ပုၤတအဲၣ်ဒီးဝဲဘၣ်ဆၣ် မၤဝဲ န့ၣ်လီၤ. မ့ၢ်ခွါသ့ၣ်ထံတၢ်မၤပယုန့ၣ် ဟံသ့ၣ်ဒီး တၢ်ထိးဘၣ်ပုၤဂၤ မ့တမ့ၢ် ဖူလဲးပုၤဂၤ လၢအလီၤတအိၣ်, လၢအဒုးဆိကမိၣ်ပုၤဘၣ်ယး တၢ်မံၤယုအိၣ်ယု မ့တမ့ၢ် တၢ်မၤဆူၣ်ပုၤလၢကမံၤ ယုအိၣ်ယုဒီးအီၤ, တၢ်က့ၢ်ဟ့က့ၢ်က့ၢ်ပုၤအနီၣ်ခိက့ၢ်ဂီၤ, ယုမံၤယုဒီးပုၤဂၤ, မ့တမ့ၢ် တၢ်က့မ့ၢ်လၢ တၢ်အၢၣ်လီၤပိာ်ထွဲအခံသ့ၣ်တဖၣ် န့ၣ်လီၤ. ဘၣ်ဆၣ်အဂၤအိၣ်ဒီးအါမးန့ၣ်လီၤ.
- **တၢ်ကစီၤက့ၢ်တၢ်..**မ့ၢ်ဝဲ တၢ်ဟံလီၤသးဂၢၢ်ဂၢၢ်ကျၢၤကျၢၤ ဒ်လၢအံၤအသိးလၢအမ့ၢ်ဝဲ တၢ်ဆဲးကျိး,တၢ်က့ၢ်ဟ့ၣ်တၢ်,မ့တမ့ၢ် တၢ်မၤပျံၤမၤဖးတၢ်အတၢ်ဟူးတၢ်ဂဲၤတမံၤဂ့ၤတမံၤဂ့ၤ လၢအဒုးအိၣ်ထီၣ်တၢ်သးဒုဒိ လၢတၢ်ဆိကမိၣ်အပူၤမ့တမ့ၢ် ပုၤအနီၣ်တဂၤတၢ်ပူၤတၢ်ဖျဲးအဂ့ၢ် န့ၣ်လီၤ.
- **တၢ်ကတိၤဟးဂီၤပုၤတကလုာ်န့ၣ်..** မ့ၢ်ဝဲ တၢ်ကတိၤတရီၤတပါ,တၢ်ကတိၤဟးဂီၤပုၤအလၢကပီၤ,မ့တမ့ၢ်တၢ်မၤစ့ၤ လီၤပုၤအလၢကပီၤလီၤလီၤ,မ့တမ့ၢ် တၢ်ကတိၤဆဲးအဲးတၢ်,လၢအဘၣ်ထွဲဒီးပုၤအနီၣ်တဂၤအလုလၢထူသန့ တၢ် လီၤစၢၤလီၤသ့ၣ် သ့ၣ်တဖၣ် န့ၣ်လီၤ.
- **တၢ်ဟူးတၢ်ဂဲၤလၢအထီၣ်ဒါတၢ်သိၣ်တၢ်သီ..** မ့ၢ်ဝဲ တၢ်ဟူးတၢ်ဂဲၤလၢ အမၤတံာ်တံာ်က့ၢ်အတၢ်ဖံးတၢ်မၤ မ့တမ့ၢ် တၢ် သိၣ်လိအကျိၤအကျဲသ့ၣ်တဖၣ်, မ့တမ့ၢ် တၢ်ဟူးတၢ်ဂဲၤလၢအဒုးအိၣ်ထီၣ် တၢ်ဘၣ်ယိာ်လၢ တၢ်အိၣ်ဆူၣ်အိၣ်ချ့,တၢ်ဘၣ်တၢ်ဘၢဒီးမ့တမ့ၢ် ပုၤက့ၢ်ဖိ,ပုၤမၤတၢ်ဖိ မ့တမ့ၢ် ပုၤဂုာ်ပုၤဂၤ အတၢ်အိၣ်ဆူၣ်အိၣ်ချ့အဂီၢ်, လၢအဟံသ့ၣ်ဒီး လုလၢတခါဂ့ၤတခါဂ့ၤလၢအသဆၣ်ထီၣ်ပုၤဂၤအခံလၢကမၤတၢ်အၤ မ့တမ့ၢ် ခီဆၢတၢ် သ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ.
- **တၢ်မၤတရီၤတပါလီၤကဝီၤကရၢမိၢ်ပုၤအတၢ်ဘျၢသန့..** မ့ၢ်ဝဲ တၢ်မၤတရီၤတပါက့ၢ်ကမံးတံာ် အတၢ်ဘျၢသန့တခါဂ့ၤ တခါဂ့ၤလၢအလီၤအိၣ်လၢ တၢ်ကဘၣ်သိၣ်ဂ့ၤဘၣ်က့ၢ်အီၤအဂီၢ်, ဟံသ့ၣ်ဒီး တၢ်မၤကမၢ်က့ၢ်မ့ၢ်သဲး တမံၤ ဂ့ၤတမံၤဂ့ၤန့ၣ်လီၤ.

သံးဇိကဇိ၊ ညါသူး ဒီး တါမူတါဘိုးအဂ္ဂါအဂါ

ကလံးထံးဒဲဒဲခိထံာ် တါဘျါ ဒီး တါသိာ်တါသိာ် တြီဝဲဒဲဒဲ ပုၤကွီဖိလၢ အဘၣ်တါပၤဘၣ်အီၤ၊ သူဝဲ၊နီၤလီၤဝဲ မ့တမ့ၢ် ဘၣ်တါလုာ် ဘၤအီၤလၢ ကသံာ်မူဘိုးအစိအကမိၤ တခါဂ့ၤတခါဂ့ၤ၊ ကသံာ်ပျါ၊ညါသူးဖိ(ညါဖိ)၊ ဟဲလုာ်စံာ်နီၣ်ကွဲးနူးက သံာ်မူဘိုး၊ က သံာ်မံကသံာ်သးသပုၤ၊ ညါသူး၊မိာ်-ဘူး၊ သံးဇိကဇိ မ့တမ့ၢ် တါအသံးအကံာ် တမံၤဂ့ၤတမံၤဂ့ၤလၢအလီၤကံာ်ဒီးတါသ့ၣ်တ ဖၣ်အံၤ မ့တမ့ၢ် တါမူးတါဘိုးတခါဂ့ၤတခါဂ့ၤ န့ၣ်လီၤ။

တါဘျါဒီးတါသိာ်တါသိာ်အဝဲအံၤ ဘၣ်တါသူအီၤလၢ ကီၢ်ရုၢ်လီၢ်ကဝီၤကွီတါသ့ၣ်ထီၣ်တဖၣ်အပူၤ ဒီး ကွီကရါအပူၤ န့ၣ်လီၤ။ ပုၤကွီဖိလၢ အမၤကမၣ် တါဘျါဒီးတါသိာ်တါသိာ်လၢထးတဖၣ်အံၤ ဘၣ်တါတြီအီၤလၢကဟဲထီၣ်ကွီ မ့တမ့ၢ် ဘၣ် တါနီၤဟးထီၣ် ကွံာ်အီၤလၢကွီ သ့ဝဲန့ၣ်လီၤ။

ဝံစိာ်တီဆုၤ..သိလုာ်ဘားစံ၊ လဲၤဟံလီၤပုၤကွီဖိ၊ ဒီး တါဟံသိလုာ်အလီၢ်

ကီၢ်ရုၢ်လီၢ်ကဝီၤကွီ ကတဲာ်ကတီၤန့ၣ်ဝဲ သိလုာ်ဘားစံ တါလဲၤတါက့ၤ လၢပုၤတီၤခါၣ်သးကွီဖိခဲလၢာ် လၢအအိၣ်လၢ ဝုၢ် ပုၤတါ ဟံပနီၣ်အလီၢ် သ့ၣ်တဖၣ် န့ၣ်လီၤ။ ပုၤကွီဖိ ကဘၣ်လဲၤလၢ သိလုာ်ဘားစံပတုာ်သးအလီၢ် လၢအဘူးကတါဒီးအဝဲသ့ၣ်တတီၤ လၢကဒီးသိလုာ်ဘားစံ အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ။ နတၢ်သံကွါမ့ၢ်အိၣ်၊ နဆဲးကျိး ခဲးသံာ် ဘီးစထြီး၊ ဝံစိာ်တီဆုၤပုၤန့ၣ်တါဖဲ ၆၀၅-၃၅၃-၆၉၈၉ တက့ၢ်။

လုာ်ယီၢ်တဖၣ်

လုာ်ယီၢ်တဖၣ် တါကဘၣ်ဟံအီၤလၢ တါဟံလုာ်ယီၢ်အလီၢ် န့ၣ်လီၤ။ လုာ်ယီၢ်တဖၣ် ဒီးတါလၢပုၤဒီးအီၤ လၢအအိၣ်ဒီးအဟံရံး တခါဂ့ၤတခါဂ့ၤ တါကဘၣ်ဟးဆိာ်အီၤ တုၤလၢကွီကရါအချါ တချူးလၢ တါစးထီၣ်ဒီးအီၤ န့ၣ်လီၤ။ မ့ၢ်တမ့ၢ်လၢ ပုၤကွီဖိ ဒီး န့ၣ်အခွဲးလၢ လုာ်ယီၢ်ကစၢ်အအိၣ်ဘၣ်န့ၣ်၊ ဟးဒီးပုၤဂၤအလုာ်ယီၢ်တသ့ဘၣ် န့ၣ်လီၤ။

သိလုာ်ဘားစံအတါသိာ်တါသိာ်ဒီးတါလၢအကပိာ်ထွဲထီၣ်အခံသ့ၣ်တဖၣ်

လုၤလၢသကဲာ်ပဝး လၢအကြၢးဝဲဘၣ်ဝဲ ဘၣ်တါဆါမုၢ်လၢအီၤ လၢ ပုၤကွီဖိ၊ပုၤနီၤသိလုာ်ဖိ ကိးဂၤဒဲး အတါပုၤတါဖျဲးအဂီၢ် န့ၣ် လီၤ။ ဖဲပုၤကွီဖိ မ့ၢ်တသးအိၣ် မူထွဲတါသိာ်တါသိာ်လၢ တါဆါမုၢ်လၢအီၤတဖၣ်န့ၣ်၊ ပုၤနီၤသိလုာ်ဘားစံ ကမၤပုၤလီၤဝဲ “သိလုာ် ဘားစံအတါပၤဆုၤတါ”တါဟံဖျါ၊ ဒီး ကွီခိာ်၊ကွီခိာ်ခံအအိၣ် ကဒူးသ့ၣ်ညါဝဲ မိာ်ပံၤပုၤကွါထွဲတါ န့ၣ်လီၤ။ တါက့ၣ်ဘၣ်က့ၣ်သ့ ကမံးတံာ် အိၣ်ဒီးတါခွဲးတါယာ်လၢ ကဖိာ်ပံးယာ် ဝံစိာ်တီဆုၤတါခွဲးတါယာ်လီၤဆိ လၢပုၤကွီဖိ တဂၤဂ့ၤတဂၤဂ့ၤအဖိခိာ် လၢအ မ့ၢ်တမ့ၢ်ဒီး ဒိကနတါသိာ်တါဘျါဒီး တါသိာ်တါသိာ် ဘၣ်န့ၣ်လီၤ။

- တါမၤကမၣ်တါတဘျီ - တါကဟ့ၣ်ပလီၢ်ပုၤကွီဖိ၊
- တါမၤကမၣ် ခံဘျီတဘျီ - တါတဒူးဒီး ပုၤကွီဖိလၢ သိလုာ်ဘားစံ လၢယဲာ်သိအတီၢ်ပုၤ၊
- တါမၤကမၣ် သၢဘျီတဘျီ - တါတဒူးဒီးပုၤကွီဖိ လၢသိလုာ်ဘားစံ လၢအသိတဆံအတီၢ်ပုၤ
- တါမၤကမၣ်အါန့ၣ်သၢဘျီ - ပုၤကွီဖိ အတါခွဲးတါယာ်လၢကဒီးသိလုာ်ဘားစံ ကလီၤမၢ်ကွံာ်လၢတနံာ်အတီၢ်ပုၤ

ပုၤကွီဖိနီၤသိလုာ်သ့ၣ်တဖၣ်

ပုၤကွီဖိလၢအနီၤသိလုာ်တဖၣ် ကဘၣ်ဟံအသိလုာ်လၢ တီၤထီၣ်ကွီပုၤကွီဖိ တါဟံသိလုာ်အလီၢ် န့ၣ်လီၤ။ အဝဲသ့ၣ်တဖၣ် တကြၢး ဟံအသိလုာ်လၢ ကွီသရၣ်တါဟံသိလုာ်အလီၢ်ဘၣ် န့ၣ်လီၤ။

မိတ်ဖ် ဟဲဆုအဖိ မုတမုာ် ဟဲဟံးန့ၣ်က့ၤအဖိ လၢက့ၢ်

ပုၤက့ၢ်ဖိတဖၣ် ဘၣ်သ့ၣ်သ့ၣ် တၢ်ဟဲဟံးန့ၣ်က့ၤအဖိ ဒီး ဟဲဆုအဖိ လၢတၢ်ဟံးသိလ့ၣ်လီၤအက့ၢ်လၢ က့ၢ်အကလံးထံးတကပၤ(တၢ် ဝဲၣ်ညါကျဲန့ၣ်လီၤ), ကျဲကဝီၤ လၢအအိၣ်လၢ က့ၢ်အမုာ်ထီၣ်တကပၤ လၢတၢ်ဟဲဟံးလီၤ ဒီး ဟဲဟံးန့ၣ်က့ၤပုၤက့ၢ်ဖိအကီၢ်, မုတမုာ် တၢ် ဟံးသိလ့ၣ်လီၤလၢ အအိၣ်လၢ က့ၢ်အမုာ်န့ၣ်တကပၤ လၢအအိၣ်ဘူးဒီး နိးဘံၣ်စဲးထၢၣ် တီၤခၢၣ်သးက့ၢ် တၢ် ဂဲၤလီၤက့ၢ်လီၤ န့ၣ်လီၤ. တၢ်ဟဲဟံးလီၤပုၤက့ၢ်ဖိ မုတမုာ် ဟဲဟံးန့ၣ်က့ၤပုၤက့ၢ်ဖိ ဖဲပုၤက့ၢ်ဖိဒီးထီၣ်, စံၣ်လီၤ က့ၢ်သိလ့ၣ်ဘၢးစံ အလီၤတသ့ဘၣ် န့ၣ်လီၤ.

ပုၤက့ၢ်ဖိ တၢ်ဖဲးတၢ်မၤ ဒီး တၢ်ဟူးတၢ်ဂဲၤတဖၣ်

ပုၤက့ၢ်ဖိတဖၣ် တၢ်ဟ့ၣ်ဂံၢ်ဟ့ၣ်ဘါအီၤလၢ အကဟံးဖိၣ်မၤသကိးတၢ်လၢ တၢ်ဟူးတၢ်ဂဲၤအပူၤ ဖဲအနီၢ်ကစၢ်မုာ်ယုထၢဝဲ န့ၣ်လီၤ. တၢ် ဂဲၤလီၤက့ၢ် တၢ်ဟူးတၢ်ဂဲၤတဖၣ် ဘၣ်တၢ်ထံၣ်အီၤဒ်အမုာ် တၢ်ကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့တၢ်ခွဲးတၢ်ယၢ်အဂၤတခါ ဖဲပုၤက့ၢ်ဖိ လဲၤခိဖျိဘၣ် တၢ် ရူလိၣ်သးဒီးပုၤက့ၢ်ပုၤဂၤကဒဲကဒဲ ဒီး တၢ်ကဲခိၣ်ကဲန့ၢ်တၢ်သ့တၢ်ဘၣ် သ့ၣ်တဖၣ်, ဒီး အဝဲသ့ၣ် မၤလဲၤ ထီၣ်လဲၤထီဝဲ တၢ်လၢအ ဘၣ်ထွဲဒီးအီၤသ့ၣ်တဖၣ် န့ၣ်လီၤ. တၢ်ဟူးတၢ်ဂဲၤအါမး ဘၣ်တၢ်ကတဲၣ်ကတီၤန့ၣ်အီၤ ဒ်သိး အကမၤလၢပုၤ ပုၤက့ၢ်ဖိကိးဂၤဒဲး အ တၢ်သးစဲးသ့ၣ်တဖၣ် န့ၣ်လီၤ.

လၢလၢ်အံၤ မ့ၢ်ဝဲတၢ်ဟူးတၢ်ဂဲၤတဖၣ်လၢ ပုၤက့ၢ်ဖိန့ၣ်လီၤဟံးဖိၣ်မၤသကိးတၢ်လၢအပူၤသ့ဝဲ တဖၣ်န့ၣ်လီၤ.

လၢယုတီၤက့ၢ်ဖိအကီၢ်..တလီၢ်မၤကွၢ်တၢ်အိၣ်ဆူၣ်အိၣ်ချ့ဘၣ်..	လၢနွံတီၤက့ၢ်ဖိအကီၢ် ...ဘၣ်မၤကွၢ်တၢ်အိၣ်ဆူၣ်အိၣ်ချ့...
<p>ပုၤယုတီၤက့ၢ်ဖိတဖၣ် က့ၢ်လိထံအသး မုတမုာ် ဟံးဖိၣ်မၤသကိး တၢ်လၢ တီၤခၢၣ်သးက့ၢ် အတၢ်ဂဲၤလီၤက့ၢ် လၢလၢ်သ့ၣ်တဖၣ် အံၤအပူၤ သ့ဝဲ န့ၣ်လီၤ.</p> <ul style="list-style-type: none"> • ဖျါၣ်ပၤ • ဖျါၣ်ဒိ • တၢ်ယုၢ်ပြုၤတၢ်လၢတၢ်လီၤဖးယံၤ • တၢ်ဂဲၤဂ့ၤက့ၢ်ဂီၤ • တၢ်ကနိလိၣ်သး • တၢ်ယုၢ်ပိၣ်တၢ်ကျိၤ (တလဲၤဆူတၢ်လီၤအဂၤဘၣ်) 	<p>ပုၤနွံတီၤက့ၢ်ဖိဒီးယိးတီၤက့ၢ်ဖိတဖၣ် ကအိၣ်ဒီး ကဂူၢ်လၢ..</p> <ul style="list-style-type: none"> • အမဲရကၤဖျါၣ်ထူ • ဖျါၣ်ပိၣ် • ဖျါၣ်သ့ • တၢ်ယုၢ်ပိၣ်တၢ်ကျိၤ • တၢ်ကနိလိၣ်သး <p>ပုၤနွံတီၤ ဒီး ယိးတီၤက့ၢ်ဖိတဖၣ် ဟံးဖိၣ်မၤသကိးတၢ်ဒီး ပုၤတီၤထီၣ်က့ၢ်ဖိကဂူၢ်လၢ...</p> <ul style="list-style-type: none"> • ဖျါၣ်ထူ • တၢ်ကိးပသုဟ့ၣ်ဂံၢ်ဟ့ၣ်ဘါဒီးတၢ်ဂဲၤကလံၣ် • ဖျါၣ်ပၤ • ဖျါၣ်ဒိ • တၢ်ယုၢ်ပြုၤလၢတၢ်လီၤဖးယံၤ • တၢ်ဂဲၤဂ့ၤက့ၢ်ဂီၤ • တၢ်ကနိလိၣ်သး

ပုဂံလီၤကွဲဖဲလၢၣ် ကမၤပုၤလီၤဝဲ လံာ်လၢတၢ်လီၤဘၣ်အီၤသ့ၣ်တဖၣ် လၢအဟံၣ်ယုာ်ဒီး, ဘၣ်ဆၣ်အဂုၢ်အဂၤအိၣ်ဒီး

- တၢ်အိၣ်ဆူၣ်အိၣ်ချ့တၢ်အုၣ်ကီၤအလံာ်
- တၢ်တဲဖျါထီၣ်ဘိၣ်သိၣ်တၢ်န့ၣ်
- တၢ်ဂဲၤလီၤကွဲကွဲးလိထံသးအတၢ်သိၣ်တၢ်ဘျါသ့ၣ်တဖၣ်

တၢ်သံကွၢ်မ့ၢ်အိၣ် ဆဲးကျိးလိလိဆူ ထဲရံၣ်ရိးထၢၣ်, တၢ်ဟူးတၢ်ဂဲၤအပုၤန့ၣ်တၢ်, ဝဲ ၃၅၃-၆၉၇၀, မ့တမ့ၢ် လိပရၢ..
terry.rottert@k12.sd.us

တၢ်ခၢၣ်သးကွဲဖဲလၢၣ် ဟံၣ်ဖိၣ်မၤသကိးတၢ်လၢ..

- ✓ သံကျဲကဂ့ၢ်အပူၤ,
- ✓ တၢ်သ့ၣ်ဝံၣ်သးဆၢအပူၤ,
- ✓ ပံကွဲၤသံကျဲကရၢအပူၤ,
- ✓ တနံၣ်တဘျီအလံာ်,
- ✓ အိၣ်လးပုးလီၤဆီအပူၤ,
- ✓ ပုၤကိၣ်ကိၣ်ကးကရၢအပူၤ,
- ✓ သ့ၣ်လၢၣ်လီၤတၢ်ဂဲၤလီၤကွဲအပူၤ,
- ✓ ဘိၣ်သိၣ်ဖိမၤနီၤနီၤပြဲတၢ် (တၢ်ကိၢ်ထီၣ်သီ)
- ✓ ကိၢ်ပုၤတၢ်ထဲကျိၣ်ထံတၢ် (တၢ်ကိၢ်ထီၣ်သီ)
- ✓ တၢ်ထံမ့ၢ်တၢ်လီၤလၢဆၢလဲၤတုၤ
- ✓ တၢ်သ့ၣ်ဂ့ၤသးဝါချးဘၣ်
- ✓ တၢ်သံကွၢ်ပိၤပိၤတၢ်ပြၢ
- ✓ တချးကွဲထီၣ် ဒီး ကွဲပျါဝံၣ်အလိၣ်ခံ ချးဘၣ် တဖၣ် - လၢဒိတနံၣ်ညါအတီၢ်ပူၤ

တၢ်ဖိၣ်ယံးယုာ်တၢ်ဟံၣ်ဖိၣ်မၤသကိးတၢ်

တၢ်ကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့ ကမံးတံာ် ဟံၣ်လီၤတုာ်ဝဲ တၢ်ဖိၣ်ယံးယုာ်တၢ်တနီၤ လၢပုၤကွဲဖဲလၢၣ်အဟံၣ်ဖိၣ်မၤသကိးတၢ်အဂီၢ် လၢတၢ်အိၣ်ဆူၣ်အိၣ်ချ့ဒီးတၢ်ဘၣ်တၢ်ဘၢအဂီၢ် န့ၣ်လီၤ. တၢ်သိၣ်တၢ်ဘျါ မ့ၢ်ဝဲတၢ်ထဲသိးတုၤသိး လၢကွဲကိးဖျါဒီးအဂီၢ် န့ၣ်လီၤ. ပုၤကွဲဖဲလၢၣ်ဂၤ ဂ့ၤတဂၤဂ့ၤလၢ အဟံၣ်ဖိၣ်မၤသကိးတၢ်လၢ တၢ်ရဲၣ်တၢ်ကျဲၤအပူၤတဖၣ် ကဘၣ်မူထွဲမၤထွဲဝဲ တၢ်သိၣ်တၢ်ဘျါ လၢတၢ်ဟံၣ်လီၤလၢအဝဲသ့ၣ်အဂီၢ် ခိဖျိ တၢ်ဟူးတၢ်ဂဲၤအပုၤန့ၣ်တၢ် မ့တမ့ၢ် ပုၤလၢအကွၢ်ထွဲမၤစၢၤအီၤသ့ၣ်တဖၣ် န့ၣ်လီၤ.

ဟူရိၣ်ကွဲကမံးတံာ်တၢ်သိၣ်တၢ်သီသနူ ၅၁၃၃.၁ (Huron School Board policy 5133.1) ဟံၣ်ဖျါထီၣ်ဝဲဒၣ်လၢ.. **တၢ်မၤကမၢ်တၢ်သိၣ်တၢ်သီ ၁ (Offense 1)**..ပုၤကွဲတဂၤဂ့ၤတဂၤဂ့ၤ လၢဘၣ်တၢ်ဆၢတံာ်အီၤ, ဘၣ်တၢ်လိာ်ဘၢလိာ်ကွီၢ်အီၤ မ့တမ့ၢ် တၢ်စံာ်ညိၣ်ဟံၣ်လီၤတၢ်သိၣ်တၢ်သီလၢ အကဘၣ်လူၤပိာ်မၤထွဲဝဲ ခိဖျိ အအိၣ်ဒီး,သ့ဝဲ,နီၤလီၤဝဲ ကသံၣ်မူဘိးလၢတၢ်တြိဝဲ,ညါသူးဖိ(ညါဖိ) (ဒ်အဘၣ်တၢ်ဟံၣ်ဖျါထီၣ်အီၤလၢ SDCL 22-42)အပူၤန့ၣ်, ကလံၤထံးဒဲၣ်ခိထၣ်တီၤထီၣ်ကွဲ တၢ်ဟူးတၢ်ဂဲၤတဖၣ် (SDHSA)တဟ့ၣ်အဝဲသ့ၣ်အတၢ်ခွဲးတၢ်ယာ်လၢ အကဟံၣ်ဖိၣ်မၤသကိးတၢ်လၢ တၢ်ဟူးတၢ်ဂဲၤသ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်အပူၤ လၢတနံၣ်အတီၢ်ပူၤ န့ၣ်လီၤ. **တၢ်မၤကမၢ်တၢ်သိၣ်တၢ်သီ ၂ (Offense 2)**ကလံၤထံးဒဲၣ်ခိထၣ်တီၤထီၣ်ကွဲတၢ်ဟူးတၢ်ဂဲၤတဖၣ် (SDHSA) ကဖိၣ်ယံးယုာ်ဒီးဟံၣ်ဂၢ်ဟံၣ်ကျဲၤပုၤကွဲဖဲအဝဲန့ၣ် လၢအတအိၣ်လၢဒီးတၢ်ခွဲးတၢ်ယာ် လၢအကဟံၣ်ဖိၣ်မၤသကိးတၢ်လၢ တၢ်ဟူးတၢ်ဂဲၤသ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်အပူၤ နိတဘျီလၢဘၣ် န့ၣ်လီၤ.

တၢ်ကဲထီၣ်သတူၢ်ကလၢတၢ်အုၣ်ကီၤ

တၢ်အိၣ်ဆူၣ်အိၣ်ချ့တၢ်အုၣ်ကီၤ ဒီး ဝဲတၢ်အုၣ်ကီၤခံၤလီၤ အိၣ်လၢပုၤကွီၤဖိအဂီၢ် ဘၣ်ဆၣ်အဝဲသ့ၣ်ကဘၣ်ဟ့ၣ်ဝဲအဘူးအလဲ တဆံးတက့ၢ် န့ၣ်လီၤ. ဝဲကွီၤစးထီၣ်အခိၣ်ထံး တၢ်ကဟ့ၣ်လီၤပုၤကွီၤဖိ လၢလံာ်သ့ၣ်တဖၣ်အံၤ န့ၣ်လီၤ.

သရီၣ်အမ့ၢ်တနၢ

ဝဲမ့ၢ်သၢနံၤ ဟါခိ ၃:၂၀ ဝံၤအလီၢ်ခံၣ်န့ၣ် တၢ်ဟူးတၢ်ဂဲၤလၢ ပုၤယုတီၤ,နွံတီၤဒီး ယိးတီၤ ကွီၤဖိကဘၣ်မၤလၢပုၤဝဲ တအိၣ်နီတမံၤ ဘၣ်. တၢ်အဝဲအံၤ မ့ၢ်ဒ်သိး ပုၤကွီၤဖိ ကန့ၣ်ဘၣ်တၢ်ခွဲးတၢ်ယၢ်လၢ အကဟ်ဖိၣ်မၤသကိးဘၣ်တၢ်လၢ သးစးတၢ်ဟူးတၢ် ဂဲၤအတၢ် ရဲၣ်တၢ်ကျဲၤအပူၤ လၢသရီၣ်အပူၤ ဝဲအဝဲသ့ၣ်အနီၢ်ကစၢ်မ့ၢ်ယုထၢဝဲ န့ၣ်လီၤ.

တၢ်ဆၢကတီၢ်လံာ်ပျဲက့ၤဒီးတၢ်ပျဲန့ၣ်တၢ်

လံာ်ပျဲက့ၤ လၢတၢ်ကကွၢ်ကီၤ ကွီၤအတၢ်ဂဲၤလီၢ်ကွဲးအဂီၢ် တၢ်ပုၤန့ၣ်အီၤဝဲ တြၢၤအခိးထိးသ့ဝဲ ဒီးဝဲ အရံၣ်ဝဲၤဒီးအပူၤသ့ဝဲ န့ၣ်လီၤ. လၢတၢ်ကလဲၤန့ၣ်လီၤ ကွၢ်ကီၤတၢ်လၢ ကွီၤအတၢ်ဟူးတၢ်ဂဲၤအပူၤ ပုၤနီၢ်ဒိၣ်တဂၤ ကဘၣ်ဟ့ၣ်ဝဲ ၂ဒီလၢ မ့ၢ် ပုၤကွီၤဖိတဖၣ် တလီၢ် ဟ့ၣ်အပူၤဘၣ်.

တၢ်ဟူးတၢ်ဂဲၤ ဒီး တီၤခၢၣ်သးကွီၤ တၢ်ဂဲၤလီၢ်ကွဲး ဒီး တၢ်ဟဲထီၣ်ကွီၤ

မ့တမ့ၢ်လၢ တၢ်ဂ့ၢ်ကျိၤဒ်အဖျါလၢလံာ်အံၤအသိးဘၣ်န့ၣ်, ပုၤကွီၤဖိမ့ၢ်တဟဲထီၣ်ကွီၤ ဝဲတၢ်မၤကွီၤအတၢ်ဟူးတၢ်ဂဲၤအမ့ၢ်နံၤန့ၣ်, ပုၤ ကွီၤဖိအဝဲန့ၣ် တၢ်တဟ့ၣ်အီၤအခွဲးလၢ အကဟ်ဖိၣ်မၤသကိးတၢ်လၢ တၢ်ဟူးတၢ်ဂဲၤအပူၤဘၣ်.

- ပုၤကွီၤဖိတဟ့ၣ်ဆူၣ်ကွီၤ ကွဲးလီၤအမံၤလၢ ကွီၤဝဲၤဒီးအပူၤ ဝံၤလဲၤန့ၣ်ဆူၣ်တီၤပူၤ အစ့ၤကတၢ် သၢနံၤရံၣ် တချူးလၢသိလ့ၣ် ဟးထီၣ် မ့တမ့ၢ် တချူးလၢ ကွီၤပျါဒ်းဘၣ် န့ၣ်လီၤ.
- ပုၤကွီၤဖိတဟ့ၣ်ဆူၣ်ကွီၤ,ကွဲးလီၤအမံၤဝံၤ က့ၤဆူၣ်ဟံၣ်ခိဖျိဆိက့ၤဒီး ဟဲက့ၤကဒါက့ၤဆူၣ်ကွီၤ, ကဘၣ်တၢ်ဟ့ၣ်အီၤအခွဲး လၢအ ကဟ်ဖိၣ်မၤသကိးတၢ် ဝဲကသံၣ်သရၣ် မ့ၢ်တဲဝဲဒ်လၢ ဖိသၣ်အဝဲအံၤ ဂဲၤလီၢ်ကွဲးသ့ န့ၣ်လီၤ.

ပုၤကွီၤဖိမ့ၢ်က့ၤဆူၣ်ဟံၣ်ခိဖျိဆိက့ၤ ဒီး မ့ၢ်တဟဲက့ၤကဒါက့ၤဆူၣ်ကွီၤ နံၤအဝဲန့ၣ်ဘၣ်န့ၣ်, အဝဲဟ်ဖိၣ်မၤသကိးတၢ်လၢ တၢ် ဟူးတၢ် ဂဲၤအပူၤ ဝဲနံၤအဝဲန့ၣ်တသ့ဘၣ် န့ၣ်လီၤ.

တၢ်သ့ၣ်ဝံၣ်သးဆၢ

တၢ်သ့ၣ်ဝံၣ်သးဆၢ တၢ်ဟူးတၢ်ဂဲၤ ဘၣ်တၢ်ဟ်ပနီၣ်အီၤဒ်အမ့ၢ် ကွီၤအတၢ်ဟူးတၢ်ဂဲၤတဖၣ် ဝဲတီၤခၢၣ်သးကွီၤ အံၤန့ၣ်လီၤ. ပုၤကွီၤဖိဝဲ လၢလံာ် လၢအသးအိၣ် ဟ်ဖိၣ်မၤသကိးတၢ်လၢ သံကျဲကဂ့ၢ်အပူၤ,ပံကွဲၤသံကျဲကရၢအပူၤ, ဒီး,မ့တမ့ၢ် တၢ်သ့ၣ်ဝံၣ် သးဆၢအပူၤတဖၣ် အိၣ်ဒီးတၢ်ခွဲးတၢ်ယၢ်န့ၣ်လီၤ.တၢ်ဟူးတၢ်ဂဲၤသ့ၣ်တဖၣ်အံၤ ဘၣ်တၢ်ဟံးန့ၣ်အမး **A,B,C,D** ဒီး **F** န့ၣ်လီၤ. တၢ်ဟူးတၢ်ဂဲၤသ့ၣ် တဖၣ်အံၤအမး တဘၣ်တၢ်ထၢန့ၣ်အီၤဆူ ပုၤကွီၤဖိ အမးပတီၢ်တၢ်ထီၣ်ယူ (GPA)အပူၤဘၣ်န့ၣ်လီၤ.ဝဲကွီၤစးထီၣ်သိအခိၣ်ထံးန့ၣ်, တၢ်ဟူးတၢ်ဂဲၤအပူၤဘၣ်မူဘၣ်ဒါသ့ၣ်တဖၣ်အံၤ ကတၢ်ကတီၢ်န့ၣ်ဝဲ တၢ်ဂ့ၢ်ကျိၤ ဒီး မးပတီၢ်နီၣ်ထီၣ် လၢပုၤကွီၤဖိလၢ အဟ်ဖိၣ် မၤသကိးတၢ်လၢ တၢ်ဟူးတၢ်ဂဲၤအပူၤ အဂီၢ်ဒီးအမိၢ်အဟ်အဂီၢ် န့ၣ်လီၤ.သံကျဲကဂ့ၢ်ဒီးပံကွဲၤသံကျဲကရၢတဖၣ် ဂဲၤလီၢ်ထံအသး တပူၤယီ လၢကွီၤထီၣ်အဆၢကတီၢ် ဒီး နီၢ်တဂၤတၢ်မၤလိတခီ ဘၣ်တၢ်သိၣ်လိအီၤ တနွံတဘျီ န့ၣ်လီၤ.

တၢ်ဟူးတၢ်ဂဲၤ တၢ်သ့ၣ်ညါဟံၣ်ပနီၣ်တၢ်

ပုၤကွီုဖိလၢ အဟံၣ်ဖိၣ်မၤသကိးတၢ်လၢ ကွီုအတၢ်ဟူးတၢ်ဂဲၤအပူၤတဖၣ် အိၣ်ဒီးတၢ်ခွဲးတၢ်ယၢ်လၢ အကမၤန့ၣ်တၢ်လၢကပီၤလီၤဆီ
လၢအကမၤန့ၣ်ဝဲဖဲ တၢ်သ့ၣ်ညါဟံၣ်ပနီၣ်တၢ်အတၢ်ရဲၣ်တၢ်ကျဲၤအဆၢကတီၢ် ဖဲန့ၣ်ကတၢ်ကွီုပျီၤအဆၢကတီၢ်န့ၣ်လီၤ.

ပုၤယုတီၤကွီုဖိ...ကဒီးန့ၣ်ဝဲ ဟူရိၣ်တီၤခၢၣ်သးကွီုနီၣ်တယၢ်သၢနၢၣ် ဖဲအဝဲသ့ၣ် မ့ၢ်ဟံၣ်ဖိၣ်မၤသကိးတၢ်လၢ တၢ်ဟူးတၢ်ဂဲၤ
သၢခါ မ့တမ့ၢ် အါန့ၣ်သၢခါအပူၤ ဖဲကွီုထီၣ်အဆၢကတီၢ် န့ၣ်လီၤ.

ပုၤနွံတီၤကွီုဖိ... ကဒီးန့ၣ်ဝဲ “တၢ်စုညါသး” “Paw” တၢ်ပနီၣ် ဖဲအဝဲသ့ၣ် မ့ၢ်ဟံၣ်ဖိၣ်မၤသကိးတၢ်လၢ တၢ်ဟူးတၢ်ဂဲၤသၢခါ
မ့တမ့ၢ် အါန့ၣ်သၢခါအပူၤ ဖဲကွီုထီၣ်အဆၢကတီၢ် န့ၣ်လီၤ.

ပုၤယိးတီၤဖိ... ကဒီးန့ၣ်ဝဲ “ဘိၣ်သိၣ်ယုၣ်ဒီးတၢ်ဟံၣ်ကဖၢလၢသး” “Tiger with Pride” တၢ်ပနီၣ် ဖဲအဝဲသ့ၣ် မ့ၢ်ဟံၣ်ဖိၣ်
မၤသကိးတၢ်လၢ တၢ်ဟူးတၢ်ဂဲၤသၢခါ မ့တမ့ၢ် အါန့ၣ်သၢခါအပူၤ ဖဲကွီုထီၣ်အဆၢကတီၢ် န့ၣ်လီၤ.

ပုၤကွီုဖိ မ့ၢ်ဟံၣ်ဖိၣ်မၤသကိးတၢ်လၢ တၢ်ဟူးတၢ်ဂဲၤယဲၤခါ မ့တမ့ၢ် အါန့ၣ်ယဲၤခါအပူၤ ဖဲကွီုထီၣ်တနံၣ်အတီၢ်ပူၤ, ကဘၣ်တၢ်ဟ့ၣ်အီၤ
လၢ “ဆၣ်” “Star” တၢ်ပနီၣ် လၢတၢ်ဟ့ၣ်လၢဟ့ၣ်ကပီၤ အခၢၣ်စးအဂီၢ် န့ၣ်လီၤ.

တၢ်ဂဲၤကလံာ်ဒီး တၢ်ရူလိာ်မုာ်လိာ်သး တၢ်ဟူးတၢ်ဂဲၤအဂၤတဖၣ်

မ့တမ့ၢ်ဘၣ်လၢ တၢ်ကွဲးဘိးဘုၣ်သ့ၣ်ညါတၢ်ဘၣ်န့ၣ်, တၢ်ရူလိာ်မုာ်လိာ်သးအမူး ဘၣ်တၢ်မၤအီၤဖဲ ဟါခီ ဂူးဝၢနၢ်ရံၣ် တုၤ ဟါ
ခီ ၉:၀၀နၢ်ရံၣ် န့ၣ်လီၤ. တုၤမ့ၢ်တၢ်ဟ့ၣ်အပူၤဝံၤလံာ်ဒီးလဲၤန့ၣ်လီၤဆူ တၢ်ဟူးတၢ်ဂဲၤအပူၤဝံၤလံာ်န့ၣ်, ပုၤကွီုဖိတဖၣ် တၢ်တဟ့ၣ်အ
ခွဲးလၢ အကဟးထီၣ်ဆူ တၢ်ချၢဘၣ်. ပုၤကွီုဖိ မ့ၢ်ဟးထီၣ်ဆူတၢ်ချၢ တချူးတၢ်ရဲၣ်တၢ်ကျဲၤဝံၤန့ၣ်, တၢ်တဟ့ၣ်အဝဲသ့ၣ်အခွဲးလၢ
အကဟးကဒါက့ၤဘၣ် န့ၣ်လီၤ. ဟူရိၣ်တီၤခၢၣ်သးကွီု တၢ်ရူလိာ်မုာ်လိာ်အမူး မ့ၢ်ဒၣ်လၢ ပုၤကွီုဖိလၢ အမၤလိတဖၣ် ဟူရိၣ်တီၤ
ခၢၣ်သးကွီုအဂီၢ်ခီၤ န့ၣ်လီၤ. ပုၤကွီုဖိဟံၣ်ကိးပုၤတမ့ၢ် လၢဝုၢ်အဂၤ, ကွီုအဂၤ, မ့တမ့ၢ် တီၤအဂၤ တသ့ဘၣ်. ပုၤမုာ်သးမၤကလိစၢၤ
တၢ် ဒီးမိာ်ပာ်တဖၣ် ထီၣ်ဘိ ဘၣ်တၢ်ကွဲးမုာ်အီၤလၢ အကဟးမၤစၢၤ အံးထွဲကွၢ်ထွဲတဖၣ် မူးအဆၢကတီၢ် န့ၣ်လီၤ. တၢ်ကီတၢ်ခဲမ့ၢ်အိၣ်
ဒီး နဖိတမံၤမံၤန့ၣ်, နကဘၣ်တၢ်ဆဲးကျိးနၢ် ဒီး ဒုးသ့ၣ်ညါနၢ် လၢတၢ်ကီတၢ်ခဲ သ့ၣ်တဖၣ် န့ၣ်လီၤ. တၢ်ကူတၢ်ကၤ မ့ၢ်ဆ့ၣ်မုာ်ဂီၤ
တဖၣ်ဘၣ်တၢ်ဟ့ၣ်ဂံၢ်ဟ့ၣ်ဘါအီၤလၢ တၢ်ရူလိာ်မုာ်လိာ်မူးအဆၢကတီၢ် န့ၣ်လီၤ. ကွီုတၢ်ကူတၢ်ကၤတၢ်သိၣ်တၢ်သီ ကဘၣ်တၢ်လူၤ
ပိာ်မၤထွဲအီၤ န့ၣ်လီၤ.

ကမျၢၢ်တၢ်ကစီၣ်အလီၢ်

ကမျၢၢ်တၢ်ကစီၣ်အလီၢ်, လံာ်ရိၤဒီး ကဟ့ၣ်လီၤတၢ်ဖိတၢ်လံာ် လၢတၢ်မၤလိအဂီၢ်, တၢ်ယုထံၣ်သ့ၣ်ညါမၤလိတၢ်, ဒီး လံာ်တၢ်ယဲၤမ့ၢ်
နၢ်သ့ၣ်တဖၣ် လၢဟူရိၣ်တီၤခၢၣ်သးကွီုဖိအဂီၢ်, ပုၤမၤတၢ်ဖိအဂီၢ်, ဒီး မိာ်ပာ်သ့ၣ်တဖၣ်အဂီၢ် န့ၣ်လီၤ. နမ့ၢ်အဲၣ်ဒီးသုလံာ်ရိၤဒီးအ
တၢ်ဖိတၢ်လံာ်သ့ၣ်တဖၣ်အံၤ လၢလံာ်ရိၤဒီးအချၢန့ၣ် နကဘၣ်လဲၤကွဲးစဲလီၤနမံၤ ဒီး နကဘၣ်ဟဲက့ၤဆုၤကဒါက့ၤအီၤ ဒ်တၢ်ဟံၣ်ပ
နီၣ်န့ၣ်နၢ် တၢ်ဆၢကတီၢ်အိၣ်ဝဲအသိး န့ၣ်လီၤ. တၢ်ဖိတၢ်လံာ်လၢ တၢ်ဟဲဆုၤက့ၤအီၤဖဲခံၣ်သ့ၣ်တဖၣ် တၢ်ကဘၣ်ဟ့ၣ်စုအိၣ်လိး
\$၀.၀၅ တနံၤစုာ်စုာ်န့ၣ်လီၤ. ပုၤကွီုဖိတဖၣ်တၢ်ကဟ့ၣ်အါထီၣ်အီၤအခွဲး သၢသိန့ၣ်လီၤ. စုအိၣ်လိး, မ့တမ့ၢ် လံာ်လၢတၢ်တဟ့ၣ်ဆုၤ
ကဒါက့ၤအီၤသ့ၣ်တဖၣ် မ့ၢ်အါတလၢကွဲးအခါန့ၣ် ကကဲထီၣ်တၢ်တခါလၢ အမၤယံးထီၣ် မ့တမ့ၢ် မၤလီၤမၢ်ကွဲး တၢ်သုလံာ်ရိၤဒီး
အတၢ်ခွဲးတၢ်ယၢ် န့ၣ်လီၤ. ပုၤကွီုဖိမၤန့ၣ်အလံာ်ရိၤဒီးတၢ်ကွဲးနီၣ်ကွဲးယါတၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤလၢ ပုၤယဲၤသန့အဖိခိၣ်သ့ၣ်န့ၣ်လီၤ. ပုၤကွီုဖိ
လၢ အသရၣ်တဟ့ၣ်အီၤအခွဲးတဖၣ်န့ၣ်, တၢ်တဟ့ၣ်အီၤအခွဲးလၢ အဟဲန့ၣ်လံာ်ရိၤဒီးအပူၤဘၣ် န့ၣ်လီၤ. ပုၤကွီုဖိ ဟဲဟးကလိ
မ့တမ့ၢ် ဟဲဟးယဲၤယီၤလၢ လံာ်ကွီုအလံာ်ရိၤဒီးအပူၤန့ၣ် တၢ်တဟ့ၣ် အီၤအခွဲးဘၣ် န့ၣ်လီၤ. ဟူရိၣ်တီၤခၢၣ်သးကွီုလံာ်ရိၤဒီးအလိ
တဲစိနီၣ်ဂံၢ်မ့ၢ်ဝဲ ၃၅၃-၆၉၁၆ လီတဲစိပဒု ၈၉၀၃န့ၣ်လီၤ. ပုၤကွီုဖိဒီးမိာ်ပာ်တဖၣ် တၢ်တူၢ်လိာ်မုာ်အီၤလၢ အကကိးသံကွၢ်တၢ်ထီဘိ
န့ၣ်လီၤ.

တၢ်ဟ့ၣ်ကူၣ်ဟ့ၣ်ဖး

တၢ်ဟ့ၣ်ကူၣ်ဟ့ၣ်ဖး ဒီး တၢ်န့ၣ်ကျဲ တၢ်ဖံးတၢ်မၤ အိၣ်လၢပုၤကိၣ်ဖိကိးဂၤဒဲးအဂီၢ် ဖဲတီၤခၢၣ်သးကိၣ်အံၤ န့ၣ်လီၤ. တၢ်ဖံးတၢ် မၤအဝဲအံၤ ဟံၣ်ယုၣ်ဒီး တၢ်မၤစၢၤ ပုၤနီၣ်တဂၤ ဒီး ဟံၣ်ဖိဃိဖိ အတၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤသ့ၣ်တဖၣ်, တၢ်လုၢ်အိၣ်နီၣ်ခိသးသမူတၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤသ့ၣ်တဖၣ်, တၢ်တီၢ်ကျဲၤလၢကိၣ်အဂီၢ်ဒီးတၢ်ဆဲးလီၤမံၤ, ကဂ့ၢ်တၢ်န့ၣ်ကျဲ, ဒီး တၢ်မၤလိတၢ်ရဲၣ်လီၤကျဲၤလီၤ သ့ၣ်တဖၣ် န့ၣ်လီၤ. ပုၤကိၣ်ဖိ ဒီး မိၢ်ပၢ်တဖၣ် ဘၣ်တၢ်တူၢ်လိာ်မုၢ်အိၣ်လၢ အကဆဲးကျိး ကိၣ်အပုၤဟ့ၣ်ကူၣ်တၢ်အဝဲၤဒၤ လၢက တၢ်ပိာ်ထဲသကိး တၢ်သံကွၢ်သံဒီးသ့ၣ်တဖၣ် မ့တမ့ၢ် တၢ်ဘၣ်ယိာ်ဘၣ်ဘီသ့ၣ်တဖၣ် န့ၣ်လီၤ. နမ့ၢ်အဲၣ်ဒီး ကတီၢ်တၢ်ဒီး ပုၤဟ့ၣ်ကူၣ်တၢ်န့ၣ်, သံကွၢ်လၢနသရၣ် လၢကဟ့ၣ်နၤ တၢ်ပျဲအဂီၢ် တက့ၢ်. နမိၢ်နပၢ် မ့ၢ်အဲၣ်ဒီးကတီၢ်သကိးတၢ်ဒီး ကိၣ်အ ပုၤဟ့ၣ်ကူၣ်တၢ်န့ၣ်, မၤအဝဲသ့ၣ်ကိး ၃၅၃-၆၉၀၅ မ့တမ့ၢ် heather.sieh@k12.sd.us တက့ၢ်.

ကိၣ်တၢ်အိၣ်န့ၣ်ဂံၢ်န့ၣ်ဘါ

နမ့ၢ်အိၣ်ဒီး တၢ်အိၣ်လၢ နလိာ်ဘၣ်လီၤဆိအိၣ် တမံၤမံၤန့ၣ်, ဝံသးစူၤ မၤနမိၢ်နပၢ် ကိးဆဲးကျိး ပုၤပၤဆုၤရဲၣ်ကျဲၤတၢ် မ့တ မ့ၢ် တၢ်အိၣ်န့ၣ်ဂံၢ်န့ၣ်ဘါ အဝဲၤဒၤ ဒီးအဝဲသ့ၣ် ကမၤစၢၤနၤဘၣ်ယး တၢ်လၢနလိာ်ဘၣ်အိၣ် သ့ၣ်တဖၣ်အံၤ န့ၣ်လီၤ. ဝံသးစူၤ ဆဲးကျိး ဘၣ် သရၣ်မုၢ်.ခါရၣ်ထိးဖိခဲၣ် ဖဲၣ်ၣ်ၣ်-၆၉၀၉ မ့တမ့ၢ် ဖဲ carol.tompkins@k12.sd.us. တက့ၢ်.

တၢ်အိၣ်ကလီၤ ဒီးတၢ်မၤစၢၤလီၤတၢ်အိၣ်အပူၤအလံာ်က့ ကဘၣ်တၢ်ဆုၤလီၤအိၣ်ဆူဟံၣ် ဖဲကိၣ်ထီၣ်အခိၣ်ထံးကတၢ်တသီ ကိးန့ၣ်ဒဲးန့ၣ်လီၤ. ကိးန့ၣ်ဒဲး ကိၣ်မိၢ်ပၢ်တဖၣ် ကဘၣ်မၤပုၤလီၤ လံာ်အဝဲအံၤ န့ၣ်လီၤ. လံာ်အဝဲအံၤ ဘၣ်တၢ်မၤပုၤလီၤ အိၣ် ဖဲကိၣ်ထီၣ်အဆၢကတီၢ်သ့ၣ်စ့ၢ်ကိး န့ၣ်လီၤ.

ပသုဝဲ တၢ်ပုၤတၢ်ဆါ အတၢ်ကွဲးနီၣ်ကွဲးယါ အကျိၤအကျဲ လၢပကမၤနီၣ်မၤယါဝဲ တၢ်အိၣ်တၢ်အိၣ်အဂ့ၢ်အကျိၤ သ့ၣ်တဖၣ် န့ၣ်လီၤ. မိၢ်ပၢ်တဖၣ် ကြးဟံၣ်န့ၣ်စုလၢ အဖိအတၢ်အိၣ်အပူၤအဂီၢ် ဒ်သိးစုကအိၣ်ထီၣ်တီၢ် လၢအတၢ်အိၣ်အပူၤအဂီၢ် န့ၣ်လီၤ. နမၤကိၣ်တၢ်အိၣ်အပူၤဘၣ်မူဘၣ်ဒါ မၤစၢၤနၤလၢ နထၢန့ၣ် နဖိအစုလၢ တၢ်အိၣ်အဂီၢ် သ့ဝဲ မ့တမ့ၢ် နထၢန့ၣ်အိၣ်လၢနနီၣ်ကစၢ် လၢခိၣ်ဗျူထၢၣ်ပုၢ်ယဲၤသန့အပူၤဖဲ myschoolbucks.com သ့စ့ၢ်ကိး န့ၣ်လီၤ. စုလၢအအိၣ်လီၤတၢ် လၢနဖိအတၢ်အိၣ်အဂီၢ်သ့ၣ်တဖၣ် တၢ်ကစိာ်ခိအိၣ်ဆူညါတန့ၣ် လၢနဖိအတၢ်အိၣ်အဂီၢ် န့ၣ်လီၤ. ပုၤကိၣ်ဖိဖဲတီၤခၢၣ်သးကိၣ်တဖၣ် ကသ့ဝဲနီၣ်ကစၢ် နီၣ်ဂံၢ်ခူသ့ၣ် ၄ဖျၢၣ် လၢကပူၤအိၣ်တၢ်အိၣ် မ့တမ့ၢ် တၢ်အိၣ်တံၤသးသ့ၣ်တဖၣ် အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. ပုၤကိၣ်ဖိမ့ၢ်လဲၤဟံးန့ၣ် အါထီၣ်အိၣ်တၢ်အိၣ် ပတယုအဝဲသ့ၣ်အပူၤဘၣ်. ပုၤကိၣ်ဖိ ထုးထီၣ်အစုလၢ အအိၣ်လၢ အကိၣ်တၢ်အိၣ်အပူၤ တသ့ဘၣ်.

တၢ်ဒုးသ့ၣ်နီၣ်ထီၣ်မ့ၢ်ဒ်အံၤလီၤ..ဖဲတီၤခၢၣ်သးကိၣ် မုၢ်ထူၣ်ခါ တၢ်အိၣ်အဆၢကတီၢ် တၢ်တပျဲဟးထီၣ်ပုၤကိၣ်ဖိ ဆူတၢ်ချၢဘၣ်. ပုၤကိၣ်ဖိမ့ၢ်အဲၣ်ဒီး ဟးထီၣ်တၢ်ချၢ ဖဲမုၢ်ထူၣ်တၢ်အိၣ်အဆၢကတီၢ်န့ၣ်, ကဘၣ်ဟံၣ်ယုၣ်ဒီးအမိၢ်အပၢ် န့ၣ်လီၤ. မိၢ်ပၢ်တဖၣ် တၢ်ဟ့ၣ်ဂံၢ်ဟ့ၣ်ဘါအိၣ်လၢ အကဟဲအိၣ်သကိးတၢ်အိၣ်ဒီး အဖိလၢကိၣ် န့ၣ်လီၤ.

အၢ်စံၣ်ယုၢ်အတၢ်စိတၢ်ကမီၤ(Power of ICU) ဟူၣ်တၢ်ခၢၣ်သးကွီ

အၢ်စံၣ်ယုၢ်အခိပညိၣ်မ့ၢ်ဝဲ တၢ်မနုၤလဲၣ်.အၢ်စံၣ်ယုၢ်အခိပညိၣ်မ့ၢ်ဝဲ တၢ်ထဲးဂံၢ်ထဲးဘၢ တၢ်ကဟုကယၢ်တၢ်တခါလၢ အလီၤကံၤဒ် တၢ်ဆါဟံၣ်အသိး န့ၣ်လီၤ.အၢ်စံၣ်ယုၢ်မ့ၢ်ဝဲ တၢ်တိၤစၢၤမၤစၢၤ တၢ်ဖံးလိမၤဒီး အကျိၤအကျဲ လၢပုၤကွီဖိအဂီၢ် ဒီး မ့ၢ်ဝဲ တၢ်ဆဲးကျိးအ ပိးအလီၤတခါ လၢကွီသရၣ်ဒီး မိၢ်ပၢ်အဂီၢ် န့ၣ်လီၤ. အဲၤအံၤမ့ၢ် ကွီအခိၣ်ဖျါထၢထၢဖိၣ်တၢ်ဂ့ၢ်တခါ လၢအသမံသမိးကွၢ်ဝဲ လံာ် လဲၣ်လၢကွီသရၣ်ဟ့ၣ်လီၤအီၤ လၢအတဘၣ်တၢ်မၤဝဲအီၤ သ့ၣ်တဖၣ် န့ၣ်လီၤ. အၢ်စံၣ်ယုၢ် အတၢ်ပညိၣ်အဂီၢ်ထံးမ့ၢ်ဝဲ ပုၤကွီဖိ သ့ၣ်တဖၣ် ကဟံးန့ၣ်မူဒါ ခိဖျါ မၤဝဲလံာ်လၢ တၢ်ဟ့ၣ်လီၤအီၤသ့ၣ်တဖၣ် န့ၣ်လီၤ. ပုၤကွီဖိတဖၣ် ကမၤလိန့ၣ်ဝဲချ့ချ့ ဝဲအမ့ၢ်တ မၤဝဲ လံာ်လၢကွီသရၣ်ဟ့ၣ်လီၤအီၤတခါခါ မ့ၢ်တမ့ၢ် လံာ်လၢအမၤဝဲတဖၣ် အမးတဂ့ၢ်, အလံာ်မးပတီၢ်တဂ့ၢ် ဒီး လိာ်ဘၣ်အါထီၣ် တၢ်သးစၢ်ဆါ အခါန့ၣ်လီၤ.

ပုၤကွီဖိလၢ အမၤအမူအဒါမ့ၢ်တဝဲ မ့ၢ်တမ့ၢ် အလံာ်အမးသ့ၣ်တဖၣ်မ့ၢ်လီၤအါတလၢန့ၣ် တၢ်ကပၢန့ၣ်အမံၤလၢအၢ်စံၣ်ယုၢ်အပူၤ ဒ်သိးကွီအပူၤ မၤတၢ်ဖိကိးဂၤဒီး ထံၣ်ကသ့အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.ပုၤကွီဖိတဖၣ် ကဘၣ်တၢ်သံကွၢ်အီၤလၢကွီအပူၤမၤတၢ်ဖိ လၢတၢ်သံကွၢ်တဖၣ်ဒ်အမ့ၢ် “နကမၢ်ထီၣ်မတၢ်လဲၣ်” “နကမၢ်ထီၣ်လၢမနုၤလဲၣ်” “နလိာ်ဘၣ်တၢ်မနုၤလဲၣ်” “ယမၤစၢၤနၢၤကသ့ဒ်လဲၣ်” တဖၣ်န့ၣ် လီၤ.ကွီသရၣ် ကသိၣ်လိကဒါက့ၤ ပုၤကွီဖိအသိတဘျီ ဒီးမၤစၢၤက့ၤပုၤကွီဖိ ဒ်သိးပုၤကွီဖိမၤအတၢ်ဖံးတၢ်မၤ ကဝဲအဂီၢ်..တချုးကွီစးထီၣ်,ဖဲမ့ၢ်ထုၣ်တၢ်အိၣ်အဆၢကတီၢ်,တၢ်ဆါကတီၢ်လၢအလီၤဟီၤအခါ,ဖဲဟါခိကွီပျါဝဲအလီၤခံ,မ့ၢ်တမ့ၢ်မ့ၢ်ယုၢ်န့ၣ်ဒီးန့ၣ်သဘျီအခါ သ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်ကထုးထီၣ်ကွၢ်ပုၤကွီဖိအမံၤ လၢအၢ်စံၣ်ယုၢ်အပူၤ ဝဲပုၤကွီဖိမၤဝဲက့ၤအလံာ်အလံာ်သ့ၣ်တဖၣ် ဒီးနၢၤပၤက့ၤတၢ်သိၣ်လိအကျိၤအကျဲ သ့ၣ်တဖၣ်ဂ့ၢ်ဂ့ၢ် အခါန့ၣ်လီၤ.

မ့ၢ်တၢ်အကါဒိၣ်လၢမိၢ်ပၢ်,ကွီသရၣ်,ဒီးပုၤပၤဆုၤရဲၣ်ကျဲၤတၢ်သ့ၣ်တဖၣ် ကမၤသကိးတၢ် လၢတၢ်သးတဖျၢၣ်သိးမၤပျါထီၣ်တၢ်ကစီၣ်လၢအမ့ၢ် “ပုၤကွီဖိကိးဂၤဒီးကမၤဝဲမူဒါလၢအလီၤဘၣ်အီၤသ့ၣ်တဖၣ်ဒီးအိၣ်ဒီးကံၢ်စီၤလၢပုၤ လၢအကမၤဝဲအတၢ်ဖံးတၢ်မၤ” သ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ.

နဖိအမံၤ မ့ၢ်ဘၣ်တၢ်ပၢန့ၣ်အီၤလၢ အၢ်စံၣ်ယုၢ်အပူၤန့ၣ်,

- နကဒီးန့ၣ်လံာ်တၢ်ကွဲး ဒီးမ့ၢ်တမ့ၢ် လိပရၢတဘျီယိ လၢအထဲဘၣ်နၢၤလၢ နဖိတမၤဝဲအလံာ်ဘၣ် န့ၣ်လီၤ.
- နဖိကဘၣ်တဲသကိးတၢ်ဒီးအသရၣ် လၢအကမၤဝဲက့ၤ လံာ်လၢအတမၤဝဲဝဲသ့ၣ်တဖၣ် န့ၣ်လီၤ. လၢလံာ်အံၤ မ့ၢ်တၢ်ဆါကတီၢ်လၢ ပုၤကွီဖိကိးဂၤဒီး ယုၢ်ထဲသ့ၣ်န့ၣ်လီၤ.
  - ✓ ဂီၤခိအၢ်စံၣ်ယုၢ် (မ့ၢ်တနံၤ-မ့ၢ်ယံၢ်နံၤ) ဂီၤခိ ဂူးၣ်ဝဲ တုၤ ၈:၁၅
  - ✓ ဟါခိကွီပျါဝဲအလီၤခံ (မ့ၢ်တနံၤ, မ့ၢ်ခံနံၤ, ဒီး မ့ၢ်လွံၣ်နံၤ) ဟါခိ ဂူးၣ်ဝဲ တုၤ ၃:၅၅ (ကွီအသိလ့ၣ်ဘၢဒီးအိၣ်)
  - ✓ မ့ၢ်ထုၣ်ခါတၢ်အိၣ်အဆၢကတီၢ်အၢ်စံၣ်ယုၢ်(မ့ၢ်တနံၤ-မ့ၢ်ယံၢ်နံၤ)ဒီးတၢ်မၤဘၣ်လိာ်ဖိးဒုက့ၤတၢ်အတီၢ်(မ့ၢ်တနံၤ-မ့ၢ်ယံၢ်နံၤ)

တၢ်တိၤစၢၤမၤစၢၤ အတၢ်ဆါကတီၢ်လၢအဂၤတဖၣ် ဘၣ်သ့ၣ်သ့ၣ် တၢ်မၤအီၤဖဲ မ့ၢ်ယုၢ်န့ၣ်, ကွီအနံၤသဘျီအဆၢကတီၢ်,ဒီး ဖဲတၢ်တိၢ်ကျဲၤလီၤဆိအဆၢကတီၢ် “မၤတၢ်သတူၢ်ကလံာ်” အမ့ၢ်နံၤ သ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ.

- နဖိအမံၤ ကဘၣ်တၢ်ထုးထီၣ်ကွၢ်အီၤ လၢအၢ်စံၣ်ယုၢ် တၢ်ကွဲးနီၣ်အပူၤ ဝဲအမ့ၢ်မၤဝဲက့ၤ အလံာ်လၢတၢ်ဟ့ၣ်လီၤအီၤတဖၣ် ဂ့ၤဂ့ၤဝဲ အလီၤခံ န့ၣ်လီၤ.
- လံာ်အမးလၢခံကတၢ်တဖၣ် ကဘၣ်တၢ်ဂံၢ်အီၤဖဲ တၢ်မၤလိကတီၢ်ဝဲအလီၤခံ ခံနွံ ဒီး လံာ်လၢတၢ်တမၤဝဲအီၤ ဝဲဆါကတီၢ်ဝဲအံၤအခါ တဖၣ် ကဘၣ်တၢ်ပၢန့ၣ်အီၤလၢ တၢ်တမၤဝဲအီၤ ဒီးတၢ်တဟံးန့ၣ်အမးဘၣ် န့ၣ်လီၤ.
- ပုၤကွီဖိလၢ အဂဲၤလိာ်ကွဲးလၢ ကွီတၢ်ဂဲၤလိာ်ကွဲးအပူၤတဖၣ် တဘၣ်တၢ်ဟ့ၣ်အီၤအခွဲးလၢ အကလဲၤဂဲၤလိာ်ကွဲး ဝဲ အဲၤသ့ၣ် အမံၤမ့ၢ်အိၣ်ကွဲးအသးလၢ အၢ်စံၣ်ယုၢ်တၢ်ကွဲးနီၣ်အပူၤ ခိဖျါ တမၤဝဲလံာ်လၢတၢ်ဟ့ၣ်လီၤအီၤ အိၣ်ဝဲခံခါ မ့ၢ်တမ့ၢ် အါန့ၣ်ခံခါ လၢ၂၄နံၤရံၣ်အတီၢ်ပူၤ တချုးတၢ်ဂဲၤလိာ်ကွဲးစးထီၣ် မ့ၢ်တမ့ၢ် လံာ်လၢအတမၤဝဲဝဲ လၢအအိၣ်လၢ အၢ်စံၣ်ယုၢ်တၢ်ကွဲးနီၣ်အပူၤ အိၣ်လံာ် ခံခါမ့ၢ်တမ့ၢ်အါန့ၣ်ခံခါ အါန့ၣ် ခံသိအတီၢ်ပူၤ တဖၣ်န့ၣ်လီၤ.

ပသးအိၣ်မၤစၢၤဘၣ်နဖိ လၢအမၤလိတၢ်ဖဲတီၤခၢၣ်သးကွီသ့ၣ်တဖၣ် အတၢ်ကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ ဒ်သိးအကသ့ အိၣ်ကတဲာ်ကတီၢ်အသး လၢ တီၤထီၣ်ကွီအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. ပသ့ၣ်ညါလၢ ပမ့ၢ်မၤသကိးတၢ်ယုၢ်ယုၢ်န့ၣ် ပကလဲၤတုၤဆူပတၢ်ပညိၣ်အလီၤ န့ၣ်လီၤ.

နမ့ၢ်အိၣ်ဒီး သ့ၣ်ညါအါထီၣ်တၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤန့ၣ် ဆဲးကျိးဘၣ်တီၤခၢၣ်သးကွီအဝဲၤဒီးဖဲ ၃၅၃-၆၉၀၀ တက့ၢ်.

တၢ်ဂ့ၢ်ပိၢ်ထွဲ ခ

ဟူရိၣ်တၢ်ခၢၣ်သးကို ဘးၣ် အါဖဲးတၢ်သိၣ်တၢ်သီ

ဟူရိၣ်ကီၢ်ရၢၣ်လိၢ်ကဝီၤကို ပၢ်ကဖၢလၢအသးလၢ အဖုးသ့ဘၣ်ပှၤယိးတၢ်ကိုဖိလၢ အမၤလိတၢ်ဖဲ ဟူရိၣ်တၢ်ခၢၣ်သးကိုလၢအါဖဲး လၢအကသ့ဘၣ်ဝဲဖဲ ကိုတၢ်သ့ၣ်ထီၣ်အပူၤအယိ န့ၣ်လီၤ. ပမၤလိတၢ်ဒ်သိး ပှၤယိးတၢ်ကိုဖိခဲလၢၣ် ကအိၣ်ဒီး တၢ်မၤလိအပိးအ လီလၢအဂ့ၢ် ဒ်သိး အကမၤလၢပဲၤဘၣ် အတၢ်ကူဘၣ်ကူၣ်သ့တၢ်လိၢ်ဘၣ်, အတၢ်ရၢလိၢ်မ့ၢ်လိၢ်တၢ်လိၢ်ဘၣ်, အတၢ်သ့ၣ်ဟူးသးဂဲၤ တၢ်လိၢ်ဘၣ်, အနီၢ်ခိလိၢ်တၢ်လိၢ်ဘၣ် ဖဲကိုထီၣ်အဆၢကတီၢ် န့ၣ်လီၤ.

တၢ်ထံၣ်စိ

ပထံၣ်စိဝဲဒၣ်လၢ ဘးၣ် အါဖဲးတၢ်ဖဲးလိမၤဒီးအံၤ မ့ၢ်တၢ်လၢအမၤဆူၣ်ထီၣ်ပှၤကိုဖိအသး ဒီးမၤန့ၣ်ပှၤကိုဖိအသး လၢတၢ်ဖဲးလိမၤဒီး အပူၤ န့ၣ်လီၤ.

တၢ်မၤလိအတၢ်ပညိၣ်ကွၢ်စိတဖၣ်

ကမၤဒိၣ်ထီၣ်ထီၣ် တၢ်သိၣ်လိဒီးတၢ်မၤလိခိဖျိ...

- တၢ်ကဲထီၣ်ပှၤလၢအသ့သ့ဖဲဖိကဟၣ်,
- တၢ်မၤယုၣ်မၤသကိးတၢ်,
- တၢ်သ့ဖုးအိၣ်ထီၣ်တၢ်အသိ,
- တၢ်ဘျါရဲတၢ်ဂ့ၢ်ကီၢ်ဒီး
- တၢ်သ့နီၤဖးတၢ်လၢအလိၤဆိလိၢ်အသး န့ၣ်လီၤ.

တၢ်န့ၣ်ကျဲ, တၢ်ဖဲးတၢ်မၤအကျိၤအကွၢ်, ဒီးတၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤ လၢလံာ်ဝဲအံၤအပူၤသ့ၣ်တဖၣ် ဘၣ်တၢ်ပၢ်ဖိၣ် အါထီၣ်န့ၣ်အီၤဆူတၢ်ပံး န့ၣ်မူဒါလၢ တၢ်သ့ဟူရိၣ်တၢ်ခၢၣ်သးကိုအတၢ်ပိးတၢ်လိ အတၢ်သိၣ်တၢ်သီသန့အပူၤ ဒီးတၢ်သ့အ့ထၢၣ်နဲး အတၢ် သိၣ်တၢ်သီသန့ အပူၤ န့ၣ်လီၤ. ဘၣ်သ့ၣ်သ့ၣ် ကိုသရၣ်ကပၢ်လိၤအါထီၣ်စ့ၢ်ကိး တၢ်သိၣ်တၢ်သီအဂၤတနီၤ လၢအလိၢ်ဘၣ်ဝဲလၢတၢ်ကသ့အါဖဲး လၢတၢ်မၤလိတၢ်ပူၤ န့ၣ်လီၤ.

တၢ်ပလီၢ်ပဒီၣ်ဆိသးဒီးတၢ်သိၣ်တၢ်သီအကလုာ်ကလုာ်လၢတၢ်သူအါဖဲးအဂီၢ်

- ၁. အါဖဲးမ့ၢ်ဝဲ ကိုအတၢ်ပိးတၢ်လီ လၢအဘၣ်တၢ်ဟ့ၣ်န့ၣ်အခွဲးလၢ နကသူအီၤအဂီၢ် န့ၣ်လီၤ.
- ၂. ပုၤကိုဖိ ကဘၣ်ဟံးန့ၣ်မူဒါလၢ အကဘၣ်ကတဲာ်ကတီၤအအါဖဲး ဒ်သိးအကမၤတၢ်ဂ့ၤဂ့ၤအဂီၢ် န့ၣ်လီၤ.
- ၃. အါဖဲးမ့ၢ်ဟးဂီၤတမံၤမံၤန့ၣ် တၢ်ကြၢးဆဲးကျိး ကိုခိၣ်တဘျီယီ န့ၣ်လီၤ.
- ၄. သူတၢ်ကံညၣ်ထဲလၢအကပုၣ် လၢတၢ်ကထွါပျီအါဖဲးအမဲၣ်သ့ၣ်, သူတၢ်မၤကဆိအဂုၢ်အဂၤ တသ့ဘၣ်.
- ၅. ပုၤကိုဖိ ကွဲးဘၣ်အါ မ့တမ့ၢ် ကျးလီၤတၢ်လၢ အအါဖဲးအလီၤ တသ့နီတမံၤဘၣ်.
- ၆. မ့တမ့ၢ်လၢကိုသရၣ်ဟ့ၣ်အခွဲးဘၣ်န့ၣ်, ပုၤကိုဖိကဘၣ် ပံးသံယၣ်အအါဖဲးအလုာ် ထီဘိန့ၣ်လီၤ. ကနၢ်ဒၤတဖၣ် ဘၣ်တၢ် သူအီၤသ့ ဖဲကိုသရၣ်မ့ၢ်ဟ့ၣ်အခွဲးအခါ န့ၣ်လီၤ.
- ၇. ကနၢ်တၢ်သးဝံၣ် သ့ဒၣ်ဖဲ ကိုသရၣ်မ့ၢ်ဟ့ၣ်အခွဲးအခါ န့ၣ်လီၤ.
- ၈. မ့တမ့ၢ်ဘၣ်လၢ ကိုသရၣ်ဟ့ၣ်အခွဲးဘၣ်န့ၣ်, ပုၤကိုဖိဂၤလီၢ်ကွဲး တၢ်ဂၤလီၢ်ကွဲး လၢအါဖဲးအပူၤတသ့ဘၣ်.
- ၉. မ့တမ့ၢ်လၢ အဘၣ်ထွဲဒီး တၢ်သိၣ်လိအကျိၤအကျဲဘၣ်န့ၣ်, ပုၤကိုဖိဒိတၢ်ဂီၤသံ, တၢ်ဂီၤမူ, လၢအါဖဲးအပူၤတသ့ဘၣ်.
- ၁၀. ပုၤကိုဖိတဖၣ် ဖဲကိုထီၣ်အဆၢကတီၢ် တဘၣ်သူကမျၢၢ်တၢ်ကစီၣ်အကျိၤအကျဲဘၣ် န့ၣ်လီၤ.
- ၁၁. ပုၤကိုဖိ တဘၣ်ဟံးအအါဖဲးလၢ တၢ်ဟးလီၢ်အပူၤ မ့တမ့ၢ် အစိၤထးဆိထုၣ်အပူၤ ဘၣ်န့ၣ်လီၤ.
- ၁၂. တၢ်ကဘၣ်သူ တၢ်ဂီၤဖျါလၢလီၢ်ခံ(background)ဒီးစခိၣ်ဖျါ(screensavers)လၢအကြၢးဝဲဘၣ်ဝဲတဖၣ် န့ၣ်လီၤ. တၢ်အဒိလၢ တၢ်တဘၣ်သူတၢ်ဂီၤဖျါလၢလီၢ်ခံန့ၣ် ဟံးယုာ်ဒီး တၢ်လၢအဘၣ်ထွဲဒီး တၢ်စုကဝဲပိးလီၤ.တၢ်ဂီၤ ဘၣ်ဆ့, ကျိၣ်လၢအတကြၢးတဘၣ်, သံးဇိၤကံဇိၤ, တၢ်မူတၢ်ဘျိး, ပုၤအၢပုၤသီတၢ်ဖိတၢ်လံၤအက့ၢ်အဂီၤ,ဒီးအဂုၢ်အဂၤသ့ၣ်တဖၣ်
- ၁၃. ကိုသရၣ်လၢ အစးထီၣ်မ့ၢ်နံၤ ယုာ်ဒီးအါဖဲးတၢ်ဟူးတၢ်ဂၤ ကဟ့ၣ်လီၤဝဲ တၢ်န့ၣ်ကျဲလီၤတၢ်လီၤဆဲး လၢတၢ်ဟူးတၢ်ဂၤဝဲ အံၤအဂီၢ် န့ၣ်လီၤ.
- ၁၄. ပုၤကိုဖိ ဂၤလီၢ်ကွဲးတၢ်ဂၤလီၢ်ကွဲး မ့တမ့ၢ် ကမျၢၢ်တၢ်ဆဲးကျါဆဲးကျိး လၢကိုထီၣ်အဆၢကတီၢ် တသ့နီတမံၤဘၣ်.
- ၁၅. ကိုသရၣ်ကဘၣ်ထံၣ်ဝဲ ပုၤကိုဖိအအါဖဲးမဲၣ်သ့ၣ် ထီဘိန့ၣ်လီၤ.

တၢ်ဂ့ၤလၢကပိာ်ထီၣ်အခံဖဲတၢ်သူကမၢ်အါဖဲး ဝံၤအလီၢ်ခံတဖၣ်

တၢ်ဟူးတၢ်ဂၤတမံၤဂ့ၤတမံၤဂ့ၤ လၢအမၤတရီတပါကိုအတၢ်ပိးတၢ်လီ တၢ်ဘျၢသန့,တၢ်သူအ့ထၢၣ်နဲးတၢ်ဘျၢသန့,အါဖဲးအတၢ်န့ၣ် ကျဲ မ့တမ့ၢ် ကိုသရၣ်နီၢ်တဂၤတီၤပူၤ တၢ်သူအါဖဲးတၢ်ဘျၢသန့ သ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်,တၢ်ဂ့ၤလၢလၢသ့ၣ်တဖၣ်အံၤကပိာ်ထီၣ်အခံန့ၣ် လီၤ.

- ၁) တၢ်မၤကမၢ် ၁တဘျီ..တၢ်ကဟံးန့ၣ်ကွံာ်အအါဖဲး - ထးခိၣ်အတၢ်ဟ့ၣ်ပလီၢ် အိၣ်ဒီး တၢ်ဂ့ၤပိာ်ထီၣ်အခံ လၢအဘၣ် တၢ်ဆၢတဲာ်အီၤလၢ ပုၤပၤဆုၢတၢ် ဒီး ကိုသရၣ်
- ၂) တၢ်မၤကမၢ် ၂ဘျီတဘျီ..တၢ်ကဟံးန့ၣ်ကွံာ်အအါဖဲး-တၢ်ကတဲာ်ဘၣ်ကိုခိၣ်-တၢ်တြီယၣ်တၢ်အယံာ်အထီ ကဘၣ် တၢ်ဆၢ တဲာ်အီၤလၢ ကိုသရၣ် ဒီး ကိုခိၣ် န့ၣ်လီၤ.
- ၃) တၢ်မၤကမၢ် ၃ဘျီဆူအမဲၣ်ညါ..တၢ်ကဟံးန့ၣ်ကွံာ်အအါဖဲး-တၢ်ကတဲာ်ဘၣ်ကိုခိၣ်-ပုၤကိုဖိ ကဘၣ်ဟံးန့ၣ်မူဒါ ခိဖျိ မၤ ဝံၤက့ၤအလံာ်အလဲၢ်လၢ ကျဲအဂၤတဘိဘိန့ၣ် လီၤ. တၢ်ကကိးထံၣ်လိာ် ပုၤကိုဖိဒီးအမိၢ်အပၢ န့ၣ်လီၤ.

မ့ၢ်လၢအါဖဲးမ့ၢ်ဝဲ ဟူရိၣ်တီၤခၢၣ်သးကို အတၢ်ပိးတၢ်လီသ့ၣ်တဖၣ်အယီ,ကိုအပုၤန့ၣ်စိန့ၣ်ကမီၤ အိၣ်ဒီးတၢ်ခွဲးတၢ်ယာ်လၢအကသ မံသမိးကွဲးဝဲ တၢ်ဂ့ၤတၢ်ကျိၤကိးမံၤဖဲး လၢအအိၣ်လၢအါဖဲးသ့ၣ်တဖၣ်အပူၤ န့ၣ်လီၤ.ကိုအပုၤန့ၣ်စိန့ၣ်ကမီၤ ထးကွံာ်ပုၤကိုဖိအ တၢ်သူအါဖဲး တၢ်ခွဲးတၢ်ယာ်အဝဲအံၤ ဖဲ ပုၤကိုဖိ မ့ၢ်သူကမၢ် မ့တမ့ၢ် မၤတရီတပါဝဲတၢ်ဘျၢသန့သ့ၣ်တဖၣ်အံၤအခါ သ့ဝဲဒၣ်န့ၣ် လီၤ.

တၢ်ဘျီတၢ်က့ၤမ့ၢ်တၢ်တလဲက့ၤနအါဖဲး

ပုၤကိၤဖိကဘၣ်ဟံးန့ၣ်မူဒါ ဖဲအအါဖဲးဟးဂီၤ လၢအဟံးယုၣ်ဒီး,အါဖဲးအမဲၣ်သ့ၣ်သ့ၣ်ဖး,အကုဟးဂီၤ,လၢတၢ်ဘျီတၢ်က့ၤ အီၤတသ့ လၢၤ,ဒီးအဂ့ၢ်အဂၤသ့ၣ်တဖၣ်အခါ န့ၣ်လီၤ. ဒီးသန့ၤထီၣ်အသးလၢ တၢ်ဟးဂီၤအဖိခိၣ် ဒီးတၢ်ဟးဂီၤအံၤကဲထီၣ်အသးသတူၢ်က လၢ,ကဲထီၣ်အသးခိဖျိ မၤတၢ်တဘၣ်လီၤဘၣ်စး မ့တမ့ၢ် ဘၣ်ထွဲဒီး တၢ်ရဲၣ်သဲကတီၤတၢ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ.ဟူရိၣ်တီၤခၢၣ်သးကိၤ က ဆၢတဲာ်ဝဲတၢ်ဘျီတၢ်က့ၤ အတၢ်အတၢ်လၢာ်ဘျီတၢ်လၢာ်စ့ၤအပူၤသ့ၣ်တဖၣ် န့ၣ်လီၤ.တၢ်ဟးဂီၤအံၤ မ့ၢ်ကဲထီၣ်အသးခိဖျိ ပုၤကိၤဖိအိၣ် ဒီး သးလၢအဲၣ်ဒီးမၤဟးဂီၤအအါဖဲး,မၤတရီၤတပါအအါဖဲးန့ၣ်, တၢ်လၢာ်ဘျီတၢ်လၢာ်စ့ၤလၢ တၢ်ကဘျီက့ၤအါဖဲးခဲလၢာ် ပုၤကိၤဖိက ဘၣ်ဟ့ၣ်ဝဲ ပဲၤပဲၤန့ၣ်လီၤ.

တၢ်ဟးဂီၤသတူၢ်ကလၢာ် မ့တမ့ၢ် တၢ်ဘျီတၢ်မၤဂ့ၢ်ထီၣ်က့ၤတၢ် အလီၢ်မ့ၢ်အိၣ်တဖၣ် အဂ့ၢ်အကိၤန့ၣ် တၢ်ကဘၣ်ဆုၤထီၣ် အီၤဆူ ကိၤခိၣ်အအိၣ် န့ၣ်လီၤ.တၢ်ဘျီတၢ်မ့ၢ်ဟ့ၣ်ကွံာ် မ့တမ့ၢ် လီၤမၢ်ဘၣ်ဖုးန့ၣ်, ပုၤကိၤဖိ မ့တမ့ၢ် မိၢ်ပၢ်ကဘၣ်တဲာ်ဘၣ်ပၤကီၢ်တဘျီယီၤ(ကိၤ အပၤကီၢ်ကဘၣ်တၢ်ဒုးသ့ၣ်ညါအီၤ)ဒီးဟဲစိၣ်လံာ်ကွဲးဒိဆူ ကိၤအဝဲၤဒၤးအပူၤ တချုးဟူရိၣ်ကီၢ်ရဲၣ်လီၢ်ကဝီၤကိၤ တလဲၤအါဖဲးလၢ အသိတဖျါၣ်ဒံးဘၣ် န့ၣ်လီၤ.

တၢ်သ့ၣ်ညါ ဒီး တၢ်နာ်ပၢ် ယမူယဒါလၢအလီၤဘၣ်ယၤ တဖၣ်

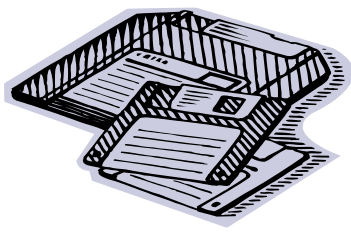
_____ ပုၤကိၤဖိကွဲးလီၤအမံၤ

_____ ပုၤကိၤဖိစဲလီၤအမံၤ

_____ မိၢ်ပၢ်စဲလီၤအမံၤ

_____ မုၢ်နံၤ

_____ မုၢ်နံၤ

ဟူရိၣ်တီၤခၢၣ်သးကိၤ အါဖဲးတၢ်အၢၣ်လီၤအီၤလီၤ ၂၀၂၀-၂၁

လါမ့ၤ ၂၀, ၂၀၂၀ ကမ်းတံာ် အၢၣ်လီၤတူၢ်လီၢ် လါယုၤ, ၂၀၂၀

လၢတၢ်ဘျၢအဖီခိၣ်

တၢ်န့ၣ်န့ၣ်တၢ်သ့-တၢ်ယုးယီၣ်ပးကဲ-တၢ်ဟံးန့ၣ်မူဒါ-တၢ်မၤတၢ်တီတီလီၤလီၤ-တၢ်သ့ၣ်အိၣ်သးအိၣ်တၢ်-ထံဖိကီၢ်ဖိ
လုလၢ်လၢတၢ်ဆၢမုၢ်လၢ်အီၤတဖၣ်

တၢ်န့ၣ်န့ၣ်တၢ်သ့

တီလီၤ..မၤဝံၤမူဒါလၢတၢ်ဟ့ၣ်လီၤန့ၣ်တဖၣ်..တၢ်န့ၣ်န့ၣ်သ့..မၤဒ်နဲတဲလၢနကမၤ..အိၣ်ဒီးတၢ်သးဒုလၢကမၤတၢ်လၢအဘၣ်..သ့ၣ်
ထီၣ်တၢ်မံၤဟူထီၣ်သၢလီၤလၢအဂ့ၢ်..သးတီၤ..ပၢ်ကဲတၢ်စုလီၢ်ခိၣ်ခိၣ်..

တၢ်ဟံးန့ၣ်မူဒါ

မၤထွဲတၢ်သိၣ်ထူ..အိၣ်ဒီးတၢ်ဝံၤသးစူၤ ဒီး တၢ်တူၢ်လိၢ်တၢ်..အိၣ်ဒီးလုလၢ်လၢအသံလၢ..ဆိကမိၣ်န့ၣ်တၢ်လၢပုၤဂၤအဂီၢ်.. တဘၣ်
မၤပျံၤမၤဖုး..တီၢ် မ့တမ့ၢ် မၤဆါ ပုၤနီၣ်တဂၤတဂ့ၢ်..ကွၢ်ဆၢၣ်မဲၣ် တၢ်သးဒိၣ်..တၢ်ကတိၤတရီၤတပါ,တၢ်သးတလီၤပ လိၢ်တဖၣ် ခုၣ်
ခုၣ်မုၢ်မုၢ်တက့ၢ်..ဟဲတုၤဘၣ်ဆၢဘၣ်ကတီၢ်..

တၢ်ယုးယီၣ်ပးကဲ

မၤထွဲတၢ်နဲၣ်ကျဲ..မၤတၢ်အိၣ်ဒီးတၢ်သးစွံကတုၤ..ဆဲးဂုၣ်ကျဲးစးတၢ်..ထီၣ်ဘိမၤနဲလၢအဂ့ၢ်ကတၢ်..သူနီၢ်ကစၢ်တၢ်ပၤသ့ၣ် ကီၤသး..
တၢ်သိၣ်န့ၣ်လီၤကွၢ်နီၢ်ကစၢ်အသး..ဟံးန့ၣ်မူဒါလၢ နတၢ်စံးတၢ်ကတီၤ,နတၢ်ဟူးတၢ်ဂဲၤ,ဒီး နသကဲၣ်ပဝးအဖီခိၣ်..ကဲထီၣ်တၢ်ဒိဂ့
ၤတဲၣ်ဘၣ်လၢပုၤဂၤဂီၢ်..

တၢ်မၤတၢ်တီတီလီၤလီၤ

ဂဲၤလီၢ်ကွဲၣ်တၢ်ဘျၢအိၣ်အသိး..ဂဲၤလီၢ်ကွဲၣ်ဂၤဘျီဂၤဘျီဒီးနီၤဟ့ၣ်ပုၤဂၤစ့ၢ်ကိး..အိးထီၣ်သး..ဒိကန့ၣ်ပုၤဂၤ..တဘၣ်ဟံးန့ၣ် တၢ်ခွဲး
တၢ်ယၢ်လၢပုၤဂၤအဖီခိၣ်..တဘၣ်ဟံးန့ၣ်ပၢ်ကဲမၢ်ပုၤဂၤ..ရူပုၤဂၤဂ့ၢ်ဂ့ၢ်..

တၢ်သ့ၣ်အိၣ်သးအိၣ်တၢ်

အိၣ်ဒီးတၢ်သ့ၣ်ဂ့ၢ်သးဝါ..အိၣ်ဒီးတၢ်သ့ၣ်ကညီၤသးကညီၤတၢ်..ဟံးဖျါထီၣ်တၢ်သ့ၣ်ညါဆၢက့ၢ်တၢ်ဘျး..
ပျံၤပုၤဂၤအတၢ်ကမၢ် ..မၤစၢၤပုၤလၢလိၣ်ဘၣ်တၢ်မၤစၢၤ..

ထံဖိကီၢ်ဖိ

ကဲထီၣ်ပုၤလၢဟ့ၣ်နီၤတၢ်..မၤဒ်သိးန့ၣ်,န့ၣ်ပုၤတဝါကဂ့ၢ်ထီၣ်..မၤသကိးတၢ်..န့ၣ်လီၤမၤသကိးတၢ်..ကဲထီၣ်ပုၤအဂ့ၢ် လၢပုၤလၢန
ယၢ်အဂီၢ်..ဒီးကန့ၣ်မၤထွဲတၢ်သိၣ်တၢ်သိးတၢ်ဘျၢ..ယုးယီၣ်ပးကဲပုၤန့ၣ်စိန့ၣ်ကမိၤ..အံးက့ၢ်က့ၢ်က့ၢ်ကရါ..မုၢ်သးမၤကလီ
စၢၤတၢ်..

လၢတၢ်ဘျၢအဖီလၢ

တအိၣ်ဒီးတၢ်ယုးယီၣ်ပးကဲ-တဟံးန့ၣ်မူဒါ-တမၤသကိးတၢ်-တသူထီၣ်သၢတထီၣ်-တအိၣ်ဒီးတၢ်ပူၤတၢ်ဖျဲး-တအိၣ်ဒီး တၢ်တူၢ်ဘၣ်ခိၣ်ဘၣ်... တီၤပူၤ/ပူၤမၤတၢ်ဖီ တၢ်သိၣ်တၢ်သီ

တၢ်ဟံးသ့ၣ်ဟံးသးတဖၣ် ဟံးယုၣ်ဒီး...

- တမၤဘၣ်ထွဲအသး,မံခ,ဆုးလီၤခိၣ်
- တဟံးကဲတၢ်,ကိးမံၤပီၤသၣ်
- တၢ်ဖီတၢ်လံၤလီၤမၢ်
- စဲၤခံ
- တၢ်ဟံးဖျါထီၣ်တၢ်အဲၣ်ကဲလိာ်သးလၢကမုၢ်မဲၣ်ညါ
- ကတိၤဒုၣ်ခွဲၣ်စံးအၢတၢ်,ကျိၣ် မ့တမ့ၢ် တၢ်န့ၣ်စုန့ၣ်ခိၣ်လၢအတၢ်ကြၢးတဘၣ်.
- တဒိကန့ၣ်ပူၤခိၣ်ပူၤန့ၣ်
- တမၤဝံၤလံာ်လၢတၢ်ဟ့ၣ်လီၤအိၣ်/မၤဝံၤကဒါက့ၤလံာ်
- ခိၣ်ဖျိၣ်,ဆုကၤ ကွဲးကဲး
- ဂဲၤလိာ်ကွဲးသိၣ်ခိၣ်
- လီၤအိၣ်ပူၤဂၤ,ကွဲးစဲလီၤရူသ့ၣ်ပူၤဂၤအမံၤ
- သူလီၤမ့ၣ်အူစဲးဖီကဟၣ်
- တၢ်အိၣ်,တၢ်အိ တၢ်လုၢ်သ့ၣ်ခါပတၢ်
- တၢ်ပံာ်ဆၢ

တလၢထီၣ်ပဲၤထီၣ်လၢ...

- တၢ်မၤထွဲတၢ်န့ၣ်ကျဲ,တၢ်လူၤပိာ်ထွဲတၢ်ယုထီၣ်
- တၢ်တူၢ်လိာ် “တမ့ၢ်ဘၣ်-NO”/ပူၤနီၣ်ဒိၣ်အတၢ်ဆၢတၢ်
- တၢ်တသးလီၤပလိာ်တၢ် ကြၢးကြၢးဘၣ်ဘၣ်
- တၢ်တူၢ်လိာ် တၢ်ဝဲထံနီၤဖး/တၢ်ပိာ်ထွဲထီၣ်အခံ
- တၢ်ဒုးန့ၣ်ဖျါထီၣ် တၢ်ယုးယီၣ်ပးကဲ
- တၢ်ဒုးန့ၣ်ဖျါထီၣ် တၢ်န့ၣ်ပၢ်ပူၤဂၤ
- တၢ်မၤဝံၤဟံၣ်တၢ်မၤ/တၢ်မၤတၢ်မၤလၢအဂ့ၤဒိၣ်မး
- တၢ်အိၣ်ကတၢ်ကတိၤသး/တၢ်ပၤဆုၢ်တၢ်ဆၢကတိၢ်
- သူတၢ်မၤလိအတၢ်သ့တၢ်ဘၣ်/ဟံးလီၤတၢ်ပညိၣ်
- တၢ်တကန့ၣ်ယုၣ်တၢ်လၢအထုးန့ၣ်ကွဲၣ်တၢ်သးစၢ်ဆၢ/တၢ်မၤတၢ်လၢအနီၢ်ကစၢ်
- တၢ်ဝံၤသးစူၤတၢ်လၢအလီၤဆီလိာ်အသး/တၢ်ဒိသဒါတၢ်ကိတၢ်ခဲ
- တၢ်ဆုၢ်ထီၣ်/တၢ်စံးဆၢ/တြီဆၢတံၤသကိးအတၢ်ဟံးသး/တၢ်ဆိၣ်သနံး
- တၢ်ရူလိာ်ဘၣ်ထွဲလိာ်သးဒီးတံၤသကိး ကြၢးကြၢးဘၣ်ဘၣ်

လၢတၢ်ဘျၢအခံဒး

လီၤပျံၤလီၤဖုး-တၢ်မၤအုန့ၣ်တၢ်-တၢ်ဟံးကဲတအိၣ်-ထီၣ်ဒါတၢ်-မၤနၢၤမၤယၣ်တၢ်-တဖိးမံဒီးတၢ်သိၣ်တၢ်သီ ဆုၢ်ထီၣ်ဆုက့ၢ်အဝဲၤဒးတဘျီယီ

- တၢ်မၤအုန့ၣ်တၢ်(ကလုာ်န့ၣ်,တၢ်ဘူၣ်တၢ်ဘါ,မ့တမ့ၢ် မ့ၣ်ခွါ)
- တၢ်မၤဟးဂီၤထံကီၢ်အတၢ်ဖီတၢ်လံၤ/တၢ်တုၤကွဲးကွဲးတၢ်လၢတၢ်န့ၣ်ကပၤ
- တၢ်ဘျၢ/တၢ်ဟ့ၣ်တၢ်
- တၢ်မၤပျံၤမၤဖုးတၢ် ဒီးမ့တမ့ၢ် တၢ်မၤဆူၣ်မၤစိးတၢ်
- ညါသုး/သံး/တၢ်မူၤတၢ်ဘျိး

- ပူၤတဖုအတၢ်ဟူးတၢ်ဂဲၤ
- တၢ်လုၢ်သ့ၣ်ခါပတၢ်တၢ်
- ပနံၣ်သ့
- တၢ်မၤနၢၤမၤယၣ်တၢ်
- တၢ်တဒိကန့ၣ်ပူၤကဲခိၣ်ကဲန့ၣ်နီတစဲး

- တၢ်သးဂဲၤဟဲပၢ်ထီၣ်ဖုး/ကတိၤဒုၣ်ခွဲၣ်စံးအၢစံးသီ ပူၤဂၤလီၤလီၤ
- တၢ်ကူတၢ်သိးအတၢ်သိၣ်တၢ်သီ
- တဟံးထီၣ်က့ၢ်/ယုၣ်က့ၢ်
- အၣ်စံၣ်ယုၣ်တၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၣ် မ့တမ့ၢ်တၢ်သးကိာ်တၢ်